

O stare de fapt,
o chemare la fapte

Pe frontul pînii: săptămîină decisivă

În nici un alt moment, încordarea creatoare nu se relevă cu atita pregnanță ca acum, în zilele dominate de culorile toamnei. Toamna, care nu-i doar anotimp al rodniciei, ci deodată, și poate tocmai de aceea, și anotimp al hîrniciei. Căci, iată, cine nu vede, cine nu simte cit de bogate și intense sînt preocupările în toate ipostazele activității muncitorești, în fabrici, pe șantiere, în laboratoare, în transporturi, în toate celelalte domenii unde grijile cele mari sînt calitatea, productivitatea și eficiența. Pe ele se întemeiază rivna de a încheia anul cu bucuria faptei împlinite, acest ultim trimestru fiind decisiv în finalizarea sarcinilor de plan, în onorarea tuturor obligațiilor, fie că privesc relații de export, fie relații cu beneficiarii interni.

Dar mai cu seamă în agricultură. Aici, unde fiecare ceas cîștigat acum se vede atît în roadele acestui an cit și în ale celui viitor. Toamna în sat e un anotimp

de mari și stăruitoare eforturi. Disciplina, răspunderea și buna organizare sînt hotărîtoare pentru încheierea recoltării întregii producții de porumb, de sfeclă, de soia, de cartofi, de furaje, dacă privim cîmpul, de legume și fructe, dacă ne gîndim la grădini și livezi; nu zile, nu ceosuri, ci clipe decisive pentru transportarea și depozitarea recoltei în cele mai bune condiții, astfel încît nimeni și nimic să nu poată prejudicia în vreun fel recolta unui an, care astfel poate fi cîntărită cu exactitate și dirijată spre nevoile țării, ale oamenilor. În densitatea aceluiași clipe stă și împlinirea datoriei de a așeza grabnic și pe toată suprafața stabilită sămînța culturilor de toamnă, de a executa arăturile și toate celelalte lucrări care acontează Belugul anului viitor.

Emoționant și mobilizator tabloul toamnei!

Mai actuale ca oricînd:
Microhidrocentralele

Pagina 3

„Un scriitor care n-are
nici un ideal moral
e un scriitor sărac“

Pagina 9

Argument al duratei:
Granitul de Măcin

Pagina 13

Da, avem oameni minunați —

„O turnătorie veche și demodată, fie ea și de fontă, e un chin pentru toți, mai ales într-o mare uzină. Și pentru oameni, și pentru întreprindere. Nu mai spun că nici astora tineri nu le mai trece prin minte să se facă turnători în fontă. De-o parte electronica, automatizarea, de cealaltă, o muncă manuală în fierbinteala cuptorului, murdar din cap până în picioare, că ți-e și jenă să mai intri într-un birou cu fete frumoase ca să ceri o adeverință pentru căminul 'ui fii-tu. Și cu toate acestea, în '72, când am venit la „23 August“, am ales turnătorie de fontă. Trecusem pe la „roți dintate“, dar lipsea „lipiciul“, totul era programat, totul era modern, dacă deschideai bine ochii și nu-ți pleca mintea aiurea, n-aveai cum să greșești, făcea mașina restul. Am ales turnătorie, așa cum era, „modestă“, ca să fiu bun. Imi plăceau scintele, mișcarea din jurul cuptoarelor, era o logică, o sincronizare în toate, era uite, așa ca într-o piesă de teatru pentru amatori, unde turnătorii sunt vinjoși, bășcăliși, temeiniți și îndrăzneți. Simțeam că aici mi-ar fi rostul. Știam chimie, imi plăcuse mult în liceu, căzusem și la facultatea de chimie, repet, imi plăceau scintele și fonta când curgea, și primul meșter mi-a fost un om de ispravă care fusese paznic, dar acum era topit după turnătorie, și de la el am învățat meserie“.

E înalt, suplu și poartă o mustață care „dă“ bine, se numește Adrian Păduraru și (mai) este topitor la Secția turnătorie fontă, atelierul cuptoare, deși a terminat facultatea de metalurgie, la subingineri. N-a scăpat

multe trenuri importante în viață; dar asta nu atit din „vocație“, ci fiindcă a știut să se bată pentru ele.

„Cred că sint născut sub zodia lui «se poate», și cind spun asta, nu contabilizez reușitele, ci străduințele, cit am dat, cit pot să dau“. Il intreb dacă diferența între „se poate“ și „nu se poate“ vizează și o chestiune de morală. Dacă simplifice lucrurile, zice, as spune că la „nu se poate“ se repede leneșul. El n-are argumente, ci

care știe cam totul în materie de metalurgie, un om cu o înclinatie deosebită pentru lucrul concret, pipăit de el, dichisit, împlinit în timp util, și începe bucuria. Era greu, mai ales că termenul foarte scurt ne dădea prima bătaie de cap. Știti cum e, te presează beneficiarul, sectorul, uzina. Problema era că abaterile fiecărei asemenea bile colos nu trebuiau să depășească jumătate de milimetru, iar suprafața să nu aibă asperități. Totul trebuia realizat direct din

cap. Probele de laborator erau corespunzătoare (la metalografie), dar nu obținusem proprietățile metalice de care aveam nevoie. Nu-ți dorești prea multe momente din asta în viață. Lumea ne aștepta, noi nu văzusem în viața noastră astfel de bile, dar în țară sint singurii care reparăm cuptoare, avem deci un nume, sintem specialiști, oamnei ne consultă, ne cer ajutorul. Pe de o parte orgoliul, pe de alta termenele scurte, și proba asta de omologare care nu

ce colaborau în elaborarea fontei. Sintem ca un colectiv de creație. Orice idee poate avea un grăunte care să te apropie de adevăr, o părere de la un topitor, alta de la un inginer, ele se leagă, trebuie să se lege, să se împletească, să ducă undeva. La a treia șarjă ne-a apucat noaptea. Curgea curată, frumoasă. Dimineață eram gata. Am turnat 11 piese. Stăteam ca pe ghimpi pînă aveau să se solidifice. Trecuseră trei zile dar atunci nu le mai știam numărul. Am refăcut împreună filmul elaborării șarjelor. Eram încă îngrijorați. Bilele au ieșit bine; erau curate, fără „lipiri“, duritatea era bună. Urma să le măsurăm dimensiunile și așteptam cu sufletul la gură. Eram în cote. Apoi au urmat felicitările.

Părerile sint împărțite. Stăruința, ambiția țin de educație, spune șeful secției, Petre Tapu; de suflet, adică de pasiunea pentru ceea ce faci, afirmă Adrian Păduraru. Pe inginerul Pamfil Iliescu nu l-am întreat, probabil că le-ar admite pe amindouă, dar ar pune înainte competența. „Adevărul e că viața nu-i dă nimic celui care nu-i cere cu încăpăținare ceva, zice inginerul Petre Tapu. Ne-am obișnuit să considerăm că datoria este în primul rind o chestiune de morală. Ați văzut cum arată turnătorie noastră astăzi. În ultimii doi ani de zile și-a schimbat fața. Modernizarea ei, în bună măsură cu mijloacele întreprinderii, este într-un fel și o ilustrare a ambiției noastre, a orgoliului celui foarte bun.“

RAZVAN BARBULESCU ■

Viața nu-i dă nimic celui care nu-i cere cu stăruință ceva

justificări. Cine are argumente, nu spune nu, ci se consultă, se documentează, își pune mintea la treabă, învață. Să vă povestesc istoria unor piese deosebite pe care ne-am obligat să le turnăm în câteva zile pentru morile de sfărîmat cărbune.

Trebuia elaborată o fontă mediu aliată Nihart. Piesele cu pricina, fabricate din această fontă, erau imense, un metru diametru. Pînă atunci se aduceau din import. A întirziat o comandă și agregatele nu mai sfărîmău nimic. Mă cheamă șeful, inginerul Petre Tapu, imi arată documentația, apoi ne sfătuim și cu inginerul Pamfil Iliescu, un fel de enciclopedie

turnare. Închipuiți-vă o bilă de rulumet cu diametrul amintit, cam despre așa ceva era vorba. Fac o paranteză. Elaborarea e sufletul meu. Cind fonta are culoarea ca lumea, cind curge așa cum știu eu că trebuie să curgă, mă bucur ca un copil. Culoarea, scintele, fonta, cum curge, cum fierbe, toate astea îți dau sau bucurie sau necaz. Chiar dacă analiza chimică e bună și practică poți turna, pentru că nu te acuză nimeni de ce i-ai dat drumul, o scinteie, culoarea șarjei îți pot spune că ceva nu e în regulă, și nu mai ai liniște. Prima încercare, o șarjă care a durat peste opt ore, ne-a dat peste

ieșea. Eram oboșiți, supărați. Am cumulat datele, am limitat compoziția chimică la unele elemente. Nici a doua șarjă nu ne-a plăcut. Intre reproșurile pe care ți le aduc alții și cele pe care ți le faci singur pot fi uneori diferențe foarte mari. V-am spus, pe o analiză chimică bună, care, te „acoperă“, se poate suprapune nemulțumirea ochiului. Sigur, poți să dai drumul fontei și așa, analiza e bună, dar compromisul, compromisul cu tine însuți, te doare, te obsedează, te urmărește. Nici a doua șarjă nu era aceea care ne trebuia. Am hotărît împreună o a treia șarjă. Intre timp ne consultasem cu toți cei

Stăm la aceeași masă. Bărbatul pare îmbufnat. Ochelarii i-au alunecat pe virul nasului. Din cind în cind poșăie și strînge din buze. Seamănă cu un patron din filmele vechi. Și-i spun, semănați cu un patron. Nu ride. Sigur că da, noi patronăm școala generală nr. 2 și C.A.P.-ul. Rid eu. Da, da, zice el, pe lingă fabrică, noi mai avem grijă și de ei. Dar Sebeșul nu e orașul lui. Sebeșul nu e nici măcar orașul lui Lucian Blaga sau al celebrului tribun Dionisie Marțian Popovici, om de la umărul lui Avram Iancu. E, prea vechi ca să fie legat de un singur nume și e prea mic spre a fi revendicat de prea mulți. Dacă timpul ar face dreptate, atunci Sebeșul ar trebui să fie orașul studentului. În zidurile vechii cetăți, dinspre strada Traian crește un turn înalt, drept, cu un acoperiș tuguat, ca o pălărie de paie. Prin 1438, cind Transilvania era cucerită de trupele lui Morat Beg, orașul se afla în dificultate. Turcii asediau cetatea Sebeșului. Un adolescent din Romos, venit la studii în cetate, deși nu era localnic, deși nu era bărbat căruia să i se ceară victorie și sacrificii, s-a refugiat în acest turn. De acolo, împreună cu comandantul bastionului și cu fratele acestuia, a încercat să reziste, luptînd ca un mare soldat. Pînă la urmă a fost prins și dus în inima imperiului, suportînd o detenție de douăzeci de ani. Cind s-a întors, a scris celebra Tractatus de ritu, moribus, nequitia et multiplicatione turcorum (Tratat despre credința, obiceiurile, nedreptatea și înmulțirea turcilor), carte ajunsă în acele vremuri la mai multe ediții, fiind poate între primele best-sellers-uri ale lumii, omul rămînd însă anonimul apărător al aceluia simbure de oraș — cetatea Sebeșului. Turnul încă se mai numește Turnul studentului și dacă ar fi o dreptate a nemăsuratelor vremuri, atunci lumea ar supranumi Sebeșul ca fiind Orașul Studentului, adică al anonimului pentru care nu contează cetatea, satul sau fîntina pe care o apără. Contează țara. Iar orașul de acum, iubirea de carte a studentului de odinioară, pare la fel de bătrîn, ca un muzeu discret, cu balcoane nemțești, cu case de meseriași așezate pe ușița mare, cu porți strînse de bolți răcoaroase, cu turnuri de apărare, amuțite de lacăte ruginite, cu copaci bătrîni, mîngîind acoperisurile înclinate, cu străzi tăiate în stil săsesc și cu blinde dominici în care localnicii se îmbracă de sărbătoare și pornesc într-o tihnă plimbare pe Corso, cum spun ardeleni străzii principale din liniștile

lor orașe. Sebeșul nu e decit ochiul discret și implacabil al memoriei, fratele mai mic al Sighișoarei. Poți să-l părăsești de o mie de ori, dar, ca orașul dintr-o poezie a lui Kavafis, rămîne în tine și din el nu mai scapi niciodată căci el „te va, urma: pe-aceleași străzi te vei roti, / prin aceleași cartiere vei îmbătrîni; / și sub aceleași acoperișuri îți va albi părul. / Mereu vei sfîrși în acest oraș. Cit de plecare — nu spera — nici un vapor pentru tine, și nici un drum“. Și cei mai mulți rămîn, nici nu mai încearcă să se desprindă de el, și își trăiesc zilele de parcă și-ar savura memoria. Ea e mai grăitoare decit pe aiurea, e marcată de cultură și de istorie și abia dincolo, de cercul cetății, în jurul căruia orașul se desface ca petalele unei flori, abia acolo ziua de azi își arată culorile, formele și sunetele ei proprii. Căci acolo, în afara zidurilor, se însiruie noile adrese ale Sebeșului. Și la o astfel de adresă, la etajul întii al unei clădiri înalte (cinci etaje formează un fel

să răspund, mare lucru un ciorap, și omul, șiret, ager la minte imi citește gîndurile și zice: Mare lucru e un ciorap făcut cum trebuie! Cind îl vezi cum e făcut, parcă nu l-ai mai rupe atit de ușor. Acum nici războaie nu mai poți cîștiga fără ciorapi, fără haine, fără încălțăminte. Și e mare lucru să faci din cele care îi trebuie omului în fiecare zi. Și să fii între cei mai mari, să fii cel mai bun aproape că nu-i o rușine nici dacă faci chiar șireturi. Decit coada ceasornicăriei, mai bine fruntea ciorăpăriei. Și noi, în materie de ciorapi, sintem cineva. E frumos, chiar dacă sună puțin cam comic. Dar cind o iei pe urma unui ciorap descoperi tehnică și tehnologie, oameni și meseriași, organizare și producție. O mașină de fabricat ciorapi seamănă cu un robot care nu dă din miini, ci lucrează într-o stare de „interiorizare“. „Fiecare mașină e o uzină. Seamănă cu omul. Nu-i reglată, nu-ți răspunde. Și dacă ai 1400 de mașini și citeva milioane de ciorapi de făcut, să

asemenea dorință. Dimpotrivă. Pe pereții încăperilor nu mai găsești loc pentru o diplomă. „Citiți ani le-a tot strîns, dar în ultima vreme a renunțat“, spune o femeie frumoasă, absolventă de Iași. E din Făgăraș și s-a legat de candida și superba lume din fabrica de ciorapi. Ea se numește Marieta Constantin și face parte din ultimul val de specialiști veniți la Sebeș; Nu demult, a devenit și secretara comitetului de partid, din întreprindere. Chiar dacă pare o glumă, o întreprindere de ciorapi are 18 ingineri serioși, 2 subingineri și 16 economiști. „Cinstit fiind, zice bătrînul meșter, de mai multe ori am vrut și eu să fac școală. Dar șefii ziceau, acum vezi-ți de lucru, că vedem noi ce-o mai fi. Multe-or mai fi, dar asta nu“. Sint multe, într-adevăr. Intii de toate sint bătrîni, o întregă echipă de molicani, cei care, decenii la rind, au dus pe umeri această întreprindere. Ei se numesc Danil Farcaș, Nicolae Zinca sau Simion Ordean. Miine, poimiine, se retrag. Apoi

dane, truse, rucsacuri, haine. Se pune la cale o complexă operațiune de valorificare a resturilor, se modernizează tehnologia. Orașul acesta i-a adunat întotdeauna pe meseriași cu miini de artist. Din asta a și trăit. Pentru ei, războiul calității a început demult și s-a întezit și mai și, acum, cind calitatea a devenit cuvînt de ordine. Un tehnician, Iosif Rosa, a făcut mașini unice pentru o întregă fabrică. Emil Opris, șeful atelierului de creație, a conceput la viața lui mii și mii de modele. Fiecare și-a găsit un loc al lui pe acest teren al marochinăriei. Sint pe familii și pe generații. Tatăl unei cunoscute creatoare, Elena Zamfir, a fost unul din cei mai buni creatori din țară. Tatăl lui Rosa a fost lăcătuș. Mare cinstă a fost și este la Sebeș să fii un bun meseriaș. Marile mize aici n-au fost în navigație, știință sau politică. Fiecare și-a visat meseria și și-a făcut-o visînd. Altfel, cum s-ar fi putut pune pe picioare și acest Combinat de prelucrare a lemnului care aproape că leagă orașul de Lancrăm, satul lui Blaga. Combinatul s-a înființat în 1968 și, de atunci, cu oarecare îngăduință, abia scolești niște meseriași care să confecționeze citeva scaune ca lumea. Or, combinatul produce acum plăci din fibră lemnoasă și s-a extins, adăugîndu-și în grabă o fabrică de scaune plante, o fabrică de tapițerie, o fabrică de scaune timpărăști și alta de mobilă tip și artă. Aici coboară celebrul lemn de pe Valea Frumoasei și de la poalele Apusenilor și din Munții Cugirului, spre a poposi o vreme și, într-o nouă formă, să-și înceapă lungile călătorii pe meridianele lumii.

E atita trecut în orașul acesta incit orice călătorie te poartă într-o istorie și printr-o construcție vremurilor noastre. E spiritul lui Blaga, cetatea și locul tiparilor, și memoria fiecăruia și liniștea sighișoreană a așezării, e Alba Iulia, nume care zboară mai ușor, sint aceste produse de industrie ușoară care înconjoară lumea, e lemnul redescoperit și, dincolo de toate, sint oamenii aceștia blinzi, cu o înțelepciune aparte, cu glume rare și spumoase, fiecare în felul lui un fel de student cuminte, gata oricînd să semene cu anonimul din anul 1438. Altfel de ce un arhitect, umblat prin mai toată țara să se întorcă acasă și să locuiască într-o străveche casă din cetate. Și reintors, să spună, „eu sint genul de om care, dacă începe o dată, apoi trage pe rupte“.

CORNEL NISTORESCU ■

STAREA DE GRAȚIE A UNUI ORAȘ DE PROVINCIE

de zgîrie nori al Sebeșului) stăm de vorbă despre firmele orașului, mai ales despre cea de ciorapi. Ca un descendent din vechile bresle, omul care seamă cu un patron din filme, pare deasupra de toate, respirînd acea nepăsare a marilor meseriași care chiar sint deasupra de vreme și de incurcătură. „Pe vremea cind eram ucenic nu eram decit o mașină Cotton pentru ciorapi cu dungă și un atelier pentru lenjerie de corp. Aveam trei ateliere, tot pe strada Poștei și ne chema G.B.L., adică Gustav Banner-Lidestand și eu am venit de la Ohaba ca să învăț o meserie. Cine era mai mindru ca mine că am mers cu trenul pînă la oraș. De fapt nu era decit un fel de comună mai mare, cu mulți meseriași, cu citiva bogati, cu timplari de clasă. Citiți au lucrat și la construirea Ateului Român. Sebeșul a avut întotdeauna meseriași vestiți croitori, cizmari, timplari, blănari, mecanici, dar începuse să doarmă un somn de citeva decenii. Firmă și nume ne-am făcut abia mai tirziu. Și uite că miine aș putea să aniversez 46 de ani de muncă! Și în vremea asta ați făcut tot ciorapi? Tot, răspunde dînsul pu-făit, respirînd greoi. Și-mi vine

te văd eu cum te descurci! Îți cam trece risul.“ Indiscutabil, în ciuda celor 59 de ani, Simion Groza este cel mai vechi ciorăpăru din țară. Avea 25 de ani și era un meseriaș taciturn, un țaran care se lua în serios și se respecta cind era vorba de muncă. Intr-o bună zi, l-au chemat și i-au spus, de miine esti director la fabrica din Sebeș! Nu era inginer. Nici mai tirziu n-a devenit. El a rămas meseriașul artist, un om tăcut căruia toți îi spun bătrînul, care își zice mereu, poate că nu era nimerit să stau de atita timp! Eu sint un om blind. Mă cert mai mult cu mine decit cu cei vinovați. Și am trecut totul prin inimă. Dacă eram mai aspru, poate că aveam tensiunea mai mică. Dar acum s-au dus toate. Poate că așa a fost să fie. Oricum, merge. Și rămîne o fabrică. Aveam 7 clase și primul lucru pe care l-am făcut a fost să mă duc la celălalt director să-l întreb, acuma ce dracu fac? E dezarmantă sinceritatea unui om aflat la capăt de drum, care toată viața a avut în minec un as — asul de meseriaș. Și care are doar o dorință. Să nu audă nimic urit despre întreprinderea de ciorapi din Sebeș. Nă pare chiar atit de greu de împlinit o

ar fi numele. Întreprinderea are un nume simplu dar cu toate acestea îmbracă în ciorapi mai multe milioane de oameni de pe diferite continente. Culemea e că din acest oraș discret de provincie nu pleacă spre lumea largă numai și numai ciorapi. Dintr-un alt „zgîrie nori“ al orașului, înconjurat și el de citeva secții găzduite de clădiri vechi, se expediază marochinăria produsă de o altă firmă celebră. Capris, prescurtarea numelui mai vechi, Căprioara Sebeș, fostă fabrica de piele Gustav Dahinten, fondată în anul 1843. Bătrînul Dahinten a lăsat fabrica fiicei sale și aici se produceau hamuri și curelării și Dahinten fiica a predat-o sebeșenilor. Și țărani aceștia blinzi din satele din preajma Sebeșului și de pe valea cu același nume (paradisul sadovenian al vinătorilor aproape rituale) zic azi „noi sintem cei mai buni poșetari din țară“. Alexandru Varganici, un moldovean înrădăcinat în aceste locuri, spunea „Intr-un singur an am creat 1000 de modele noi“. O mie de modele înseamnă cel puțin o mie de idei, plus o voință teribilă de a rămîne în virful piramidei. La Sebeș se fac sacoșe, genți, poșete, mingi de fotbal, ghioz-

pentru că fac lucruri minunate

Sarcinile deosebit de mari ce decurg din Programul de amenajare a 600 MW în microhidrocentrale pe perioada 1986—1990 impun desfășurarea unei intense activități de proiectare și cercetare, de noi soluții tehnice în domeniul execuției și exploatarea instalațiilor microhidrocentralelor. Sarcina trasată de conducerea de partid și de stat este ca la sfârșitul cincinalului să se realizeze o cantitate de energie electrică în microhidrocentrale de cel puțin 1,2 miliarde kWh pe an. Vom înțelege mai bine importanța care se acordă acestor surse de energie dacă vom sublinia faptul că potențialul pe cursurile mici este de 2.500—3.000 MW. Important este de asemenea realizarea sistemului descentralizat de energie electrică de către M.E.E. care elimină rețelele costisitoare și folosește resursele energetice locale care altfel se pierd.

De ce microhidrocentrale?

După cum se știe, o parte însemnată a potențialului cursurilor mari de apă a fost amenajat sau este în curs de realizare. România nu dispune de resurse energetice prea bogate și asigurarea cu energie a țării presupune mobilizarea tuturor posibilităților. Ceea ce se cere este deci realizarea de centrale electrice peste programul maximal de amenajare a hidrocentralelor, știindu-se că microhidrocentralele mobilizează forțe și materiale locale care nu pot fi valorificate de marile amenajări. Totodată microhidrocentralele reprezintă surse ieftine, nepoluante, ușor de realizat comparativ cu marile amenajări hidrotehnice sau cu termocentralele clasice, inclusiv cele nucleare. Din punct de vedere energetic, pentru realizarea unui kW (putere instalată) în microhidrocentrale se cheltuiesc pentru materiale, echipamente și lucrări în medie 2 tone de petrol pe care acest kW îl produce în mai puțin de 3 ani, urmând în continuare să înlocuiască importul de hidrocarburi. Iată de ce conducerea de partid și de stat, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, a dat indicații pentru valorificarea cât mai rapidă a potențialului energetic al cursurilor mici de apă.

Simpozionul pentru problemele de microhidrocentrale, inițiat de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie în colaborare cu Ministerul Energiei Electrice, care a avut loc de curând la Suceava și-a trecut pe agenda de lucru jalonarea principalelor elemente de care depinde buna desfășurare a programului de microhidrocentrale în acest cincinal în toate compartimentele acțiunii: proiectare, cercetare, execuție, exploatare. Pentru elucidarea unor aspecte propunem un dialog pe această temă cu unul din participanții la simpozion, dr. ing. Constantin Tarbon, șef de

secție la Institutul de studii și proiectări hidroenergetice, proiectant general pe probleme de microhidrocentrale.

— Programul de valorificare a surselor energetice a cursurilor mici de apă a început încă din 1980. Rezultatele de până acum pot fi considerate multumitoare?

— În perioada 1981—1985, la baza realizării de microhidrocentrale a stat o concepție de pionierat care, ulterior, a fost îmbunătățită în raport cu experiența câpătată. În această perioadă inițială a fost necesar să se proiecteze și să se realizeze microhidrocentrale pe bază de turbine prototip fiind necesare unele adaptări și reproiectări care au frânat realizarea pe scară mare a microhidrocentralelor. Rezultatele deținute

sambul propunerilor de măsuri tehnice și organizatorice; programul de valorificare maximă a potențialului hidroenergetic al cursurilor mici de apă în cincinalul actual. Aceste materiale au fost reeditate în 1986 și difuzate în teritoriu la toți factorii.

— Folosiți pentru microhidrocentrale trei denumiri.

— Microhidrocentrale (M.H.C.) cu puteri de grup între 2 și 20 kW, destinate să funcționeze în puncte izolate, fără racordare la sistemul național, micentrale hidroelectrice (M.C.H.), cu putere între 20 și 200 kW, putând funcționa izolat sau prin racordare la sistem și centrale hidroelectrice de mică putere (C.H.E.M.P.), între 200 și 3.600 kW care livrează energie în sistem. Trebuie subliniat

acestor sarcini ridică probleme deosebite. Care sînt acestea?

— În etapa 1986—1990 sînt programate a se realiza un număr de circa 840 unități repartizate pe aproape întreg teritoriul țării. Titularii de plan ai centralelor sînt CIRE, CIPEET, Centrala industrială pentru producerea energiei electrice și termice, C.P.J. și alți beneficiari. CIRE — 360 MW, CIPEET — 70 MW, C.P.J. — 150 MW. În afara acestui program, o atenție deosebită vor trebui să dea consiliile populare și întreprinderile locale realizării de microhidrocentrale „artizanale”. Pentru îndeplinirea sarcinilor de plan, după cum se vede nu ușor de îndeplinit, este obligatorie o reorientare a concepției și activității în acest domeniu.

mente auxiliare prezintă încă defecțiuni, iar problemele detectate întârzie să aibă o rezolvare corespunzătoare — topiri de lagăre, mecanisme defecte, încălziri excesive ale generatoarelor, sistem de automatică defect. Problema mecanismelor este cea mai importantă.

— Primul an al cincinalului este aproape încheiat. Sîntem în grafic?

— Activitatea de derulare a programului de realizare a microhidrocentralelor este urmărită permanent prin grija conducerii M.E.E., prin comandamente lunare cu participarea tuturor titularilor de plan. În întîrziere față de grafic se înscriu pînă în prezent consiliile populare, care trebuie să acționeze cu maximă operativitate pentru organizarea în teritoriu a programului de realizare a 150 MW în acest cincinal. De asemenea consider că unii titulari de plan trebuie să acorde mai multă preocupare pentru înscrierea în plan a lucrărilor și deschiderea finanțării acestora.

— Economicitatea și calitatea lucrărilor depinde în mare măsură de proiecte. Cum se asigură calitatea acestora?

— Normativele și proiectele tip realizate de I.S.P.H. asigură cadrul de proiectare adecvat. De altfel, cu excepția celor „artizanale”, I.S.P.H. va aviza documentațiile la nivel de studii și proiect de execuție.

Faptul că I.S.P.H. avizează toate schemele de amenajare a microhidrocentralelor propuse de organizațiile locale de proiectare, precum și avizarea proiectelor la faza PE constituie un criteriu de tratare unitară a problemei hidroenergetice pe cuprinsul țării și, în același timp, cred că este o garanție de economicitate și calitate a lucrărilor.

— Cît timp e necesar de la avizarea studiului pînă la livrarea utilajelor?

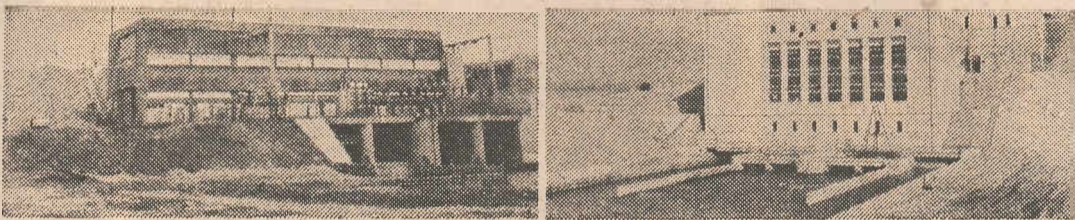
— Pînă la doi ani. Livrarea cu mare întîrziere a echipamentelor electromecanice este o cauză majoră a nerealizării programului în etapa precedentă. Trebuie îmbunătățit în continuare drumul critic de obținerea echipamentelor.

Trebuie să se scurteze și termenele de execuție a lucrărilor de construcție care uneori au depășit cu mult termenele stabilite. Este necesar ca sistemul de urmărire a execuției să fie substanțial îmbunătățit de M.E.E. care prin I.R.E.-urile județene coordonează această importantă activitate.

E împede că realizarea amplului program de realizare a microhidrocentralelor în actualul cincinal va fi posibilă doar prin implicarea totală a tuturor factorilor angrenați în această acțiune: proiectanți, constructori, utilajisti și nu în ultimul rînd titularii de investiții.

OPREA GEORGESCU ■

MICROHIDROCENTRALELE

mai actuale ca oricînd

la sfârșitul anului 1985 deși modeste, circa 38 MW, permit să se tragă concluzia că este posibilă realizarea unor volume mari de investiții în microhidrocentrale după adaptarea proiectelor de echipamente la condițiile reale de funcționare. Activitatea de concepție și de proiectare a microhidrocentralelor s-a îmbunătățit simțitor, iar un important eșalon de muncitori, tehnicieni și ingineri și-au însușit meseria de constructori de microhidrocentrale.

— Ce normative și proiecte s-au definitivat pînă astăzi la I.S.P.H.?

— Se dispune în prezent de o serie de materiale care permit desfășurarea pe scară națională a activității de proiectare și de construcție a microhidrocentralelor: Normativul cadru, reactualizat anul acesta pentru proiectarea microhidrocentralelor și centralelor hidroelectrice de mică putere, proiecte tip îmbunătățite pentru centrale echipate cu turbine E.O.S. și F.O.; extinderea gamei de proiecte tip pentru 2 și 3 agregate; catalog de microhidrocentrale artizanale și izolate, destinate a fi realizate în mediul rural cu posibilități locale; studii de sinteză privind programul de construire a microhidrocentralelor în cincinalul 1986—1990, care stabilește necesarul și an-

că cei 600 kW vor fi asigurați doar de ultimele două tipuri. M.H.C., denumite și „artizanale”, sînt concepute a fi folosite de populație. Necesită amenajări minime, pot fi transportabile. În Franța, de exemplu, s-a realizat o astfel de microhidrocentrală care poate fi montată într-o singură zi. Acest tip de microhidrocentrale lucrează autonom, nelegate la sistem, cu reglare manuală. Se preconizează să fie utilizate în cele circa 10.000 sate din țară și pe lângă puncte izolate: cabane, ocoale silvice, stîne. Ele vor asigura o putere instalată de 100 MW. M.C.H. sînt concepute a fi realizate pe lângă colectivități mai mari sau industrii locale, de regulă în mediul rural, în special pe teritoriul fostelor mori de apă. C.H.E.M.P. sînt gândite ca unități energetice de sistem, prezentînd avantajul că utilizează aproape integral potențialul riului. Prin amenajarea integrată a riului se obține o exploatare unitară și economică. Din potențialul hidroenergetic arătat mai sus, în cadrul actualului cincinal s-a propus realizarea celor mai rentabile amplasamente de microhidrocentrale, însumînd 600 MW, cifră care constituie prevedere de plan.

— Înțelegem că realizarea

Este necesar ca activitatea de amenajare a microhidrocentralelor să fie descentralizată la nivelul județelor. Proiectarea și construcția lor trebuie să se realizeze pe plan local, prin întreprinderile de specialitate ale M.E.E. și a celor ale C.P.J., evitîndu-se utilizarea unor întreprinderi din alte județe care conduc la costuri suplimentare de transport și organizare. La nivelul comunelor să se dezvolte un program intens de amenajare a M.C.H. cu lucrări minime de construcție ce pot fi realizate fără ajutorul întreprinderilor județene. Să se asigure echipamente electromecanice ușor de montat și sigure în exploatare. Din punct de vedere al modului de amenajare se impune ca realizarea microhidrocentralelor să se facă pe un întreg curs de apă, atît pentru a ușura execuția cit și pentru a asigura o exploatare comodă. În același timp, amenajarea microhidrocentralelor pe rîu trebuie să țină seama de celelalte folosințe: piscicultură, alimentare cu apă, terenuri agricole și silvice.

— Care dintre aceste probleme este esențială?

— Problema stringentă este cea a echipamentelor electromecanice. Deși omologate, cu destul de mare întîrziere, turbinele, generatoarele și echipa-

— În afară de dicționare, cuvîntul pasmanterie mai este scris la poarta lui nea Gheorghe Cruciu, din Uioara de Sus, jud. Alba. Și-a transformat casa într-un vast atelier, probabil cel mai mare din țară, în care produce, așa cum se scrie la carte, „un sortiment variat de fireturi, panglici, șireturi etc”. Ceea ce nu încapă, însă, într-o definiție de dicționar este viața acestui om de 60 de ani și care, avînd numai 4 clase primare, a ajuns inventatorul numărului unu al domeniului și producătorul cel mai respectat și apreciat în țară de astfel de bijuterii textile despre care abia aici aveam să aflăm că se numesc ambraze, lezarde, franjuri, jeniile și altele asemenea. Casa lui seamănă cu ceea ce vedeam prin „filmele despre profesorul distrat” — un adăpost pentru fel de fel de utilaje și mașinării, care de care mai ciudate, ansamblări misterioase de roți și lanțuri de biciclete, de rulmenți și lame de ras, de sirme de oțel și motoare de mașini de spălat, de fuse și mosoare colorate, de beculuțe și scripeti care se învîrt și aprind lumina (sau invers...) — un conglomerat de piese așezate după rosturi și legi pe care numai bătrînul Cruciu le știe, astfel încît, atunci cînd el apasă pe buton, totul se pune în mișcare, totul zbirnie și se învîrte-

te, din banala ață primită de la Lupeni și Arad sau din prețiosul fir metalic sosit aici tocmai din Japonia ieșind celei mai seducătoare și mai delicate și mai spectaculoase combinații, denumite ca mai sus și care aduc dintr-o dată în casă aerul, ce nu poate fi descris, al unui castel medieval. Pentru că majoritatea modelelor realizate de nea Cruciu (în citeva sute de sorto-tipo-dimensiuni, cum s-ar zice într-o fabrică modernă) este o reconstituire a ceea ce a existat pe vremuri și care s-a mai putut păstra în desene sau în fărîme de astfel de pasmanterii din care mesterele recompune pe dată întregul model, readucînd sub ochii noștri și redînd simțurilor noastre lucruri care sînt, de fapt, adevărate simboluri ale unor epoci. Nu știu cum se vor fi făcut pe vremuri aceste snururi, franjuri și jeniile, după cum nu știu prea bine cum ele se fac astăzi, în atelierul bătrînului Cruciu, dar cert este că mașinăriile inventate de el par a fi singurele apte să scoată asemenea bijuterii din mătase și bumbac. O mare inteligență nativă, o uriașă ambiție și multă muncă a cerut construirea lor, dar pînă la urmă a fost obligate să aibă acele viteze, unghieri, rotații și translații, acele mișcări care să facă dintr-un simplu fir de ață un ciucure cit o pară, de pildă. A-

flat la vîrsta și la realizările care i-ar permite să-și trăiască liniștit bătrînețurile, nea Cruciu Gheorghe muncește acum mai abitir ca oricînd, muncește din inerția unei vieți în care n-a făcut nimic altceva, scormonind mereu cu mîntea în locul în care lucrau mîinile, —

Pasmantierul din Uioara de Sus

și „cît trăiesc vreau să lucrez, pentru că dacă nu lucrez, atunci e gata, s-a dus trotineta și-mi cîntă prohodul, mîncea m-a tinut și mă ține în viață, am comenzi pentru cît oi trăi și poate și pentru copil, planul e de șase milioane pe an, dar îl depășesc mereu, pentru că dacă stau o duminică și nu lucrez mi se pare ca o pedeapsă”. În căutare de lucru a plecat nea Cruciu de-acasă pe cînd avea șapte ani, era anul 1933, și-a ajuns împreună cu mama lui servitor la o prăvălie din

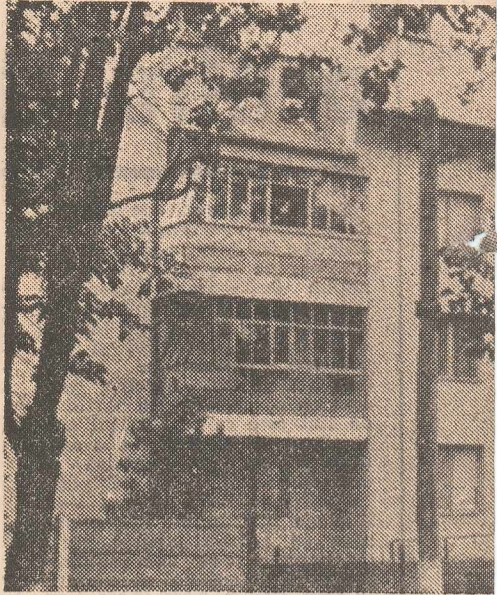
București, apoi la alta, și la alta pînă cînd un patron l-a pus să învîrtă o roată — făcea decoruri pentru teatru — și puștii i-a luat seama la roata aia, îi plăcea cum lucra, după aia s-a mutat la alt patron, chiar în meseria asta, erau vreo cinci-șase în București pe vremea aceea, muncea ziua și noaptea dar și băga la cap ceea ce făcea pînă-ntr-o zi, cînd patronul i-a zis că dacă se mai uită la mașini îl aruncă peste gard. S-a calificat în ceaprazărie pentru decorațiuni de mobilă și interioare și-a continuat să muncească pînă a căzut de pe picioare, s-a îmbolnăvit de plămîni, era prin 1950, zece ani avea să stea cu gradul doi de invaliditate. S-a întors acasă, sub nuci copilăriei, sădiți de mama lui, și la adăpostul lor și al convalescenței a început să-și scormonească mîntea și memoria, să facă și el mașini de ceaprazărie — nu știa pe atunci că meseria lui e altfel trecută prin dicționare. A pornit de la o roată de bicicletă și citeva lame de ras; culmea că i-au ieșit primii nasturi de plămîni erau ca un trofeu ce-i răsplătea ambiția. Cooperativa l-a ajutat și încurajat, el și-a perfecționat tot timpul mașinăriile, mărfurile sale erau tot mai apreciate, au apărut contracte tot mai multe și mai pretențioase. În jurul lui a renăscut o lume a simbolurilor de-

mult apuse, dar care începeau să fie reconsiderate și reapreciate la valoarea artistică, decorativă și utilitară pe care o merita. În casa lui, care este chiar secția de pasmanterie a Cooperativei „Prestarea” din Ocna-Mureș, lucrează întreaga familie — și Luminița (care nu poate fi studentă decît la textile, la Iași), și Cristinel și Lucian și Liana, „toți lucrează aici, deși nu prea vād să facă ei ce am făcut eu, nu mai au cum și nici nu mai e nevoie, acum sînt alte vremuri, ei nu duc viața pe care am dus-o eu” — și mesterul merge mai departe, continuă să întindă firul de-a lungul peretelui, ține în mîini niste mosoare, apasă pe o pedală, atinge și cu cotul o pîrghie, mai dă drumul și la un arc, parcă e omul-orchestra, abia-i pot urmări mișcările și abia mă pot ține după el, are pasul sprinten și gesturile precise, vream să aud măcar ce spune, dar „mașinăria” se pornise, era deja prea tîrziu pentru mine. Mai apuc să vād că zidul prin dreptul căruia ne plimbam înglobase și trunchiul de nuc ce ieșea la lumină prin acoperiș, falnic și triumfător, asemenea unei vieți scăpate definitiv de chingile și strînsoarea unor ani din copilărie pe care nea Cruciu Gheorghe încercă în zadar să-i uite.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Un sat care trăiește frumos pentru că muncește bine

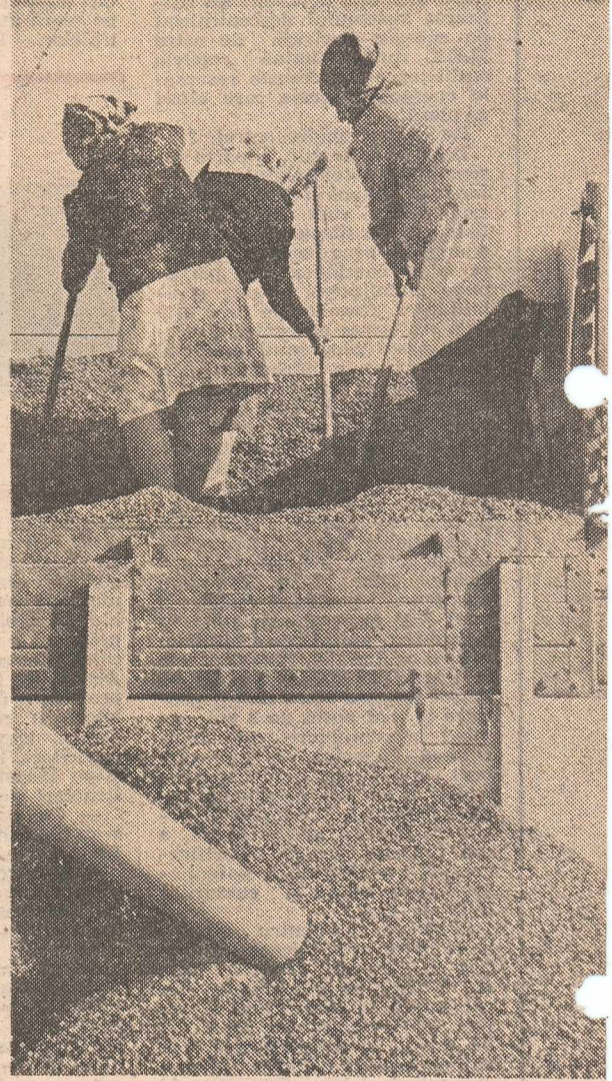
■ Cum se adună un miliard ■ Cea mai importantă sursă de avuție — munca pământului ■
Bucuriile simple ale unei familii de ceferiști ■ Un sat fără navetiști ■

Precum se revarsă apele unui fluviu, așa se revarsă în hambare pre-a-plinul toamnei.

Căruța încărcată pină la refuz — prezentă obișnuită pe drumurile toamnei

La Stația de semințe selecționate — care are o capacitate de 15 000 tone — aceeași neodihnă. De acțiune dată, intru așezarea temeliei viitoarelor recolte

Acum se pregătesc recoltele mari ale verii viitoare

Dintru început, satul a fost croit pentru un destin mare, asemenea aceluia al cărui nume îl poartă cu vrednicie. După primul război mondial, prin 1924, a fost delimitată aici o întindere de pământ pe care urma să se alcătuiască vatra unui sat nou și să se înalțe casele țărănilor improprietăți de curind și veniți, de pe aproape sau de mai departe, din satele mai vechi ale țării. Un arhitect concepușe schița așezării astfel încât în acest loc deschis către toate punctele cardinale ale Bărăganului ea să configureze un viitor centru urban. Rețeaua de străzi întrețâiate în unghi drept este traversată în diagonală de două bulevarde paralele, cu fir dublu de circulație și măsurind, fiecare, aproape un kilometru. Unul dintre primii născuți la Dragalina, Ștefan B. Ștefan, președintele cooperativei de producție, achiziție și desfășurare a mărfurilor din comună, își amintește că pe cînd era elev în clasa a doua, în '38, a plantat toți salcîmii din lungul celor două bulevarde împreună cu elevii din clasa învățătorului

Constantin Iancu, cel ce astăzi, în ciuda vârstei sale venerabile, se arată a fi un colaborator de nădejde al colectivului ce și-a propus scrierea monografiei comunei. Cîțiva ani mai tirziu a fost ridicată și primăria, o construcție impunătoare, avînd la etaj o bibliotecă, încăperi pentru diverse activități culturale și o sală cu 350 de locuri, a fost zidită, se zice, pentru a fi primărie de plasă. Satul cel nou a ținut să se infiripe destul de grabnic ca o așezare de centru aici, în inima Bărăganului, la întretăierea drumurilor de la Lehliu la Fetești și de la Slobozia la Călărași. Aici, în locul unde se întîlneau aceste drumuri, Dragalina a ajuns să fie astăzi o comună mare, a cărei putere economică se exprimă în aproape 1 miliard producție globală pe an. Și acesta nu este decît unul din argumentele prin care se dovedește ambiția localnicilor ca așezarea lor să poarte cu vrednicie numele generalului erou Dragalina, căzut în toamna anului 1916 în luptele de pe Jiu, pentru apărarea Olteniei. Este de remarcat că pe lângă sporirea continuă a considerabilei ei puteri economice, această comună se străduiește să arate din an în an mai frumoasă. Cea mai mare parte dintre case sînt noi iar în ultimii ani au fost ridicate câteva blocuri de locuințe, în primul rînd pentru specialiști, ca un semn indiscutabil că aspirația către un statut de civilizație urbană se și împlinește, treptat. În '85, în întrecerea privind înfrumusețarea și buna gospodărire a localităților, comuna s-a situat pe locul întâi

pe județ iar cu un an înainte pe un loc fruntaș pe țară.

Dar cum se adună miliardul acela despre care se vorbește la Dragalina?

Ne răspunde Ion Bogdan, vicepreședintele Consiliului popular: „Ceva mai mult de o treime din acest miliard se adună din producția industrială. Avem o întreprindere de mașini agricole unde lucrează 400 de oameni și a cărei producție-marfă a crescut, de vreo 20 de ani încoace, de aproximativ 100 de ori. Productivitatea muncii a ajuns aici la 600 000 de lei pe om, în cursul unui an. Întreprinderea produce remorci pentru transport, remorci-dormitor, remorci-cantină, buncăre, bezi de transport pentru silozurile de cereale, precum și piese de schimb pentru tot felul de utilaje agricole, inclusiv pentru tractoare. Ctm se observă, activitatea industrială a comunei vine în sprijinul agriculturii, viitorul acestei așezări fiind acela de oraș agroindustrial. O fabrică de nutrefuri combinate și unele sectoare ale industriei mici vin să completeze profilul unei astfel de așezări al cărei destin se leagă de pământul din jurul ei. Munca pământului fiind prima și cea mai importantă sursă de avuție pentru comună”.

Pământurile comunei, gospodărite de două C.A.P.-uri și două I.A.S.-uri, însumează aproape 17 000 de hectare. După cum ne spune la rîndul lui Dumitru Dobre, președintele Consiliului comunal al F.D.U.S., de pe aceste pământuri s-au cules în vara trecută vreo 17 500 tone

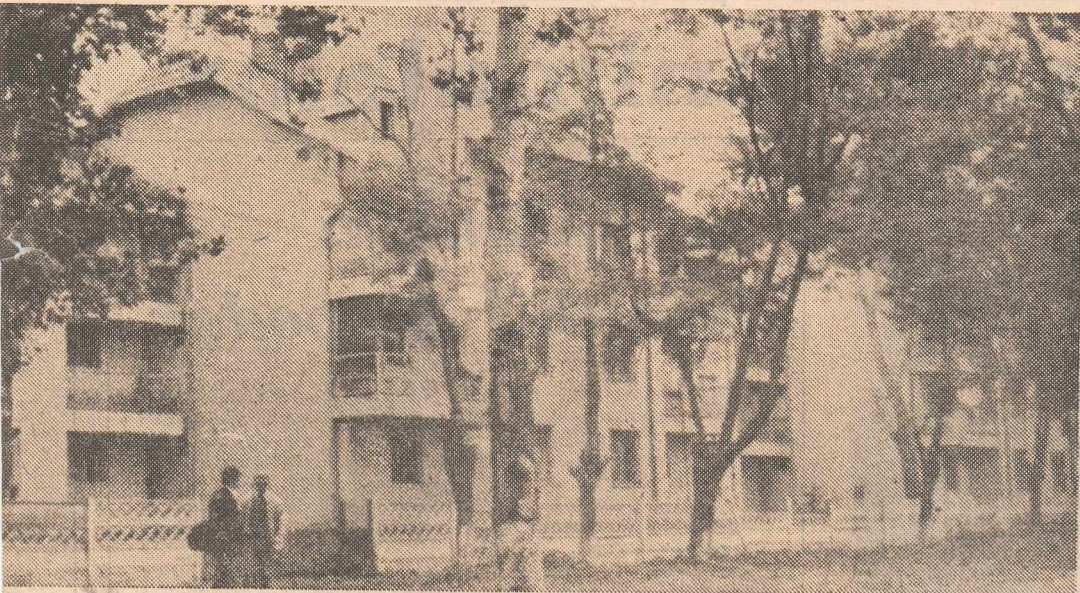
de grâu și aproape 7 000 tone de orz. Iar acum, în aceste zile, s-a apropiat de sfîrșit și culesul porumbului, producția totală estimată fiind de vreo 45 000 de tone. De pe seama acestor pămînturi comuna reușește să crească peste 10 000 de taurine, 15 000 de oi și 30 000 de porci, contribuind în fiecare an la fondul centralizat al statului cu 2 700 tone de carne, 30 000 de hectolitri de lapte, 60 tone de lînă. Mii de oameni, între cei 10 000 de locuitori ai comunei, gospodăresc zilnic această avuție de care depinde belșugul propriilor lor case iar cînd e cazul, așa cum e astăzi, cînd porumbul trebuie cules grabnic de pe ultimele suprafețe, se poate spune că în agricultură lucrează, la Dragalina, toată comuna. La I.A.S. Ciulnița, cum ne spune directorul acestei întreprinderi, Niculai Vlădoiu, ar mai fi de recoltat doar 100 de hectare, porumb de sămîntă, în cadrul fermei conduse de inginerul Gheorghe Barbu, care a obținut o producție de 15 000 kilograme porumb știuleți la hectar. Însă aici, ca și la ferma tehnicianului Gheorghe Zlotea Dușan, unde s-a obținut în vara acestui an o producție de 8 000 kilograme de grâu la hectar, grijile se impart între culesul și transportul porumbului și pregătirea recoltei viitoare de grâu și orz. „Cred că am pregătit în mod ireproșabil patul germinativ, zice directorul întreprinderii, și dacă adăugăm la aceasta și calitatea excelentă a semințelor sau faptul că am semănat la densitatea optimă, socotesc că avem motive să sperăm că în cursul

anului viitor vom obține producții record, răspunzînd în felul acesta îndemnurilor și orientărilor formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, raportîndu-ne munca permanent, zi cu zi, la exigențele noii revoluții agrare”.

Toamna ca bucurie a sufletului

Copiii erau la poartă, bărbații și femeile pe lângă bucătăria de vară. Dar vară nu mai e, bineînțeles, nici la Dragalina, linia orizontului a venit mai aproape de privirea oamenilor iar soarele răsare mai tirziu și apune mai repede. Bărbatul cel tinăr are 36 de ani, se numește Romulus Lungu și este electromecanic TTR în gara Ciulnița. Casa în care el și soția sa, Alexandrina, își cresc cei doi copii, Cătălin, de nouă ani, și Roxana, mai mare cu un an decît fratele ei, a fost ridicată de părinții lui pe cînd el abia se născuse. La dreapta și la stînga se află case zidite cam după același tipic. Să tot fie, pe partea aceasta a șoselei, citeva zeci, rînduite ca soldații în front, croite parcă după un plan nemțesc. Pe aici, în cartierul Gării, locuiesc numai ceferiști.

Terenul fiecărei gospodării este un dreptunghi cu marginea

Nu, nu sintem într-o stațiune montană, ci în cartierul specialiștilor dintr-o comună ce se pregătește pentru a deveni oraș — Dragalina I

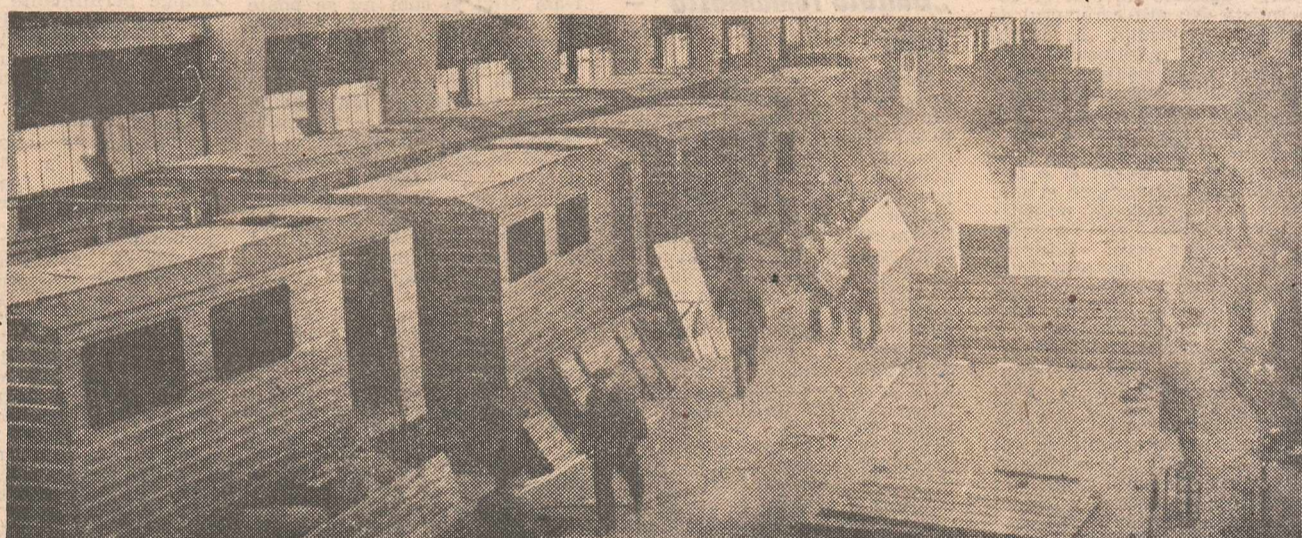
În vremea asta, cei mici își văd și ei de ale lor : școala și joaca I

Prim planuri din filmul unor zile pline

Și repararea asfaltului străzilor rămâne o problemă la zi într-o comună ca Dragalina.

Cine are pământ mult trebuie să-și producă și utilajele necesare : IMAIA Dragalina își îmbogățește permanent seria de mașini agricole și piese de schimb necesare cultivării pământului.

dinspre șosea de 15 metri iar pe laturile dinspre vecini avînd de vreo trei ori mai mult. Se înțelege că pentru familia Lungu bogăția toamnei se arată în primul rînd din cuprinsul acestei întinderi de pămînt care inconjoară casa. Pămîntul e împinzit cu tot felul de rînduri și răzoare de unde familia culege, din primăvară pînă în toamnă, cam tot ce-i e de trebuință în fiecare zi, ba chiar într-o măsură ce-i e de trebuință de toamnă pînă în primăvară. Fiindcă e sigur că legumele conservate pentru iarnă au fost culese chiar de aici, din preajma casei, iar fructele pentru dulceturi și compoturi tot de aici au fost adunate. Cei din familia Lungu au reușit să nu lase goale nici chișelele de dulceață, pentru că au un cuvînt de spus în casa aceasta și copiii, nu-i așa? Pe îndelete, rezervînd fiecărei griji gospodărești timpul convenit, familia și-a strîns în dulapurile și pe rafturile camării sticle și borcane din perspectiva cărora iarna se arată încă de pe acum mai blîndă. În pregătire, zic membrii familiei, mai au inevitabilul butoi cu varză la murat și azi-mîne trebuie să termine de stors strugurii. În fiecare an familia face cam 20 de vedre de vin. În acest an speră să facă mai mult, fiindcă a fost un an bun pentru vie.

Pentru familia Lungu bogăția toamnei se arată, într-adevăr, în primul rînd de pe întinderea de pămînt din jurul casei. Dar semne ale acestei bogății vin chiar de mai departe din timp, dintr-un fel al oamenilor de a-și

fi statornicit numele, din tatăl său, ca oameni vrednici. Tatăl lui Romulus Lungu se numește tot Romulus și la cei 65 de ani ai săi e pensionar C.F.R. Mama sa, Florica, avînd 61 de ani, tot la C.F.R. a lucrat. Bunicul dinspre tată s-a numit Aurelian Lungu și a fost șef de gară la Babadag, la Costești și la Videle. A trăit 90 de ani. Bunicul lui dinspre mamă s-a numit Alexandru Toader, a trăit 84 de ani și tot ceferist a fost și el, în casa lor, ca și în casa copiilor și nepoților lor. S-a știut că toamna vine cu griji dar și cu bucuria de-a vedea împlinită munca de peste an. Această învățătură a ajuns, iată, pînă la familia lui Romulus cel tînăr. Iar faptul că el aștepta să sosească mai spre seară un văr al lui din Focșani, profesorul de matematică Florian Nicolau, că profesorul trebuia să vină cu soția sa, Elena, și cu fetița lor, Florentina, și că împreună aveau să muncească pentru a trece prin teacă strugurii, arată că bucuria toamnei înseamnă uneori mai mult decît a vrea să-ți umpli cămărilor. Cînd un om simte, cu adevărat, bucuria toamnei, el își împarte frățește această bucurie cu alții. Iar dacă am aminti și de ciorchinele de struguri pe care Romulus cel tînăr l-a pictat, cum s-a priceput el mai bine, pe butoiul de vin vom înțelege poate și mai limpede că bucuria toamnei nu are cum să însemne doar „aprovizionare“. Ea este și o bucurie a sufletului.

JUMITRU CONSTANTINESCU ■

Oameni ambițioși, drăjnenii !

De 4 ani de zile Ștefan Botnariuc, învățător la Școala generală Draja, sat al comunei Dragalina, este președintele comisiei de judecată. Nu a primit, în tot acest timp, nici o sesizare, cu alit mai mult, nu a avut nici o pricină de judecat, fie ea cît de minoră. Faptul în sine spune mult despre drăjnenii, oameni cuminți și muncitori care nu au vreme să se țină de treburi necurate, ci-și întemeiază cu seriozitate rosturile muncind în unitățile de pe raza comunei. Deși au gara Ciulnița la o aruncătură de băț nu găsești navetiști în satul lor, bătînd cu pasul sau cu bicicleta distanțele ce-i despart de unitățile unde lucrează : I.M.A.I.A., F.N.C., Sistemul de irigații, C.F.R., A.E.I., I.A.S.-uri, C.A.P.-uri... Poți să cauți mult și-ți bine un ins certat cu munca, nici urmă nu au de așa ceva. De alifel, zice interlocutorul nostru, satul însuși, cum arată el, cu case frumoase, gospodării înstărite, bine puse la punct poate deveni o cale de vizită grăitoare. Oamenii ambițioși drăjnenii ! Prin '45, odată cu reforma agrară, și-au părăsit locurile de baștină — Vălenii de Prahova — stabilindu-se aci, în inima Bărăganului, unde au fost improprțelăriți. Și aci au rămas. Dacă sint scandaluri și bătăi în Draja ? Nici vorbă

de așa ceva cu toate că nu se dau înapoi nici ei din fața unui pahar de vorbă sau de veselie cînd au răgazul să o facă. La nunta feciorului lui Dumtru Ghionoiu, student în anul II la Construcții, nuntă ce s-a potrivit a fi chiar în seara cutremurului — s-a adunat mai bine de jumătate din suflarea așezării. El, socrul mare cu ai lui — are 3 fete și doi băieți — au aranjat căminul cultural pentru acest eveniment de ție mai mare dragul să-l vezi și acum. După ce au alergat fiecare pe la casele lor să constate ce și cum, s-au întors la nuntă unde au ținut-o în joc și voie bună pînă dimineața. Și dascălul satului vorbește cu adînc respect nu numai de ai lui Ghionoiu, ci și de alții, prezentîndu-ni-l : pe Gică Curelea, șeful brigăzii de construcții de la I.A.S. Ciulnița, Gheorghe Doicilă, mecanizator pe combina, Aurel Simion, muncitor la A.E.I., pe Burdușel Vasile...

De 35 de ani este dascăl aici Ștefan Botnariuc, venit prin repartiție. De aproape 20 de ani îl cunosc pe acest om dăruiț cu totul acestei așezări. Prin '68 — cînd am lucrat și eu un an de zile în Draja — era directorul școlii. Mărturisesc și acum, cu emoție, că nu am văzut, de atunci încoace, o școală alit de curată și de frumoasă precum cea condusă de el. O școală ca un mic muzeu, veselă prin florile agățate pe stative, în care copiii intrau și ieșeau schimbîndu-și încălțările învățînd de la dascălul lor nu numai tainele abecedarului și aritmeticii, ci și pe cele ale omeniilor. Îl rog să-mi arate medaliile și diplomele primite. Le

ține într-o cameră anume, la loc de cinste : „Medalia Muncii“, Diploma de onoare pentru merite deosebite în activitatea cu pionierii ; medalia „25 de ani de la proclamarea Republicii“. Dealtfel, întreprinderea patronatoare a școlii — I.A.S. Dragalina — îi sprijină efectiv în această acțiune. In-suși directorul întreprinderii, Ștefan Sprincenatu, s-a angajat — și pînă acum s-a ținut permanent de cuvînt — să asigure transportul zilnic al copiilor aflați cu părinții în fermele I.A.S.-ului, de la ferme spre școală și înapoi pe distanțe greu de bătut cu pasul de micuți.

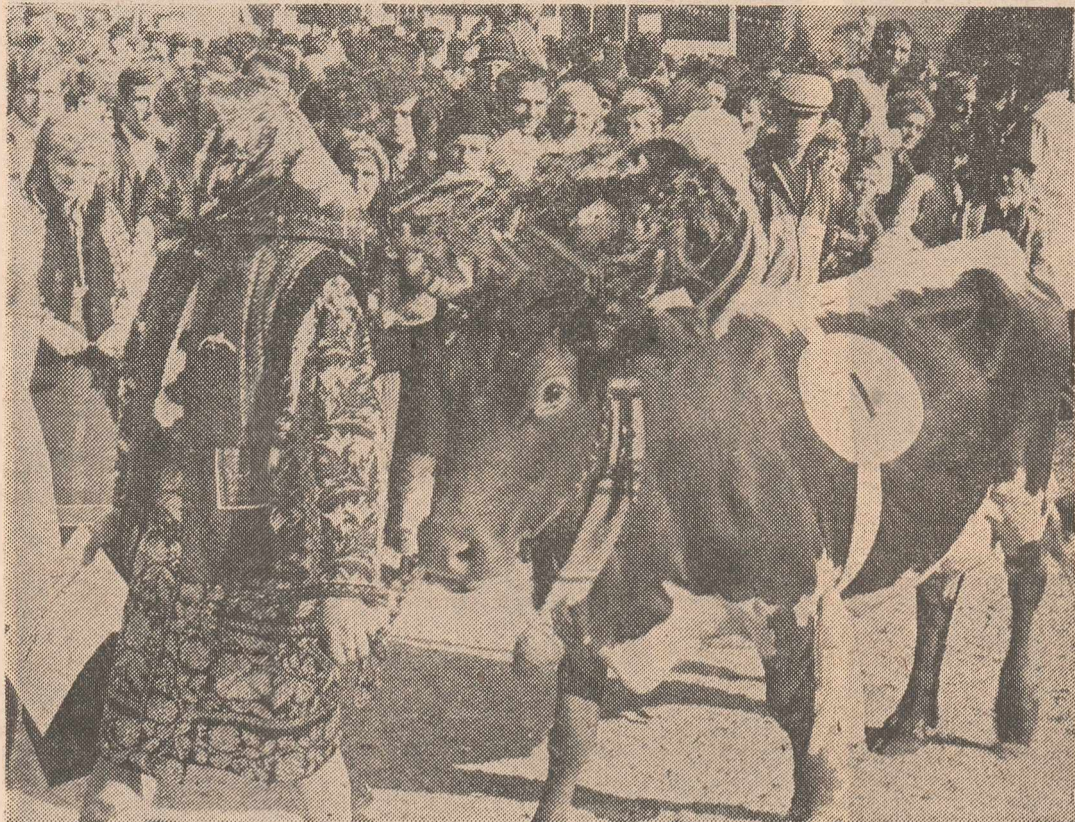
Un sat fără întîmplări dramatice, un sat în care curgerea vieții înseamnă muncă neîntre-rupă. Iar ceasul la care aster-nem pe hirtle aceste rînduri nu-i cel al răgazului, încă mai au ceva porumb de cules, de adăpostit așa încît pe lingă obișnuita trudă a muncii fiecăruia, o adaugă și pe cea a culesului, cu bucuria faptului că-și văd eforturile împlinite cu fiecare zi ce trece. Doar bătrîni satului mai sint de găsit, peste zi, în gospodăriile îngrijite. Andrei Ilinca este unul dintre ei. Are 97 de ani, a apucat să-și vadă cei trei copii pe la casele lor, după cum nepoții și strănepoții. Nu-i pare rău de pasul făcut în urmă cu peste 40 de ani cînd s-a fixat în Bărăgan. Nu a trăit degeaba. E mulțumit. Bărăganul a însemnat și pentru el muncă și viață, temeinicie, împlinire. Noul sat are de acum rădăcini adînci !

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

Ce ne-au arătat
două expoziții

O indeletnicire străveche în pas cu știința modernă

Creșterea animalelor

Tecla Moroșan din Țara Dornei și juninca sa premiată

Am avut prilejul, cu puține zile în urmă, să fim martorii a două însemnate evenimente: expozițiile de animale de rasă de la Vatra Dornei și Tirgu Mureș. Ele ne-au dat posibilitatea cunoașterii mai apropiate a rezultatelor obținute în sectorul zootehnic, la nivelul unităților agricole de stat și cooperatiste. Nu atât caracterul de expoziție a primat în cadrul celor două manifestări, cât schimbul de cunoștințe, rezultate și soluții dintre crescătorii de animale. Deloc întâmplătoare stabilirea datelor acestor expoziții — în plină toamnă, când este posibil un bilanț și e nevoie de acțiuni energice și bine organizate în vederea pregătirii adăposturilor și furajelor pentru sezonul rece. Rezultatele evidente de cele două expoziții sunt de natură să ne facă optimiști în ceea ce privește continuarea revitalizării zootehniei în contextul noii revoluții agrare, probind faptul că experiența acumulată, precum și pătrunderea cit mai rapidă a rezultatelor investigației și experimentelor științifice pot contribui, în viitor, la obținerea de producții tot mai mari, la constituirea unui fond animalier de reală valoare. Rămâne doar ca întreaga activitate ce se desfășoară în zootehnie să

probeze rigoare științifică, responsabilitate și grijă pentru animale, astfel încât expozițiile despre care vom spune în rândurile de mai jos să-și regăsească în curând înfățișarea în întregul sector zootehnic al țării.

„Bălțata românească” — 1986

Vreme de cinci zile (în perioada 3—7 octombrie) la Tirgu Mureș au avut loc trei însemnate manifestări științifice și tehnice, naționale și internaționale, având ca tematică realizările și problemele de viitor ridicate de creșterea taurinelor din rasa Simmental, din a căror tulpină face parte și Bălțata românească. Se cuvine făcută, de la bun început, o remarcă: este pentru prima dată când țara noastră găzduiește Sesiunea Federației europene a crescătorilor rasei Simmental, sesiune la care au participat specialiști de notorietate din 15 țări. Aceștia au vizitat Stațiunea de cercetări pentru creșterea bovinelor de la Singeorgiu de Mureș și au participat la Expoziția „Bălțata românească” — 1986. În sfârșit, în ultimele două zile, s-a desfășurat sesiunea științifică „Drumul de la vițel la vacă”, în cadrul

căreia au fost prezentate circa 50 de lucrări aparținând unor renumiți specialiști din țară, din toate centrele universitare, institute, stațiuni de cercetare, precum și numeroși specialiști din producție.

Un program, așadar, bogat, pe care, urmărindu-l îndeaproape, l-am aflat și cum nu se poate mai util, mai plin de învățăminte. Vizita la Ferma de vaci de elită Ernei — acolo unde se pun în aplicare, pe efective mari, rezultatele obținute de cercetarea științifică — a dovedit celor care au participat la ea faptul că recunoașterea internațională a performanțelor obținute de către Bălțata românească este într-adevăr firească. La precedenta expoziție a celor mai frumoase exemplare ale rasei, cei de la Ernei au intrat în posesia marelui premiu atât la juninci primipare, cit și la mame de tauri. Lucrul pare normal în cazul unei ferme de producție aflată în strinsă colaborare cu o stațiune de cercetări, dar asta nu înseamnă că nu s-a depus multă muncă sau că modernizările suferite periodic de această fermă nu s-ar afla, și ele, la temelia succesului. Interlocutorii noștri — atât la Ernei, cit și la sediul stațiunii de la Singeorgiu de Mureș — ne-au oferit suficiente argumente pri-

vind recordurile pe care le poate atinge Bălțata românească — atât în privința cantităților de lapte pe care le produce, dar și în privința sporului de greutate. În mod firesc, în urma cercetărilor efectuate și în condițiile unei îngrijiri atente, ale unei furajări corectă și adecvate, se pot atinge performanțe productive de până la 10 000 litri de lapte pe vacă sau sporuri zilnice în greutate de peste un kilogram. De altfel, câmpioana rasei, vaca Zana, a atins chiar 12 700 litri de lapte anual!

Expoziția — organizată pe platforma de la Tofalău — a scos în evidență faptul că multe alte centre, întreprinderi agricole de stat sau cooperative agricole de producție se pot mândri cu rezultate de nivel foarte înalt. Crescătorii de animale de la I.A.S. Liebling (judetul Timiș) au adus la expoziție pe recordista Aurul, care dă o cantitate de 9 362 litri de lapte, iar cei de la Întreprinderea de păștiți Sibiu pe Isabela, a cărei performanță este de 9 429 litri de lapte. Exemplare frumoase — vădind priceperea îngrijitorilor, dar și respectarea cerințelor impuse de știința zootehnică — au expus și crescătorii de animale de la I.A.S. Acățari (ferma Sinvăii), de la I.A.S. Reghin (ferma Dumbrăvioara), cei din

unitățile de stat și cooperatiste din Harghita, Covasna și Cluj. S-a discutat foarte mult cu ocazia întâlnirilor prilejuite de această expoziție despre condițiile optime de reproducție, despre rolul studiului atent al pășunilor, despre confortul și microclimatul ce trebuie oferite animalelor, despre noi sisteme de muls, de ventilație naturală, despre furajare etc.

Concluziile — sînt unanime de acord specialiștii — se leagă de posibilitatea reală a unităților socialiste în care se face zootehnie de a oferi în mod constant cantități tot mai mari de lapte și carne, în condițiile strictei respectări a tehnologiilor, a introducerii în activitatea de fiere care zi a rezultatelor cercetării științifice, a întăririi disciplinei de lucru, a unei responsabilități mereu crescînde a celor ce lucrează în acest sector de activitate, toate acestea fiind premize ale unei noi revoluții agrare și la nivelul zootehniei. În fond, atât dezbaterile care au avut loc, cit și schimbul de opinii dintr-o crescătorie de animale au reprezentat o pledoarie pentru agricultura globală — aceea care mizează pe corelarea rezultatelor celor mai valoroase obținute în știința și practica solurilor, plantelor și animalelor.

Mîndria

bunului gospodar

Pentru prima dată în istoria plaiurilor noastre, prin străduința gospodarilor comunelor dornene, a tuturor specialiștilor zonei, s-au desfășurat, în cursul lunii septembrie, nouă expoziții agro-zootehnice. Aceea la care am participat de curînd, în octombrie, la Vatra Dornei, reprezintă etapa zonală, care ne-a dat posibilitatea să evaluăm corect, realist, potențialul agricol și zootehnic al bazinului Dornelor și să-i cunoaștem exact resursele.

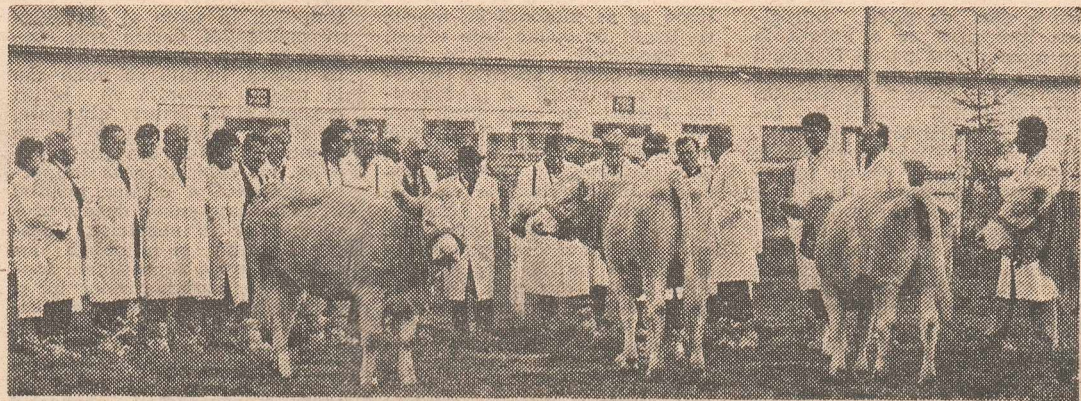
Am sărbătorit, înainte de toate, ceea ce a înobilat omul dintotdeauna: munca. Am sărbătorit strădania agricultorilor dorneni de a face aceste atât de dragi pămînturi strămoșești să rodească tot mai mult, spre înflorirea vieții patriei noastre dragi.

O expoziție la munte este un moment intensiv de cunoaștere și instruire a tuturor, dar mai ales a tinerilor. Moment, așadar, cu profunde semnificații, adevărat act de educație. În animalele frumoase, în roadele pămîntului, în minunatele costume tradiționale expuse se oglindește de fapt mîndria de a fi un adevărat agricultor de munte. Să ne amintim cu toții, în aceste clipe, un semnificativ îndemn al tubitului nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Să ridicăm animalele în munți, așa cum au făcut-o de veacuri moșii și strămoșii noștri”. Asta și facem.

Dr. RADU REY ■

O imagine grăitoare despre frumusețea animalelor de pe plaiurile dornene

Participanții la Sesiunea Federației europene a crescătorilor rasei Simmental în vizită la ferma de producție Ernei.

Standul I.A.S. Liebling (judetul Timiș)

Expo-agro-pastorală „Dorna”

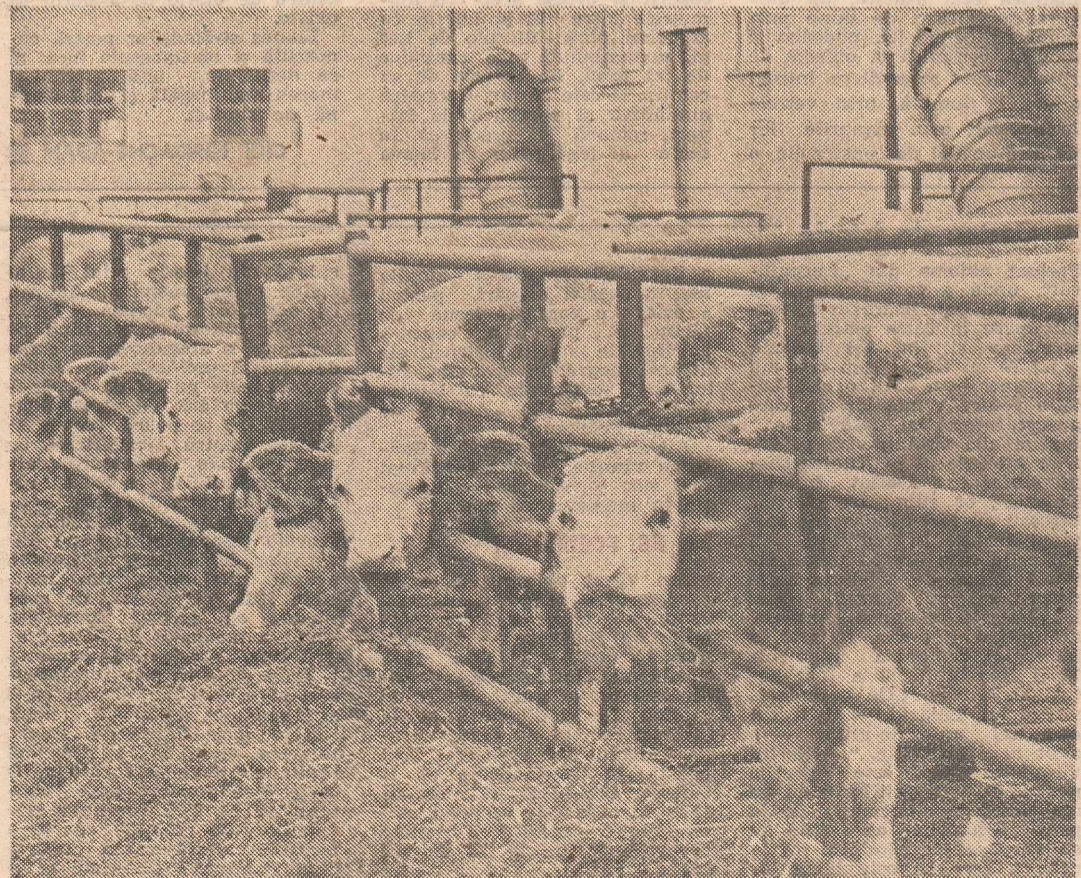
Duminică 5 octombrie 1986. Zi de adinc de toamnă, lumina-
tă blind de razele prefiriate în-
tre cetinile brazilor ce străju-
iesc platoul Runc din Vatra
Dornei. O duminică pe care
miile și miile de participanți la
cea dintii ediție a Expoziției
agro-pastorale „Dorna” o vor
uita anevoie. Mare sărbătoare
a hârniceii, expoziția a prile-
juit o seamă de manifestări
purtind pecetea înconfundabilă
a străvechilor tradiții bucovi-
nene între care cea mai de
seamă este — mereu întinerită
— creșterea animalelor. Asocia-
ția crescătorilor de animale
din bazinul Dornei a oferit
celor prezenți o imagine edifi-
cătoare a tot mai bunelor re-
zultate obținute în ultima vre-
me în direcția creșterii continue
a cantităților de produse anima-
liere, a pătrunderii spiritului
științific, a noului în întreaga
această activitate. Universita-
tea montană din Vatra Dornei
(unica de acest gen în lume)
fiind aceea care — propagând
în întreaga zonă cunoștințe
utile, de ultimă oră — dove-
dește pe viu faptul că agricul-
tura (zootehnia în speță) nu

poate avea nimic comun cu ru-
tina și ignoranța. Singură, tra-
diția nu reprezintă decât un
punct de pornire. Experiența
transmisă din generație în ge-
nerație de crescătorii de anima-
le dorneni modelează caracte-
re, imprimă dragoste de muncă
și de animale, dar nu este și
suficientă pentru a putea răs-
punde noilor probleme pe care
le ridică agricultura modernă.

Rezultatele obținute anul ace-
sta sînt în măsură să dovedeas-
că limpede progresul înregist-
rat și în această parte de țară
în domeniul sporirii aportului
pe care zootehnia trebuie să
și-l aducă la creșterea bunășă-
rii generale. Cele 10 localități
ale Țării Dornelor au livrat la
fondul de stat și la cel desti-
nat autoaprovizionării — nu-
mai pină la sfîrșitul lui septem-
brie — aproape 1 500 tone de
carne, 90 000 hectolitri lapte de
vacă și 2 200 hectolitri de lap-
te de oaie, 1 milion de ouă.
Sînt — așa cum s-a apreciat cu
prilejul expoziției — producții
bune, dar care pot fi pe viitor,
depășite. Cel mai de seamă ar-
gument este... însăși expoziția,
care a reunit cele mai frumoase
exemplare de animale din
întregul ținut, selecționate cu
prilejul etapelor comunale. Ast-

fel vor arăta, în curînd, toate
animalele din Dorna! — afirma
Ioan Cornetchi, tînărul primar
al orașului Vatra Dornei. E
posibil și e dorit să se
întimplă așa. Dar, dincolo de
orice anticipații — chiar foarte
realiste — expoziția de la Va-
tra Dornei a fost o convingătoare
demonstrație a potențialului de
care dispune zona, a hârniceii
crescătorilor de animale care,
în condițiile unei bune indru-
mări și ale unui sprijin perma-
nent din partea primăriilor
comunale, au creat toate con-
dițiile pentru a-și bate, an de
an, propriile recorduri. Fără a
fi un scop în sine, pitorescul
întregii sărbători de la Vatra
Dornei (rezultat alît din frumu-
setea portului și a obiceiuri-
lor, din superba paradă desfăș-
urată în centrul orașului, din
concursurile de cel mai bun tă-
ietor de lemne sau cel mai bun
mulgător) n-a estompat caracte-
rul de schimb de experiență
între participanți, de întîlnire
a celor care, împărțindu-și u-
nii altora despre făptuirile lor,
merg pe mai departe alături,
înflorînd și îmbogățindu-și ți-
nutul și țara.

DAN MUCENIC ■
Fotografii de
VICTOR RĂDULESCU ■

Astfel — cu gingașă grijă — sînt crescuți viței la Stațiunea de cercetări pentru creșterea bovinelor de la Singeorgiu de Mureș

Arhitectura originală și cu
totul îndrăzneată a noului centru
civic al municipiului Satu
Mare rămîne undeva în urma
noastră. Cu o masină de teren
ARO ne îndreptăm cu emoții
spre Carei — orașul în care ar-
mata română a înfrînt ultimele
rezistențe inamice în cel de-al
doilea război mondial, eliberînd
și această bucată din pămîntul
sînt al patriei. Oricine trece
prin Carei nu poate să nu facă
un popas — fie el și de numai
cîteva minute — lîngă impună-
torul și sugestivul ansamblu
sculptural care innobilează ora-
șul, monument ridicat întru
cinstirea vîșnică a eroilor și în-
tru nemurirea gloriei de care
s-au acoperit vitejește mii și
mii de ostasi români în încri-
narea luptelor de acum 42 de
ani.

De la Carei ne îndreptăm spre
tînta călătoriei noastre, nisipu-
rile întinse chiar la hotarele
țării, în sud-vestul județului
Satu Mare. Mai întii trecem prin
comuna Sanislău unde există o
puternică și bogată cooperativă
agricolă de producție: la in-
trarea în localitate se află sediul
cooperativei, a cărei poartă-arc
de triumf este aureolată de in-
semnele celor trei titluri de
fruntasă pe ramură ceea ce i-a
adus titlul de Erou al Muncii
Socialiste, Activitatea rodnică,
de buni gospodari a locuitorilor
ca și argumentele bunăstării co-
munei se observă la fiecare ca-
să-gen vilă, la fiecare gospodărie
frumos îngrijită și inteligent or-
ganizată: de altfel bunele rezul-
tate obținute de cooperativii de
la Sanislău au fost apreciate
cum se cuvine de secretarul
general al partidului, tovarășul
Nicolae Ceausescu, cu prilejul
vizitei întreprinse la începutul
acestei veri în frumoasa comună
sătămăreană.

Dar nu despre această comună
îmi propun să vorbesc acum și
nici despre tînăra și merituoaasă
Stațiune de cercetare și produc-
ție pomicolă Vile Satu Mare
care și-a luat misiunea meta-
morfozării nisipurilor de la Sa-
nislău, ci tocmai despre aceste
nisipuri și despre transformarea
lor în terenuri roditoare.

Întelegînd la adevăratele lor

Nisipurile Sanislăului

dimensiuni imperativele noii
revoluții agrare care se traduce
și prin utilizarea cu maximum
de eficiență a oricărei palme de
pămînt. Stațiunea de cercetare
și producție pomicolă Vile Satu
Mare — al cărei inimos și pas-
sionat director este inginerul
Ion Moldovan — a hotărît să
preia aceste terenuri, în prima
etapă 500 hectare, și să le inno-
bileze structura pentru a deveni
apte unor activități agricole de
mare randament. Se hotărîa ast-
fel înființarea celei de-a 7-a fer-
me pomicole în cadrul stațiunii.
Era foarte limpede pentru
toată lumea că lucrurile nu vor
fi simple: o asemenea operă de
reconstrucție — da, de recon-
strucție a unor terenuri! — ce-
rea pasiune, îndrăzneală, com-
petență și mai ales tenacitate și
încredere în izbîndă. Mai întii
a trebuit să fie găsit omul po-
trivit pentru această temerară
experiență: el urma să se nu-
mească șef de fermă, adică omul
care să se ocupe direct de orga-
nizarea întregii activități de
punere în valoare a nisipurilor.
Ei bine, acest om a fost găsit
în persoana inginerului Nicolae
Tudor: de fapt nu a fost găsit
ci el singur s-a propus, s-a an-
gațat la ambicioasa întreprinde-
re, care pe deasupra însemna
și un anumit risc. Așa cum l-am
cunoscut de prima dată mi-am
dat seama că lui i se potrivește
bine aprecierile făcute de se-
cretarul general al partidului, la
recenta Consfătuire de lucru cu
cadrele din agricultură, în sensul
că „În agricultură a acționa ca
revolutionar înseamnă a acționa
pentru recolte mari, a acționa
pentru o agricultură de mare
randament”. Și inginerul Nicolae
Tudor s-a apucat de treabă. La
început si-a făcut o sumară or-
ganizare de santier în jurul
unor clădiri defazectate și pără-
zinite de mai mulți ani: ace-
stea urmau să devină — și în
cele din urmă au devenit — se-
diul fermei nr. 7. Apoi, cu spri-
jiul direcției de specialitate din
MAIA a trecut la amenajarea
propriu-zisă a terenurilor. În
prima etapă au fost supuse am-
plilor lucrări suprafețe totali-
zînd 250 hectare. Ce înseamnă
amenajare și lucrări de îmbună-
tăiri funciare pe nisipurile Sa-
nislăului este greu de imaginat.
Trebuiau văzute dunele de ni-
sip înalte de zece metri, bălțile
și mlăștinile în care creșteau tot
felul de buruieni, pilcurile de
salcimi devenite fără valoare
ecologică ori forestieră, întînde-
rile de nisip pe care abia dacă
se agățau cîteva plante sălbătice,

călină și spini. Nu exagerez cu
nimic dacă asemuiesc acest ta-
blou arid și aspru cu însuși dei-
sajul Saharei.

Pămîntul trebuia adus la uni-
son sub aspectul fertilității, al
umidității, al reliefului; s-au
săpat canale colectoare pentru
a aduna apa în exces, s-au adus
zeci de tone de îngrășăminte
naturale, s-au utilizat în pro-
porții potrivite fertilizanti arti-
ficiali, chimici.

Aceasta a fost prima etapă
care s-a consumat toamna tre-
cută, în care a fost efectiv con-
struit terenul apt să primească
firavele și gingașele tulpini ale
puieților de meri, peri, caisi, ci-
resl, visini, ori ale arbuștilor de
căpsuni, coacăz alb și roșu și
ale altor specii. În primăvara
aceasta urma să se treacă la
plantarea puieților. În urmă cu
cîțva timp am ajuns din nou în
fosta împărăție a nisipurilor
Sanislăului. Însotit de direc-
torul stațiunii, aveam emoțiile re-
întîlnirii cu acel om inimos și
tenace care este șeful de fermă:
dar cu mai multă nerăbdare
așteptam să văd cum s-au prins
puieții pe cele 140 hectare, cite
au fost plantate în luna aprilie
de către o echipă pricepută în-
tr-ale pomiculturii adusă din
Oas; de altfel cu unii oșeni a-
veam să stau de vorbă, aflînd
că s-au hotărît să devină munc-
citori permanenți la fermă. În-
trăm în curtea spațioasă a se-
diului fermei; ne aștepta ace-
lasi Nicolae Tudor, costumat
adekvat pentru activitatea de
construcător, căci lucra la ulti-
mele treburi de finisare a clă-
dirilor. Din masină nu ne putu-
sem da seama decît vag și fu-
gar de reusita experienței, așa
încît ne suim frumusei într-o
cărută trasă de doi roibi și por-
nim, „cînd la trap, cînd la ga-
lop”, să străbatem drumurile
line, de nisip, ale fermei. Șeful
de fermă era de-a dreptul feri-
ciț și nu își putea ascunde bu-
curia; dar cînd oare ar putea
să nu manifeste bucuria supre-
mă cînd vede cu ochii cum tru-
da lui de un an de zile orînde
acum roade la modul cel mai
propriu și mai traicnic. Îi reu-
sise întreața acțiune; propor-
ția în care s-au prins puieții

este mult peste așteptări, mai
mult de 90 la sută; tulpinile și
coroanele viitorilor copaci prin-
seseră contur și erau viabile,
trecuseră de un metru înălțime.
În stînga se întindeau siruri
de meri, în dreapta altele de
peri, în față ni se înfățișau geo-
metriile de caisi, ciresi, visini
iar între rînduri erau prinse
plantații de pepeni, zmeură, fa-
sole, utilizîndu-se în acest fel
intensiv întreg terenul, pînă
cînd pomii nu vor mai primi
sub ei alte culturi.

Timp de o oră și mai bine am
avut senzația unei delectări
ireale; cu atît mai mult, cu cit
departe, la orizont, se zăreau
terenurile care conservau peisaj-
ul în forma lui inițială. Sînt
celelalte 250 ha cărora le va
veni, în curînd sorocul să su-
porte aceeasi metamorfozare.

Eforturile șefului de fermă vor
fi cu siguranță încununete de
succes căci proba cea mai difi-
cilă a fost deja trecută cu bine
pe cele 140 de hectare aduse în
ipostaza de livezi al căror rod
nu mai poate fi decît o certitu-
dine. Este vorba numai de tre-
cerea celor patru ani cit sînt ne-
cesari pentru ca livezile să ajun-
gă la maturitate.

Și poate că mai important de-
cît nasterea fermei nr. 7 pe ni-
sipurile Sanislăului este faptul că
ea va constitui argumentul și
laboratorul pentru valorificarea
într-un viitor nu prea îndepăr-
tat a tuturor celor peste 25000
ha de terenuri nisipoase din ju-
dețele Satu Mare și Bihor. Misi-
une pe cit de dificilă, pe atît de
nobilă pe care si-au asumat-o
specialiștii de la Stațiunea de
cercetare și producție pomicolă
Vile Satu Mare.

Este lesne de inteles că în le-
gătură cu nisipurile Sanislăului
nu pot avea dorință mai mare
decît aceea de a ajunge din nou
pe aceste meleaguri, peste cîțiva
ani pentru a culege și a degusta
fructele zemoase, cu emoția
omului care a cunoscut de la
început cum se naste o fermă
pomicolă pe nisipuri. Atunci ni-
sipurile își vor cînta adevărata
simfonie roditoare în acorduri-
le înemătînde și armonioase ale
copacilor robusti și vigurosi.

Și tot atunci inginerul Nicolae
Tudor — cel care a crezut și
crede statornic, cu toată ființa
lui, în livezile pe nisipuri —
se va putea muta în altă parte,
pe alte nisipuri, pentru a ne
face să ascultăm alte și alte
simfonii roditoare.

CONSTANTIN
CHIFANE-DRĂGUȘANI ■

„Să urcăm în Cetate!“. Să urcăm. Mașina care ne-a traversat orașul sării, Oțele Mari — și el atit de impregnant de istorie, mai corect un adevărat strateg al istoriei din antichitate și pînă tirziu; sarea a fost nu odată moneda forte cu care ne-am plătit armele pentru păstrarea neatrării și a ființei de neam — ne lasă la buza unui deal, între porumbiști și marginea unei păduri umbrite de falnici stejari. Urc, după o tină blondă cu figura ca a femeilor de pe metopele de la Adam Clisi, incit am senzația că umblu în spatele, poate, al fiicei lui Decebal ori a lui Burebista. Ea cunoaște locul, pune piciorul precis și cu repeziciune pe tășul unei pante destul de abrupte, picurate cu aurul soarelui strecurat printre frunze și inundat de suvoil cintecului de privighetori. Tină blondă este arheologa Mariana Iosifaru care, din '71, de cind a terminat Facultatea de Istorie la București, ca elevă a celui ce și-a legat numele și destinul științific de locul pe care îl străbatem, cuibul dacilor uniți de Burebista, își urmează maestrul, își contopește viața și vocația cu aceeași „carte“ de istorie neparcursă în totalitate. E vară încă, iar soarele stă infipt puternic în plautul de pe virful de deal ce ni s-a deschis dintr-o dată în față, surprinzător, ca într-un film cu secvențele derulate accelerat. Este locul enigmelor. Cunoscut și totuși necunoscut, fascinează deopotrivă prin lumea pe care o poartă dedesubt ca și marile relieve din Munții Orăștiei. Sintem la mulți kilometri distanță de inima lui Decebal, dar și la mulți ani distanță de viața lui, cu două veacuri mai devreme față de vremurile ce l-au înălțat pe el, în universul însă, al aceluiași spațiu și popor, al strămoșilor noștri geto-daci.

Primele descoperiri de pe dealul Ocnitei s-au petrecut, ca și în alte locuri, întâmplător, intrind în miinile unor oameni ca și în alte locuri, deloc întâmplător, care, deși ne-specialiști, cunosc istoria patriei și știu că oriunde pe teritoriul ei, au trăit oamenii iar orice obiect scos de sub pământ poate fi un mesaj către noi. Profesorul Gheorghe Moșteanu își urca toamnă după toamnă clasele de prichindei în pădurea de pe plautul de la marginea satului, nu doară ca o obligație a lecțiilor de pedagogie ci chiar cu convingerea că numai prin cunoașterea locurilor natale se descifrează alfabetul dragostei de țară. În toamna anului 1961, — iată, a și trecut un sfert de veac —, a făcut la fel. Copiii, îndemnați să culeagă buruieni pentru ierbare, găseau, mai curind, cioburi de oale. Mai mari ori mai mici și prea multe spre a fi o întâmplare. Profesorul le-a adunat cu grijă, într-un ghiozdan ca, în zilele următoare, să coboare cu ele spre Vilcea, spre orașul reședință de județ, aducindu-le la muzeul de istorie. Muzeul s-a adresat Bucureștiului, s-a adresat profesorului Dumitru Berciu, tracolog reputat, care n-a întârziat să se deplaseze la fața locului. În 1961, deschide campania de săpături. Deschide ceea ce va urma să fie unul din marile șantiere arheologice ale țării privind lumea dacică, deschide ceea ce va urma să fie o mare poartă spre o epocă despre care aveam puține mărturii capitale,

epoca marelui Burebista, a primului conducător care i-a unit pe geto-daci într-un stat puternic. A regelui ce s-a făcut pavăză în apărarea hotarelor țării sale împotriva semnișilor ce voiau să o supună, unind la un loc vitejia, ca și toate virtuțile neamului său, făcindu-le de temut și de admirat.

După ani de săpături ce au conturat și verificat ipoteze, după ani de săpături ce au îndreptăți eforturi, aducind la suprafață mărturii și documente inestimabile asupra faptului că aici și-a avut cetatea, centrul social și politic, Burebista, ca aici a înflorit Buridava, consemnată de geograful Ptolemeu din Alexandria și cu o existență încă mult mai veche. Mărturii și documente arheologice înmănușiate într-o monografie recunoscută în lumea istoriografică, sub semnătura prof. Dumitru Berciu. Buridava mai are încă enigme. Buridava continuă să dezvăluie mărturii noi despre mo-

tru a găsi, de pildă, îniregirea inscripției ce a apărut la un moment dat pe un fragment de vas. E vorba despre celebra inscripție-document BASILEUS THIAMARCUS EPOIEL, însemnind Thiamarcus „a făcut, de o însemnătate covârșitoare pentru stabilirea virstei așezării, pentru lămurirea uneia dintre cele mai controversate probleme privindu-i pe daci și anume limba și scrierea, dacă au cunoscut ori nu pe aceasta din urmă. Jordanes, lăsase în scrierile sale o listă a regiilor daci, dar cind și unde au domnit, unde și-au avut cetățile-capitale nu s-a putut afla încă pentru cei mai mulți dintre ei. Iată, știm acum cite ceva despre Thiamarcus, conducător ce i-a precedat marelui Burebista și deci, a stăpînit peste geto-dacii dintre Istru și Carpați. Inscripția aduce, totodată, dovada faptului că în cetate se cunoștea atit limba latină cit și greaca, limbile de circulație

lume ce se măsoară cu marile civilizații europene ale vremii ei. Săpăturile de după 1981, deci de după apariția importantei monografii a profesorului Berciu, au adus încă spre noi, o nouă fortificație, ingenioasă și puternică. Ca și Sarmizegetusa lui Decebal, Buridava lui Burebista e un univers fascinant. Deși, descoperită mai tirziu, dar investigată, am îndrăznit a zice, mai tenace și cu mai multă dragoste, a spus multe, dar mai are de vorbit despre strămoșii noștri.

Anul 1985, de pildă, a fost un an bogat la Buridava. S-au pus în lumină intrările în noua fortificație din secolul I î.e.n., terasele, zidurile, întreg sistemul de construcție desfășurat amplu pe numeroase terase. Cu palisade puternice, dar și cu ziduri din piatră element nou în construcția cetăților din aceste părți, mai aproape de cimpie. Cu șanțuri duble, cu turnuri de observație și cu foisoare dis-

timpul, în semn al deschiderii civilizației dacice spre vecinii ei. Precumpănește ceramica dacică, lucrată cu mina sau la roată, decorată cu briuri crestate și cu briuri alveolate, cu striuri simple sau în val, cu butoni în relief, din pasta vasului, ori colorați, ceea superbă ceramică a dacilor purtind în ea mesaje suave despre credințele lor în nemurire, despre filozofia și mitologia lor solară, despre cunoștințele asupra lumii, asupra cosmosului și asupra geometriei. Mesaje despre un popor iubind lumina, iubind înălțimile, iubind viața, liniștea și numurirea. Reprezentind brăduțul dacic, izvor al vieții și regenerării, expresia vieții vegnice, spirala solară compusă și descompusă în infinte inchipuri, o avalanșă aproape de intrupări în pasta de lut. De la miniaturi, poate cu roluri artistice, decorative, poate cu roluri de cult, sau poate cu amindouă, la o multitudine de vase, de la cele minuscule la chiupurile uriașe de provizii, într-o la fel de mare varietate și diversitate a formelor de o frumusețe a plasmuirilor inimaginabile. De la ceramica pictată cu motive geometrice, la cea mai comună, doar simplu scrijelită, de la cea în culoarea cenușiu, la cea portocalie și strălucitoare de lux, inscrie un amplu cod al stadiului de civilizație al celor cărora a aparținut. Aici, la Ocnita, într-un alt cuib de vulturi aninați de munți, a pulsat, se vede, o viață intensă. Civilă, politică, militară, culturală, viața unui popor, pur și simplu.

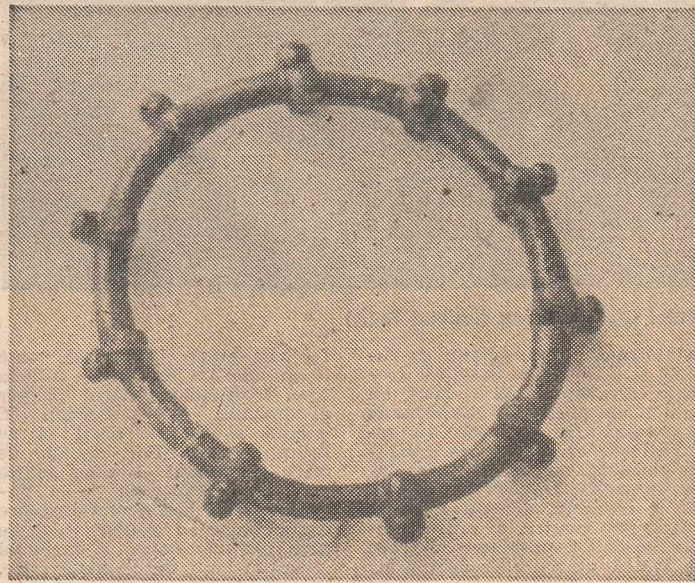
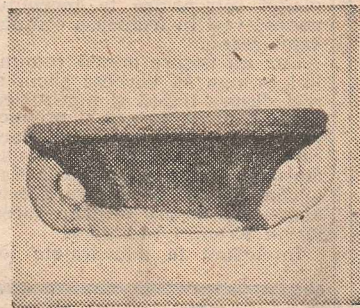
Ceramica este, ca număr de obiecte găsite, imediat, secundată de unelte și de arme, de podoabe. S-au întlnit ateliere întregi de olari, cu cuptoarele lor de ars, ateliere de prelucrat metalele și ateliere de topit metalul. Invirt în miini două dintre cele mai recent găsite creuzete, și parcă zgura mai frige încă în ele. Unul mai mare, poate pentru fier ori bronz, unul mai mic, poate pentru argint, destinat bijuterilor și monedelor atit de măiestrit lucrate. S-au găsit inele, brățări agrafe, cataramă, cercei, butoni..., expresie a bogăției celor care le-au purtat, în semn al faptului că dacii prețuiau bijuteriile, că femeile lor erau emancipate și știau să fie frumoase. Invirt, pe toate fețele, un miner de oglindă din bronz, cu lucrături demne de invidiat de orice artist modern, și o lume apusă începe să la contur sub ochii mei. Visez o vestală dacă, poate regina sau fiica lui Burebista, care va fi privit în ea, sau poate o femeie de rind care legăna pruncii. S-a găsit și foarte multă zgură de fier și bronz, ceea ce poate să ne arate nu doar ceea ce știm demult, că metalurgia dacilor era foarte dezvoltată ca aici, la Buridava, în Munții Vilcei, să fi fost chiar un important centru metalurgic străvechi, ceea ce cu siguranță o făcea și mai vulnerabilă, mai rvinită de cuceritori. Lustruitorul pentru vase, descoperit și el în vara aceasta, reconfirmă vastul centru de olărie ce a putut să existe.

Lumea strămoșilor noștri, cunoscută și necunoscută încă, ni se dezvăluie, iată, mereu și mereu mai bogată și mai demnă de studiat.

CICI IORDACHE-ADAM ■

EROISMUL — NEPIERITOARE MOȘTENIRE STRĂBUNĂ

Meditație la Buridava

dul ei' de viață și despre locuitorii ei, continuă să ridice noi semne de întrebare, dezvăluind noi urme despre o civilizație nu pe deplin cucerită de cunoașterea noastră.

Cercetările se relau vară de vară, șantierul este departe de a se încheia, aria lui se extinde, punind în fața cercetătorilor reconsiderări asupra spațiului și numărului de cetăți, acropole și necropole, asupra mărimii așezării în care s-a dezvoltat un important segment al civilizației geto-dace la sud de Carpați ca și a duratei în timp, de la apariția ei și pînă dincolo de cucerirea Daciei de către romani. Arheologia este domeniul tuturor surprizelor, domeniul marilor pasiionați în care, alături de competență, cercetătorului îi trebuie răbdare și tenacitate, onestitate profesională și forță morală. Șapte ani de căutări, șapte ani de muncă și de așteptări i-au trebuit, de pildă, profesorului Berciu, precum ne povestește tinăra sa elevă și confrate de muncă, Mariana Iosifaru, ce se situează mereu și mereu, cu o prea mare modestie în umbră, pen-

ale timpulul, făcînd, în continuare de logică, și dovada că limba romanilor a fost folosită în Dacia mult înainte de cucerirea împăratului Traian. Chiar și pentru aceste două inscripții — cea care a identificat numele așezării, de Buridava și cea despre regele Thiamarcus — cercetarea și efortul meritau întreprinse. Sint documente între acelea de căpătii pentru aflarea adevărului istoric. Plautul de la Ocnita-Cosota este însă o uriașă civilizație. Identificate și studiate exhaustiv cel puțin trei cetăți, cu fortificațiile și modul lor specific de înălțare și construcție, ca și numeroase locuințe situate în interiorul și în afara acestora pe terase lucrate ingenios de miinile oamenilor. Este dezvoltată, civilizația strămoșilor noștri dintre secolele III și I înainte erei noastre, un univers decodificat de taine prin numeroasele unelte, podoabe și monede, ceramică și obiecte de ritual, arme și ateliere întregi aduse la lumină, prin vetrele locuințelor, prin planurile lor de alcătuire și de construcție, o

pusă la intrarea în cetate dar și în afara ei — ca semn că era vizată și rvinită de dușmani, ca semn al evoluției în arta defensivă și de apărare a dacilor, păstrînd elementul lor esențial, al construcției sub formă de potcoavă, al cercului lăsat deschis spre soare și spre lume. În vara acestui an s-a deschis terasa nr. 3 unde s-au identificat numeroase locuințe, ca și pe toate terasele — în afara celei dinspre vest, deschisă spre orizontul îndepărtat de unde se poate privi întreaga întindere, panorama pînă aproape de vărsarea Oltului în Dunăre ca și în susul Oltului, spre Tara Lovistei, spre Turnu, spre poarta dacilor dintre Carpați, cu siguranța pentru a-i feri pe locuitorii de eventualii invadatori. Expresie larăși, a inteligenței strategice a conducătorilor geto-daci. S-au descoperit și uriașe gropi cu diametrele între 80 și 1,60 m cu adîncimi pînă dincolo de 1,50 m, unde abundă vase ceramice de tot felul, de la cele de uz comun, la cele de lux. Ceramică autohtonă și ceramică de import, romană și grecească, în semn al legăturilor cu lumea

Cartea de istorie

Din nou, despre Rovine

Cu promptitudinea-l știută, Editura Militară a marcat cea de a 600-a aniversare a înscăunării lui Mircea cel Mare prin tipărirea volumului **Bătălia de la Rovine (17 mai 1395)**, datorat lui Nicolae Stoicescu. Autorul nu mai are nevoie de a fi prezentat. Am făcut-o, de altminteri, de curind în cadrul acestei rubrici și nu mi se pare necesar să revin asupra calităților de informație și analiză ale bipe cunoscutului medievist.

Cartea recent apărută este un foarte necesar — și deci util — bilanț al cercetărilor și discuțiilor privind împrejurările în care s-a desfășurat celebra bătălie dintre cele două oști conduse de Mircea și Baiazid. Nicolae Stoicescu prezintă argumentele de bază în favoarea datării — asupra căreia au existat controverse între istorici — înscrise în însuși titlul cărții — 17 mai 1395 — și subliniază categorica victorie obținută de domnul român. O demonstrație clară și precisă care, zic eu, nu mai lasă loc îndoielii nici

în privința datei, nici a deznoșdămintului acestei bătălii de însemnătate capitală în istoria poporului român, bătălie care, prin implicațiile și consecințele ei a căpătat o semnificație europeană.

Cartea a fost salutată cu entuziasm de Dan Zamfirescu în „Lucașfărul“ (27 septembrie) și elogiile aduse de el vor fi împărțite de oricine o va citi. Bătălia de la Rovine, cu tot ceea ce a însemnat ea pentru dezvoltarea liberă a poporului român își capătă acum locul cuvenit în glorioasa epopee a luptei pentru independență. Fiind vorba de un moment de excepțională însemnătate al istoriei românești, ne îngăduim să atragem atenția asupra unei mărunte scăpări ce ar putea semăna confuzie între cititori, mai ales pentru cei care nu sint istorici. Una din dovezile capitale pentru victoria lui Mircea este textul lui Philippe de Mézières, semnalat de Nicolae Iorga în anul 1892 și invocat recent de Dan Zamfirescu, text din care reiese că Baiazid a fost înfrînt de voievodul român. Absența unor buclușe virgule poate modifica însă înțelesul,

Preluat aidoma din „Lucașfărul“, unde a fost reprodus și tradus de Dan Zamfirescu, textul apare în carte astfel: „De asemenea și fiul lui Baiazid (s.n.) — au trecut cum trei ani de-atunci — a avut o altă bătălie contra românilor, în care a fost înfrînt cu desăvîrșire...“ (oprim aici citatul, vezi p. 47). S-ar înțelege că în fruntea oastei otomane s-a aflat „fiul lui Baiazid“, or știm că forțele turcești au fost conduse de sultanul însuși. În realitate, în rîndurile care preced textul citat, Philippe de Mézières scrie despre sultanul Murad, tatăl lui Baiazid, și apoi continuă, arătînd că fiul său, Baiazid, a întreprins campania împotriva Țării Românești și a fost bătut de Mircea. „De asemenea, și fiul lui, Baiazid, — au trecut cum trei ani de-atunci — a avut o altă bătălie...“. Rostul virgulelor aici este esențial pentru că astfel cititorul nu va mai înțelege afirmația de la p. 39 „Era prima oară cind un sultan pășea pe pămîntul românesc!“, ceea ce este intru totul adevărat.

Expunși noi înșine de atîtea ori erorii (din vina noastră sau

a tiparului), am atras atenția asupra acestei scăpări, pentru a evita o confuzie lesne de făcut și... pentru a concura spiritualele și instructivele „Găuri negre în galaxia Gutenberg“, observate cu laudabilă acuitate în „Astra“ de George Pruteanu.

Altfel, cartea lui Nicolae Stoicescu rămîne, cum am afirmat mai sus, o valoroasă contribuție în mediavistica noastră.

Să ne reamintim

Am văzut abia acum cartea profesorului Henri Bernard, **Panorama d'une défaite. Bataille de Belgique — Dunkerque, 10 mai — 4 iunie 1940**, Gembloux, Duculot, 1984. Autorul este un adevărat Nestor al istoriografiei militare belgiene. Cititorii români au putut aprecia articolul său consacrat țării noastre în **Encyclopédie de la Guerre, 1939—1945** (Casterman, 1977) în care este relevată „însemnătatea capitală“ a Actului revoluționar „de la 23 August 1944“.

Lucrarea profesorului Henri Bernard este o investigație exemplară a unui dramatic

episod din istoria celui de al doilea război mondial. Autorul își desfășoară ancheta lucid, obiectiv, informat, minuind cu siguranță o abundență de surse de variată proveniență. Judecata sa este pe cit de nepărtinitoare, pe atit de aspră pentru toți cei ce poartă responsabilitate, pentru rapiditatea cu care forțele agresore ale Werhmachtului au zdrobit rezistența trupelor franceze, engleze și belgiene. Subliniind gravele responsabilități ale guvernului de la Paris și Londra pentru înfrîngerea din mai-iunie 1940, el judecă, de asemenea, cu aceeași severitate conduita factorilor de decizie ai țării sale. „Credem, de asemenea — scrie el — că prin ineficacitatea agresivă din 10 mai (1940 a Germaniei hitleriste, n.n.), Belgia face figură de „miel“. Dar mai eram noi, 18 zile mai tirziu, un miel fără pată?“. O carte care demonstrează convingător că fără erorile și șovăielile de cealaltă parte a frontului, desfășurarea operațiilor armatei hitleriste ar fi fost cu totul diferită.

FLORIN CONSTANTINIU ■

Premiere

Un poem pentru patrie

Numindu-te

Esti, pentru mine și-n mine
Cum pentru călător luna clară
Ostenit cind de oriunde revine
la sinul tău, țară

De oriunde revin ești acasă
Cu mormintele, părinții și fiii
În piinea împărțirii pe masă,
in scriitura-nflorată a iiii

În aduimecul inimii bune,
in cartea de griu din stei,
în privirea țe pare a spune
„dragul meu“, „dragii mei“

Numindu-te, iară și iar,
cum valul din val, mai departe —
Spiri al meu, tutelal
Patrie sint. Fără moarte.

EUGEN EVU ■

**PĂDUREA SPÎNZURĂ-
ȚILOR** de Liviu Rebreanu
pe scena Teatrului Nottara
din București, într-o ver-
siune scenică de Ion Brad și
Dan Micu.

Dana Dogaru și Victor Re-
bengiuc, doi actori îndrăgiți
de public, in filmul lui Tudor
Mărăscu **INCREDEREA**.

Pentru piesa

românească de azi

Originalitatea artei scenice, individualitatea unei instituții artistice sint date de legătura cu prezentul, de modul în care actorii și regizorii dau, prin spectacolele lor, un răspuns direct, emoționant, cald, adevărat celor mai arzătoare întrebări ale publicului, ajutându-l să se cunoască și să se înțeleagă mai bine.

În teatrul dramatic acest lucru se realizează mai cu seamă prin piesele contemporane, prin modul în care sint creați de către interpreți eroii pe care-i recunoaștem apropiați de noi, eroii ce poartă în ei frământările noastre și dau chip întrebărilor și neliniștilor noastre.

Lucrările autorilor de azi sint jucate pe toate scenele țării și puține sint teatrele care să nu aibe la activul lor lansarea unui dramaturg, o premieră absolută sau un spectacol care să nu fi pus in lumină mai bine, mai convingător, mai sugestiv decit in altă parte o idee sau un gind dintr-un text original. Putem vorbi, fără exagerare, de existența în rindul colectivelor noastre teatrale a unor programe estetice serioase in care piesa contemporană românească stă la loc de frunte. La unele descoperim un număr mare de premiere absolute, la altele legături strinse cu un dramaturg, sau o adevărată luptă pentru lansarea unor nume noi. Uneori dominanta este comica, alteori are cistig de cauză dezbaterica etica. Sint teatre unde drama istorica stă la loc de cinste, in timp ce la altele accentul cade pe viziuni regizorale de autentica îndrăzneală, pe reinterpretări ale unor piese jucate deja într-o altă formulă, generind o creatoare și generoasă competiție.

Analiza aportului fiecăruia dintre colectivele noastre teatrale la valorificarea dramaturgiei contemporane originale, după cum și tot ceea ce a dat jucarea acestei dramaturgiei actorilor și regizorilor, maturizarea lor artistica, desăvîșirea mijloacelor de expresie rezultate din întîlnirea cu eroii contemporani ar putea constitui subiectul unui studiu pasionant. O asemenea hartă teatrală ne-ar da prilejul să ne cunoaștem mai bine artiștii, să intelegem mai exact ce înseamnă teatrul in formarea unei optici asupra lumii, care este aportul său in existența colectivității.

Dezbaterile legate de teatrul politic sint multiple, pozițiile divergente pornind de la sfera problemelor dezbătute și de la mijloacele de expresie. De la un concept larg, „fără graniți“, ce include in teatrul politic probleme de natură etică, socială, psihologica pînă la unul sever și îngust ce admite numai cele legate de putere și exercitarea ei, se întrepătrund, se întretaie, se afirmă și se neagă cele mai diverse opinii.

Pe scenele noastre ni se propune un concept definit și prin elasticitate și prin rigoare; un teatru politic românesc materializat prin eroi și probleme de mare stringență, de cea mai tulburătoare actualitate. Un teatru politic in care descoperim omul contemporan preocupat de perfecționarea sa etică și ideologica, de îmbunătățirea relațiilor sociale și interumane de la noi din țară și din lume, de cele mai bune căi pentru construirea unei societăți socialiste și de marile probleme ale universului nostru, de necesitatea de a-l apăra cu orice preț de război, de fascism, de dezumanizare.

Aș releva acel repertoriu in care și-au găsit loc piesele și eroii cu semnificații de mare generalitate, cu posibilitatea stabilirii legăturilor cu întreaga existență, chiar și atunci cind cazul părea particular, eroii și pro-

Scriitorul — conștiință a vremii sale

— Dumitru Solomon, haideți să compunem împreună o „schită dramatică“, așa cum ați compus atitea altele singur. Întrați in jocul creației in doi?

— Creația in doi, cum o numiți, nu este chiar un joc. Ca scriitor ce sinteți, știți bine că nu creăm singuri, că acela care citește, ascultă sau privește participă la creație. Cititorul sau spectatorul care spune „mi place“ n-a făcut doar un act de contemplare. El și-a construit o imagine a lui in raport cu imaginea receptată. Acela care spune „nu-mi place“ este și el un creator, fiindcă, propune — in replică — o altă imagine. Cind scriem, îl avem in față, vrem sau nu, pe acest co-autor care, din fericire sau din nefericire, nu este unul singur. Creăm in doi și pentru motivul că avem, in urmă, iarăși vrem sau nu, pe acela care a creat inaintea noastră și care, ertat-mă pentru repetiție, din fericire sau din nefericire, nu este nici el unul singur. Nici un creator nu s-a ivit din neant. In sfîrșit, formula creației in doi nu mă intrigă, avind antecedente bio (și chiar biblio) grafice. Iată, însă, că răspund prea mult și prea ocolit unei simple provocări la joc.

— Chiar vroiam să vă-ntrecup.

— Bine. Să vedem despre ce joc e vorba.

— Să ne-nchipuim că fiecare dintre noi „minuiește“ cite un personaj.

— De acord. După cum v-am spus, jocul nu mi-e necunoscut.

— Personajul pe care-l conturez eu ar intra in camera unui erou inconjurat de cărți, cărți, cărți care contin vorbe, vorbe, vorbe. Eroul pe care-l crețonați dumneavoastră e un bărbat curtenitor și cu farmec, scinteietor in replici. Și-ar spune, firește, mai intii bună ziua. Apoi, eroul meu l-ar aborda direct pe celălalt și i-ar glăsi cam așa: „Opera dumneavoastră, stimate dramaturg, a crescut, ea să zică așa, in cercuri concentrice. La început ați fost interesat de pro-

blemele care se nasc într-o familie: de relațiile dintre soți, de relațiile părinți-copii, sau de cele dintre copii... Din ce motive ați procedat așa? A trebuit să crețești mai intii in experiență pentru a aborda altceva? Era un exercițiu la care foloseați material din realitatea imediată? Oare ce-ar răspunde personajul dumneavoastră?

DUMITRU SOLOMON:

„Un scriitor care n-are nici un ideal moral e un scriitor sărac“

ce. Și azi, după ce am scos citeva piese „lungi“, am aceeași oroare de diluție, de pălăvrăgeală, de incontinență verbală. Cel puțin in teatru...

— Dar, ar continua eroul meu, unele din situațiile din acele prime schițe dramatice frizau absurdul. A fost vorba numai de modă sau de altceva?

— Absurdul nu este neapărat o modă. Absurd există in viață și a existat dintotdeauna. Literatura ultimului secol nu a făcut decit să-l descopere și să-i dea expresivitate artistica. Și Cehov și Caragiale nu au nimic istoricește cu „moda“ absurdului.

— N-a fost atit un exercițiu de raportare la o anumită realitate, cit un exercițiu stilistic. După o lungă și grea plictiseală pe care mi-o producea fiecareala anostă din multe piese ce se scriau și se jucau in epocă (mă aflam la inceputul anilor șazeci și mă ocupam, printre altele, de cronica teatrală), m-am gindit să experimentez concentrarea dramatică. Se poate spune in cindisprezece minute cit in o sută optzeci? O idee dramatică are nevoie de mai mult de citeva pagini spre a se exprima? Pentru asta se cretau personaje și relații simple. Nu erau experiențe de viață, repet, ci experiențe stilisti-

lui (și ea o realitate), dar piesele și schițele lor contin o groază de argumente pentru contemporanii nostri care practică literatura absurdului.

— La un moment dat, ar isca sămînță de vorbă personajul curios căruia trebuie să-i dau viață, ați conturat un personaj ideal, un model, un om al zilelor noastre care se dăruie pentru ceilalți uitind de el însuși — e vorba de „comunismul Alexandru din Convorbirile tovarășului Alexandru. La aproape 20 de ani de cind am făcut cunoștință cu el nu mi se pare nici azi schematic, ci dimpotrivă, o tulburător. In ce măsură credeți că modelele literare in-

fluențează pe cei care le cunosc?

— Dacă vă referiți la personaje-model, și nu la opere-model, personajul care ar trebui, conform jocului acceptat, să astimperc curiozitatea celuilalt, creat de dumneavoastră, George Arion, v-ar răspunde probabil in felul următor: in teatru, cel puțin in teatru, care este dialectică pură, incoruptibilă, un personaj-model nu poate fiintă decit in replică. Am impresia, după cum mă priviți, că personajul meu s-a rostit confuz.

— Cam așa ceva.

— Incerc să-l explic.

— Vă rog.

— Modelul nu este (insist: in teatru, cel puțin) numai model pentru ceva, ci și model impotriva a ceva. Nu s-a inventat încă, și mă îndoiesc că se va inventa vreodată, teatrul-odă sau teatrul-ditiramb, adică un teatru care să prezinte pur și simplu personaje, căi și idei demne de-a fi imitate sau urmate. Teatrul e, cum îi zicea personajul meu personajului dumneavoastră, dialectică, iar dialectică înseamnă dialog, adică luptă, conflict, opoziție a contrariilor, dar și devenire, căutare și, la fel, rătăcire, revenire, descoperire, autodescoperire. Un personaj care tinde să devină model, dacă nu se revelează prin zbcucium, prin suferință, prin chin, prin luptă, (cu alții și cu el însuși) este un personaj mort. In sensul in care Camil Petrescu vorbea de idei moarte. Aș evita, pe cit este posibil, acest atribut legat de ideea de personaj și l-aș transfera asupra ideii de acțiune. Un personaj de teatru nu poate fi, cred, o fiintă desăvîșită, o statuie, fie și prin aceea că el nu exprimă o realitate nemediată, ci o convenție (dacă ar fi numai faptul că personajul nu se infățișează in mod direct spectatorului ci prin interpret). De aceea, la teatru, spectatorul e mai puțin inclinat să-si spună: aș vrea să semăn cu acest personaj, ci, bunăoară: aș vrea să am puterea acestuia de a căuta adevărul, aș vrea să am țaria acestuia de a crede in convingerile

(Continuare in pag. 15)

GEORGE ARION ■

(Continuare in pagina 11)

ILEANA BERLOGEA ■

Tinerețea muzicii

Două coruri

A scrie, a picta sau a cînta într-o formație, iată cîteva preocupări obișnuite, actuale, ale oamenilor muncii din România socialistă. Sigur, toate acestea pot apărea azi banale, activitatea cultural-artistică, urmare a politicii partidului din acest domeniu, înscriindu-se în actul cotidian și puțini mai sint aceia care se gîndesc, sau care-și mai aduc aminte cu cîtă trudă se înghetă, doar în urmă cu cinci decenii (și ce înseamnă cinci decenii, oare, în istoria culturii?) un grup vocal sau instrumental format din cetățeni cu stare modestă, îndrăgostiți de frumos, dar neavînd mijloace să profeseze sau să se bucure de binefacerile estetice. Din fericire, uriașă masă a artiștilor amatori care se afirmă neîncetat sub egida Festivalului Național „Cîntarea României” a anulat vicisitudinile trecutului. Așa cum este și cazul cu tinerii componenți ai Corului Liceului Pedagogic din București, Laureat de cinci ori — în cele cinci ediții — al acestui Festival, care, cîntînd cu dăruire și pricepere, devin ei înșiși, alături de artiștii alții, creatori ai unei noi ere în cultura națională românească.

Dintotdeauna, în țara noastră, școala normală și apoi liceul pedagogic au fost instituții care au ținut pe culmi stindardul artei corale. Urmașii lor, bucureșteni de astă dată, o fac azi doar din pasiune, intrucît din anul 1978 activitatea corală a devenit voluntară! în structura unor asemenea unități de învățămînt. Și, cu toate preocupările multiple, care duc — inerent — la o acută criză de timp, 150 de tineri entuziaști liceeni își găsesc răgazul să se întâlnească duminică și să repete, ducînd astfel la o stachetă valorică nesperată interpretarea pieselor corale abordate, un repertoriu din care creația autohtonă ocupă cea mai mare parte, clasicismului păstrîndu-i-se respectul cuvenit. Ceiaovski, Reg-mart și artiștii alții fiind bine cunoscuți de către coriști. Dirijorul și profesorul Jean Lupu, care a preluat bagheta de la stăruitorul și entuziastul Marin Pîslaru (vi-l aduceți aminte? defila întotdeauna, la marile manifestări, cu fetele sale cîntînd, mergînd și dirijînd!) conduce destinele corului Liceului Pedagogic timp de mai bine de un deceniu, pe drumuri limpezii dar greu accesibile. Ne referim, desigur, la concertele anuale prezentate la Ateneul Român — cel din acest an a fost o adevărată revelație — lăcaș simbol al muzicii românești spre care își înalță privirea, cu speranță, oricare formație muzicală amatoare sau profesionistă din țara noastră. Să notăm apoi alte manifestări, precum celea organizate la Cluburile de tineret, la Casele de Cultură ale Sindicatelor, turneele efectuate la Slatina, Rimnicu Vilcea, Craiova etc., la discul „Mindru-i jocul românesc” gravat de Electrecord și elogiat de maestrul Alexandru Pașcanu, disc interpretat de aceste voci tinere, la emisiunile radiofonice cuprînzînd lucrări cîntate exuberant și măiestrit de același cor al Liceului Pedagogic din București, formație cotată azi la un plan artistic înalt în peisajul Cetății, exemplu care se constituie într-o pildă școlară pentru atîtea

și atîtea colective similare de tineret. Același neobosit Jean Lupu a creat în urmă cu 9 ani și corul „Cantata”, care cuprinde absolvenții ai Liceului Pedagogic din Capitală. Într-adevăr, inimoșii activiști culturali ai sectorului 6, din București, au știut să canalizeze cu maximă îndemînare organizatorică, pasiunea pentru muzică a fostelor eleve, punîndu-le la dispoziție un nou cadru, propice, pentru desfășurarea activității corale. Și rezultatele nu au întîrziat să apară: trei titluri de Laureat în Festivalul Național „Cîntarea României”, concerte susținute la Dales, la cluburile I.C.T.B., UREMOAS, Steaua, Ecran Club, Tehnic Club, apoi în afara hotarelor Bucureștiului, la Giurgiu, Slatina, Pitești, Brîncoveni etc., culminînd cu obținerea — chiar în cursul acestui an — a prestigiosului trofeu și premiul I „D.G. Kiriac”, la concursul cu același nume. Discul „Cîntec drag” înregistrat recent, repertoriul abordat — în care majoritatea lucrărilor o constituie creațiile de o complexitate polifonică deosebită — ținuta interpretativă, ca și permanența activității artistice, iată cîteva elemente care au făcut ca formația „Cantata” să capete repede o prețuire și fluxul cald al publicului, țeluri greu de atins dar cu atît mai prețioase o dată cucerite, piscuri rivnite de oricare artist sau colectiv artistic.

Două coruri, două exemple de urmat, din atîtea sute și mii de ansambluri artistice de amatori, aflate pe vatra străbună a Mio-riței!

CLAUDIU NEGULESCU ■

P.S. Dacă în reprezentarea operelor se întîlnesc astăzi, uneori, concepții regizorale cel puțin ciudate, de pildă Rigoleto fiind un proxenet, Violetta Valeri o prostituată, Tristan și Isolda doi tineri zvîpăiați, îmbrăcați după moda secolului XX etc., aceasta este treaba regizorilor și a publicului care acceptă sau nu metamorfozarea ținutei clasice a teatrului muzical dramatic. Cînd este vorba însă de „îmbogățirea” partiturii muzicale, criticii și muzicienii în genere au datoria să se pronunțe cu înverșunare împotriva acestei practici abuzive. Nu ne amintim ca în capodoperele marilor creatori cineva să aibă cutezanța de a interveni cu ceva în plus; poate cu reorchestrarea lucrării (Mussorgski — Ravel), cu dublarea unor instrumente (la Beethoven de pildă) sau cu salto-uri necesare spectacolului și cîntăreților (cu o frecvență mai mare în stilul belcanto). În nici un caz cu adaosuri. Iată de ce m-a cuprins mirarea și o îngrijorare profundă cînd am citit în cronica din **Contemporanul**, intitulată „Lysistrata” și semnată de stimatea noastră colegă Luminița Vartolomei, unul dintre cele mai avizate condeie, salutul și chiar entuziasmul în fața adăugirilor unor numere muzicale față de cele gîndite de minunatul compozitor Gherase Dendrino. Credeam că toamai critica muzicală are datoria de a lupta pentru păstrarea neîntinată a creațiilor naționale. Greșesc oare?

O siluetă fragilă, ca de balerin. Privire calmă, prietenoasă, ușor nedumerită. „Sint Naivu”, a zis, stupefiant, sint Naivu Pavelescu! și am înțeles că am în față un pictor de o natură cumva specială, numit cîndva „de duminică” și devenit — nu se știe cum — „naivu”. Formula îi convinge probabil numai pe amatorii de naivități. Dar nu despre insuficiența acestei etichete vorbim acum ci despre omul înțeles absolut din timpulare într-o zi ce avea să devină, pentru mine, mirabilă. Fiindcă Emil Pavelescu e, se poate spune, o figură. E simpatic, dar nu leșios-simpatic ci fermecător de-a dreptul, muclit pînă la viclenie (de nu e invers), bonom, surizător, stenic. Și-ar fi găsit un loc și sub „vopselele” Bătrînului Caragiale ca și ale Junclui Caragiale. Un Mitică scornitor de „machia-verleicuri” trecînd prin nopțile „Crailor”? De ce nu...

Pavelescu-Naivu locuiește pe undeva, în inima Bucureștilor vechi. Aproape de locul Stîngerii lui Eminescu, pe strada Plantelor, aproape de casa, presupusă, a lui Eliade, pe strada Mintuleasa, aproape de „monumentul de cultură” de-i zice tot Mintuleasa și aproape... de casa mea.

Cîteva chilii-odăi, în fundul unei curți, la care ajungi escalînd o scară de lemn, fioros de abruptă. O atmosferă, compusă parcă, de bazar voios. Devălmășie de mobile, unele extrem de rare, instrumente de pictură, multe picturi pe pereți (dar nu ale gazdei), scule ale trafului cotidian, în stare de funcționare (dar mai ales nu), fiare (de călcat), cutii cu muzică, gramofone, paturi metalice (pachidermice), orologii,

oglinzi, sfecnicare; toate compun universul în care se mișcă omul de-și spune naiv. Vocația lui, descoperită tîrziu, e pictura. Profesiunea? Șofer pe o ambulanță a Salvării. E și un — de data asta cu strășnicie naiv — constructor de automobile. Recent a întocmit unul, după luni de trudă, slujindu-se de tot ce i-a căzut în mînă: bujii, desigur, poate și un volan dar și bigudiurile nevestii și jucării,

Desene pe asfalt

Pavelescu Naivu

„rămase mici” ale copiilor, acum cit ușa. Plecarea în prima cursă s-a făcut cu fast, ca la raliul Monte Carlo însă după numai cîțiva kilometri parcursi, dihania de tînichea a sucombat, Naivu întorcîndu-se acasă cam dezumflat și cam pe jos...

Dar nu despre asta vorbim (scriem), nu pentru asta îl iubim. Îl iubim pentru o candoare în totul adevărată ce transcende frumoasa-i trudă de pictor. Pavelescu a cunoscut succesul, a expus mult în țară și peste hotare, are admiratori celebri (Jacques Chirac, de-o pildă), face schimb de tablouri cu Corneliu Baba, apare în albume mirabolante. Are și el cîteva, nu pe toate, fiindcă editorii fastuoaselor albume americani, franțuși ori niponi le fac pe ele atît

de scumpe, neinventîndu-se, cel puțin pînă acum, dolari „naivi”, încît bieții pictori trebuie să le capete miogîndu-se.

Pavelescu e obsedat de București și îi zugrăvește iconele noi și vechi documentîndu-se minuțios. Orașul e în pinzele lui mai plin de culoare decît va fi fost cîndva o cetate a soarelui și a florilor cu dimensiile de arbori. Plin de copii, de vehicule ciudate și de... firme de prăvălii, multe, extrem de multe prăvălii în care parcă s-ar vinde veșnicia. Culoarele sint „imposibile”, vreau să spun, greu de logodit. Dar numai la o primă ochire fiindcă repede înțelegi că artistul, cînd nu are legi convenabile, le inventează.

Omul trăiește trepidant, ajunge adesea cu ochi înroșiți în fața șevaletului după o noapte la Salvare, el a văzut multe, trăiește viața cu tot ce are ea bucurie și durere. Parcă pe acesteia din urmă o știe mai bine... Numai un om sensibil la suferința semenilor ar putea să-i convingă să-i privească pinzele spre a-și netezi culele sufletului cu mașinăria de tot gingașă a surisului. „Altfel e greu pe pămînt” pare a rosti, cu cuvintele lui Bacovia, dar cînd îl vezi, într-o pinză de-a lui pe un popă rubicond descinzînd în mijlocul enoriașilor pieriți de evlavii, călare pe... schiuri, o dulce reverie te cuprinde...

Pavelescu Naivu e un artist adevărat.

Și un om plin de nesofisticată poezie, „desuet” și tandru. Pictor de raiuri.

L-am cunoscut la gura toamnei și toamna, se știe, e cel mai bătrîn pictor naiv...

GHEORGHE TOMOZEI ■

Valorile omeniei

Un film ambițios

O premieră oarecum întîrziată (după premiera absolută din vara anului 1985, la Gala filmului cu tematică pentru tineret) este acest al patrulea film al regizorului (de teatru) Tudor Mărăscu: **Increderea**. Scenariul, semnat de Vladimir Alexe, ne propune o situație de apăsătoare literaturii politiste, dar cu apăsată accent pe semnificațiile socio-morale ale întîmplărilor. Un tinăr muncitor, antrenat fără voie într-o industrie dubioasă de vopsit mașini, este acuzat de crimă. Increderea procurorului anchetator elimină rînd pe rînd suspiciunile, coincidențele nefaste care legau persoana lui Andrei de locul și ora crimei, reducîndu-i vinovăția la proporțiile reale: participare la activitatea unei rețele specializate în furtul de mașini.

Dincolo de exigențele genului, Tudor Mărăscu are ambiții analitice. Fiecare partitură interpretativă se vrea a fi un caz de psihologie, iar relațiile dintre personaje se străduiesc să sară din convenția filmului doar de acțiune. Toma Hoge (tinărul actor în rolul lui Andrei) construiește o conștiință tensionată, zbătîndu-se între capcanele creduliității și dorința, în fond legitimă, de a parveni pe scara socială. Timid, dezorientat, purtînd urmele unor prea timpurii traume sufletești, Andrei ia decizii rapide, în căutarea unui punct de sprijin. Falșitatea unor rude așa-zis cumsecade, iresponsabilitatea unor părinți prea ocupați cu propriile lor probleme de cuplu îl

aduc în preajma Mariane. În rolul ei, Dana Dogaru reia, cu dăruire, turnura unor alte personaje de factură asemănătoare, cu patosul conținut pe care i-l știm de pe scenă. Puritatea navigînd cu dificultate printre compromisuri umilitoare este aici cheia unui personaj memorabil, adus pe peliculă printr-un, să-i zicem, flash-back eliptic, rememorînd numai personajul amintit, nu și pe cel care-și amîntește.

Filmul lui Tudor Mărăscu are finețe psihologică. Tot ceea ce intră în cadru are un rost bine gîndit (uneori cam cu ostentație, cu prea mare cheltuială de rafinament într-o peliculă oricum de acțiune): o dactilografă în doliu își părăsește mașina de scris, nemaisuportînd spectacolul jresponsabilității insensibile a rubedeniilor lui Andrei; o mașină de salubritate stropeste sirguincios strada pe o ploaie torențială etc. Actori mari — Victor Rebengiuc, în rolul șefului de rețea interlopă, realizează un admirabil glissando de la eleganța de dandy la curtenia ursuroasă a șefului de local prins cu mîța-n sac; Ileana Predescu — aici o bovarică „fostă” și artistă — într-o secvență de mare actorie: Damian Crîșmaru — un procuror meloman, sensibil și prezentabil ca un... actor de cinema — girează stacheta exigentă a filmului. **Increderea** e un film care se ia în serios din toate punctele de vedere. Puțin prețios, el are totuși meritul de a ne feri de senzația lucrului „cusut cu ață albă”. În alte roluri — Vasile Nițulescu, Paul Lavric, Anton Tauf ș.a. Imaginea filmului este semnată de Vivi Drăgan Vasile, iar muzica, de Dinu Petrescu.

TANIA RADU ■

A apărut

ALMANAHUL ENCICLOPEDIC „CONTEMPORANUL”

REALITATEA ILUSTRATĂ

Vara—toamna 1986

Din cuprins:

- Documente recent descoperite despre pregătirea și realizarea actului de la 23 August 1944.
- Cărți rare și marile biblioteci ale lumii.
- Un ghid, de înaltă competență, al tratamentelor în stațiunile balneare din țara noastră.
- 90 de ani de film, ilustrați prin 90 de personalități ale cinematografiei mondiale.
- Istoria autobiografică a unui simplu cetățean fost ultimul împărat al Chinei.
- Mexico '86... sau visul unei luni de vară...
- O antologie a umorului românesc.
- Dicționare esențiale, taine ale lumii artistice pentru prima oară date în vileag, teste psihologice, jocurile minții etc.

CAP LIMPEDE

● **Synthesis**, buletin editat anual sub egida **Comitetului național de literatură comparată**, conține, în numărul numărului 13 (1986), recent apărut, o inițiativă culturală de certă însemnată, moment de referință în planul receptării literaturii universale, la noi, la ora actuală: publicarea comunicărilor prezentate, în luna mai 1984, la Facultatea de limbi și literaturi străine din București, în cadrul Colocviului cu tema **Diderot 1784—1984**. Sint reunite, astfel, aici, studiul dedicate personalității enciclopedistului (Irina Bădescu, **Stenograma unui temperament**, Cezar Irinia, **Inventarul lumii**), gînditorului (Nina I-

vanciu, **Diderot și paradoxul**, Victor-Dinu Vlădulescu, **„Visul lui d'Alambert” și epistema clasică**), prozatorului (Mihaela Anghelulescu-Irimia, **Sterne — Diderot, naratorul fatalist**, Radu Toma, **Seduția povestitorului**, Mihaela Voicu, **Diderot sau despre dialog**, Vasile Zincenco, **„La religieuse”**) și dramaturgului (Mariana Petrișor, **Către o nouă estetică teatrală**), configurînd o dată mai mult pluralitatea și spiritul inconfundabil al autorului lui **Jacques fatalist**! Din același număr, semnalam artico-tele semnate de Mihai Rădulescu (**Et- nologie și literatură în eseurile românești ale lui Mircea Eliade**),

Tudor Ionescu (**As- pecte ale culorii în pictură și literatură**), precum și cronicile la volume de Ion Frun- zetti, C. Noica, Petru Caraman, Felix Kar- llinger, I. C. Chițimia, Joseph Th. Leerssen, Manfred S. Fischer, Romulus Vulcănescu, Stan Velea, I. N. Le- bedeva, Andrei Pa- leolog, ș.a., din sec- țunea finală a volu- mului ● Presa noas- tră literară ar trebui să se grăbească în prezentarea almanah- urilor estive, cele de iarnă fiind aproa- pe în pragul ușii. Din lista aparițiilor în domeniu, selectăm două, deocîndată: **Spectacol**, almanahul revistei **Tribuna** și **Almanahul copiilor** 1987, editat de Aso-

ciacția scriitorilor din București ● O adevă- rată năvală de ce- lebrități artistice cap- tivează lectorul, in- diferent de for- mația și gusturile sale, în paginile **Spec- tacolului**, de la ve- dete ale filmului și teatrului de acum cî- teva decenii și pînă la grupurile de mu- zică rock de astăzi. O lăudabilă (și eficientă) operație de retipărire a unor texte publicate în caietele - program ale teatrelor naționa- le românești, între- prinsă de Valentin Sil- vestru, readuce în a- tenția noastră gin- duri aparținînd lui T. Argezi, P. Comar- nescu, M. Ralea, Sean O'Casey, Gh. Ciprian, T. Mușatescu, M. Sor-

bul, S. Ciubotărașu, ca și lui T. Mazilu, prezent aici cu un text revelator din mai multe puncte de ve- dere. Despre Mazilu scrie Maria Vodă Că- pușan, V. Silvestru oferă alte extrase din **Jurnalul unui critic** (1944—1984), iar Cornel Ungureanu semnează cîteva amintiri din viața teatrală timișo- reană. Elvira Godeau- nu, Dina Cocea,, An- dreii Șerban, Mircea Veroiu, Leopoldina Bălănuță, M. Mălai- mare, Ștefan Iorda- che, Mircea Diaconu, Ovidiu Iuliu Moldo- van, sint prezenți, in- tr-un fel sau altul, alături de Gheorghe Harag, Alexa Mezin- escu sau Dorel Vi- san. Pe urmă, caru- selul vedetelor devine

de-a dreptul amețitor: Belmondo, Nastassia Kinski și Milos For- man, dar și Burton, Bardot, Deneuve, Hep- burn și ABBA; Jane Fonda se întîlnește cu Fellini, Truffaut cu Danielle Darrieux, Marlène Dietrich cu Michèle Morgan; Mar- lon Brando se confe- sează, ca și Ursula Andress sau Claudia Cardinale; Peter Brook scrie despre John Gi- elgud, Marlyn Monroe se pictisește la New- York, Polanski nu o poate uita pe Sharon, Maria Callas poveste- țte de Onasis, iar Gică Petrescu despre Teatrul Tănase de odinioară. Rock-ul și jazz-ul beneficiază o serie de fotografii și articole, care ne fac să ne gîndim cu

nostalgie la „Electre- cord” și, în fine, un top insolit, reproduc din revista „Classical Music”, ne arată că, în materie de produc- tivitate, Haydn ne oferă 340 de ore de muzică, Haendel — 303, Mozart 202, iar Răvel numai 19 (sta- tistica numără 21 de mari compozitori). Despre mulțimea gre- șelilor tipografice nu vorbim, spre a lăsa surpriza intactă citi- torului, recompensat, și așa, pe deplin ● Surprize plăcute și în **Almanahul copiilor**, atît pentru pionierii pasionați de S.F., cit și pentru adolescenții dornici să-și lîpească un „Modern Talking” pe perețele de deasu- pra patului. Benzi de- senate cu eroi, zmei și

Cronica literară

de Romul Munteanu

Spiritul proteic

De multă vreme Marcel Gafton a transformat poezia într-un muzeu de limbaje. Faptul în sine nu este nici unic în lume și nici reprobabil. În anumite etape istorice, când enunțurile literare sunt amenințate de diferite moduri de stereotipizare, apar marile sau micile revoluții în planul limbii literare. V. Hugo declara că pune cuvintelor bonete roșii acreditând astfel în creația artistică (lexic) limbajul familiar, respins de clasicii. Mallarmé, I. Barbu, G. Benn și o mare parte dintre scriitorii suprarealiști dislocă sintaxa, fac apel la asociațiile libere de cuvinte; poezia generativă rupe cuvintele și le combină în sensuri noi sau le estompează orice înțelesuri evidente.

Uneori revoluțiile lexicale sau sintactice au schimbat fața poeziei. Cred însă că sunt tot atât de frecvente cazurile când asemenea tentative au împins literatura într-o stare de criză încât continuatorii au fost nevoiți să renunțe la asemenea experimente și să restaureze limbajul poetic prin alte registre de expresie. Experiențele făcute de Jarry și E. Ionescu asupra cuvintului sunt unicate.

Raportat la asemenea experimente, Marcel Gafton se definește ca un spirit ce acceptă programatic anumite contradicții esențiale în planul creației sale poetice. Pe de o parte, autorul celor șazezi poeme cultivă o scriitură literară plină de rigori clasice, asumându-și rolul unui restaurator de limbaje într-o vreme când acestea sunt amenințate de o evidentă stricăciune. Pe de altă parte, el își dinamitează textele din interior, amestecă programatic stilurile, sfîșie cu voluptate sintaxa, restaurează lexicul la modul muzeal-exponențial, încit poezia este scoasă din timp ca un produs șocant doar prin **extravaganță-moderată**. Fiindcă orice s-ar spune, Marcel Gafton este un **spirit clasicizant-conservator**, sedus de unele trucuri din vechea poezie de **avangardă**, bricolate după gusturile sale extrem de amestecate.

Nu încapă îndoială că autorul celor șazezi poeme este un spirit proteic. Arta sa este din această cauză **cameleonică** și se lasă așezată în tipare atât de diferite încit unele poeme ar putea purta semnătura unui Marcel Gafton de altădată. Intre poezie și antipoezie spațiul de aventură lirică a poeziei pare nelimitat. Când scriitorul se arată dispus să-i ofere cititorului un fior de poezie la belle époque, enunțul său devine „dulce”, susurat la modul liric: „Miere de albine / miere de țînțari, / unde ești cu tine / tot cu miere ari.” (Săptămîină-n creion). Dulceața vorbirii practică de Marcel Gafton este de scurtă durată. În felul acesta cititorul este pus mereu la încercare, fiindcă accesele de lirism din poeziile scriitorului se înăspresc subit pe plan lexical și capătă accente parodice. Un clișeu minulescian, de pildă, este supus altor metamorfoze-stereotipe, distorsionate de autor pentru a deturna debutul sentimental al poeziei. „Iubire-papagal bătrîn / cu suliman sonor la sin / lumina lunecată-n scapăt / începe ziua de la capăt / umblări furîșe în țîrlice / noi păcălici / noi păcălice” (Muzică ușoară).

Cele mai multe poeme scrise de Marcel Gafton nu au o structură unitară. Versul alb înscris într-un anume timp al enunțării vîg epicizate este urmat de secvențe de distihuri rimate, după care pot să apară strofe lungi concepute după tiparele unor bocete și descintețe populare. Poemele sînt niște montaje lirice, scrise în registre literare și tonalități afective eterogene. Poemele de acest gen mimează delirul poetic „organizat”, deschis spre aglutinarea unor stări sufletești variate, înscrise într-o devenire polivalentă a eului evocator sau sugrumat de strigătul-ămintire, orchestrat în spiritul poeziei populare: „...mamă, mamă / iubita mea veche / cercel de scamă / te port la ureche / răsfaț cuprîns / și fără dare / cu dinadins” (non possumus).

Invenția lexicală a lui Marcel Gafton este adeseori remarcabilă, iar asocierea între concepte define o evidentă funcție de surpriză. Poetul realizează o adevărată acrobatică în spațiul limbajului. Delirul verbal este ludic. El are frecvent doar o funcție incantatorie defulatoare. Sensurile globale se reduc masiv, rămîind accesibile la nivelul sintagmelor mici. „Apa, năstrapa / mă sapă cu sapa / spornic amăgește / pasărea în pește, / în leagăne fură / dorul copt pe gură” (non possumus).

Virtuozitatea verbală a scriitorului seamănă însă în numeroase cazuri cu o soluție suprasaturată, adusă în stare să producă efecte contrare celor urmărite. În aceste ipostaze, ostentația de culoare, grefată pe cuvinte invirtite într-un imens malaxor, aduce aminte de blidele strident smălțuite de la mahala sau de păsările exotice cu un penaj foarte strident. Marcel Gafton nu se privează nici de plăcerea exceselor de retorică bizantină, nici de efectele puierile obținute prin procedee extrem de facile. Peste „murdăricordie”, poetul logofag pulverizează prafuri de sticle colorate, fiindcă, oricît, ar părea de paradoxal, Marcel Gafton nu face economie de mijloace de stil și atmosferă, apte să întretină „lacrimofagia”.

Pînă și „etnicismul” discret practicat de poet este desnat uneori în formule stereotipe (bunicii vechi, trecuți în căni și blide) sau grefat pe un intertext devenit caduc prin exces de întrebuintare (codrul bunicimii codru / ce te legeni codrule).

Cînd culoarea locală este orchestrată liric, lăuta de periferie este gata să dea singură în lacrimi. Pămîntul pîrintesc devine astfel relevant printr-un mic act de ritual domestic: „Chiar așa! umplu borș cu țîrțe de griu / în chiup nesmăltuit / și copăcesc umplerea cu frunză de vișin”. Și cum Hesiod era solemn doar în relatarea muncilor cîmpului, Marcel Gafton se desfășoară homerice în descrierea unor rețete culinare din spațiul carpato-dunărean: „Sărmațuțe înfaș în scutecul foil de viță / ori de varză murată, / le culcă-n oală de pămînt nesmăltuită — / foc, șoptitor dedesubtul unei cărămijoare cit muchea palmei” (pămînt pîrintesc).

Ospătul cuvintelor oferit de Marcel Gafton l-a împins spre soluții paradoxale pe care dorește să le acrediteze estetic. Opusă „desmățului lexical” rămîne repetarea unor cuvîntechie, transformate în modulații tematice cu efecte stilistice. Enunțuri ca: **port în inimă o inimă veterană, lacrimă soarbe din linguri / sorbirea din linguri, ei ascultă-n ascultare de rugă, singele singur. Singele singur / izvor singur în cîmpie singură, de urit îi ține uritul, unic ochi de ochilă, se degrabă un chip chipos etc. etc.** pun în lumină acte abuzive de prețiozitate verbală, desprînse cu discreție din arsenalul poetic manierist minor, fabricat și de N. Stănescu. Formele infinitivale lungi (zbuciumare, alergare, zburare), substantivizate, substantivile aduse în registrul feminin (cutiță, buzunară, oceană etc.) fac parte din **vorbirea ohtătoare** a scriitorului ce se copilărește cu o facilități stridentă. Dar cum condimentarea textului i se pare lui Marcel Gafton mereu precară, verbalizarea ludică sporită duce doar la efecte hilare: „Te bucură, bucurană, te, / rana bucuricului trecu în altă rană / cit vezi cu ochii numai rani, / te bucură, bucurană. te!” (Stări).

Ospătul cuvintelor conceput de Marcel Gafton decade adeseori din lipsă de măsură și gust. În spațiul de întîlnire între spiritul său clasic-conservator și tentațiile teribiliste de avangardă, poetul s-a adus pe sine ca artist drept jertfă în muzeul cuvintelor.

1) M. Gafton, Șazezi poeme, „Cartea Românească”, 1986.

Doză sint, cred, datele esențiale ale ultimei proze semnate de Constantin Stan („VARA TIRZIE — despre iubiri în vremuri de pace și război”, roman, Editura Militară, 1985): inteligența scrisului și profunzimea analizei.

Scriitor (totuși) prea puțin comentat, discutat, „fixat”, vai, între anumite tipare — în favoarea sau defavoarea altora mai bătaioși pe piața literară, mai „ciclici” ca să spunem așa și asupra cărora critica din ultimul timp se apleacă desăvîrșit-favorabil — Constantin Stan, prozator tînăr, vine greu, marcînd tabloul literaturii de azi cu o tușă distinctă.

Chiar și nefiind intru totul de acord cu construcția romanului în cauză (mă refer la partea a doua a volumului, intitulată stupefiant „Dezafectare naturală”!), această VARĂ TIRZIE se dovedește a fi o inedită radiografie a zilei noastre de astăzi, ruptă intenționat în cioburi (război, speranță, atrocități săvîrșite de autoritățile maghiare în Transilvania anilor '90, dragoste și comunicate de front; trimiteri savante, deși reținute, la acte oficiale ale vremii; politică și disperare, speranță și încredere — toate între două benzi de magnetofon derulîndu-se, as zice, invers — pentru a o recompune apoi în strictă contemporaneitate superb-umană și diabolic-atomică

în același timp. O carte — să-i spunem amară?! — în orice caz lucidă, despre condiția noastră de a fi, zi de zi.

În permanență ironic, caustic — și la fel de permanent nostalgic — Constantin Stan pornește (zice-se!) de la tulburătoare autenticitate a unor scriitori, trimise de către un veteran de război, și găsite într-un pod. Este doar un pretext acesta, precum și actele oficiale la care

Narațiunea modernă

ne-am referit mai sus, sau personajele recentei noastre istorii contemporane — la care ultima generație nu a avut încă acces — un pretext, așadar, pentru a **construi** o poveste de dragoste (chestie inedită, nu-i așa?), în care personajul feminin, o numesc pe CORNELIA, reprezintă cheia.

Este această Corneliu unul dintre cele mai stranii și, în același timp, tulburătoare personaje ale prozei noastre din ultimii ani (și, poate, o relație cu Suzy, un personaj din ultima

mare carte a lui Marin Preda, se impune). Constantin Stan nu scrie o proză feministă, dimpotrivă, **dură!** Războiul, așadar moartea; viitorul, așadar speranța; prostia umană, așadar violența — toate acestea se reflectă în acest personaj realizat impecabil (pînă la mister), în această fată a zilelor noastre, Cornelia: firească pînă la pragul de a deveni crudă, teribil de vulnerabilă în intimitatea ei cuceritoare, judecătoare și martoră în același timp.

Personajul-autor se mișcă — alături de Cornelia — într-un mediu, o lume așa zice, spectaculoasă: o echipă a radioteleviziunii aflată pe teren, „Filmează, filmează, filmează! Colosal! Ciné-verité: Viața, Sînducule, viața!” — exclamă cineva la un moment dat. Spectaculosul însă, în paginile acestei cărți, nu ține de imaginile video ci, dimpotrivă, de un aspru rechizitoriu aflat printre rînduri, de o conștiință de fel împăcată cu ceea ce s-a întîmplat și ceea ce se întîmplă; de **pofta** naratorului modern, care se numește Constantin Stan, în a descrie cu o implicat-detășare condiția umană actuală. Pînă în cele mai anodine ipostaze sau — și mai ales — pînă la sublimul ei cotidian. Fără uitare. Fără pudică fandoală. Fără cruțare. Dar cu speranță și încredere în om și ziua de mîine.

HORIA PATRAȘCU ■

biu demonstrează primatul gîndului asupra execuției. Mai întii, artistul își transpune pe cartoane obsesiile pentru ca apoi să le confirme existența în carnea gingașă a sticlei. Apar astfel fapteuri insolite, o vegetație cum n-a fost niciodată în realitate sau minerale care n-ar putea fi recunoscute de nici un geolog. Uneori, Marian Pleșa se gîndește să le ocrotească, să le ofere protecția unor clopote tot de sticlă, sub care dobîndesc o viață și mai misterioasă. Desigur, sînt unii care privesc cu scepticism o astfel de artă. Dar cei care își asumă riscul de a spori corola de minuni a lumii cu emblemele emoționante ale unei lumi numai de ei știută merită din plin toată prețuirea noastră. Marian Pleșa se așază în acel punct în care meșteșugul se ridică în artă.

GEORGE ARION ■

De la meșteșug la artă

Ai putea crede că totul se află sub imperiul hazardului și ia naștere după capriciile materiei topite care încremenește într-un fel sau altul atunci cînd trece în stare solidă, fără nici o

legătură cu voința artistului. Dar nimic nu e întîmplător în universul plin de candoare și fragilitate creat de Marian Pleșa. Recentă sa expoziție de desen și sticlărie deschisă la Si-

Pentru piesa românească de azi

(Urmare din pagina 9)

bleme cu valori simbolice, potențate de structuri literar-dramatice noi, îndrăznețe, de filiații și asocieri cu marile experiențe ale omenirii.

Afirmăm anterior că în debaterile legate de teatrul politic un loc important îl ocupă și cele cu referiri directe la mijloacele de expresie, la procedeele literar-dramatice, bună parte dintre comentatorii insistînd asupra renunțării la adevărul psihologic în teatrul politic, la înlocuirea acestuia cu forme directe, ostentative de semnificare a sensurilor. Implicarea publicului în teatrul politic nu mai este de natură afectivă, ci intelectual-senzorială, spectacolul obligîndu-l să gîndească, să ia atitudine,

Conceptul de teatru politic contemporan românesc propus astfel este amplu, cu o paletă largă de probleme, dar riguros prin cîteva dimensiuni devenite aproape un „obligo” dintre care aș aminti în primul rînd legarea categorică a destinului individual de cel colectiv, a celui național de cel al lumii iar în al doilea, politicul văzut ca o forță mobilizatoare, ca o răspundere a omului matur, ca un mijloc de autodepășire, participarea la rezolvarea marilor probleme politice dînd valoare umanului pe toate planurile.

Aceste considerații mi-au fost prilejuite de o dezbatere în legătură cu destinul piesei românești contemporane, organizată la Teatrul Mic, teatru unde au fost prezentate și au devenit veritabile evenimente artistice montări cu: **Evul mediu întîmplător și Amurgul burghez** de Romulus Guga, **Miriiala** de Paul Cornel Chitic, **Cerul instelat deasupra noastră** de Ecaterina Oproiu, **Ana-Lia** de Dina Cocea, **Un**

pahar cu sifon de Paul Everac, **Politica, Trestia gînditoare și Aventura unei arhive** de Theodor Mănescu, **Niște țărani** de Dinu Săraru, **Ca frunza dudului...** de D.R. Popescu, **Șoareci de apă** de Mihai Rădulescu și **Nu pot să dorm** de Ion Brad.

Spectacolele realizate cu piesele românești sînt exemple convingătoare ale dimensiunilor universale ale teatrului nostru, ale modului în care oamenii de teatru din țara noastră înțeleg să dezbătă astăzi problema omului și a luptei pentru libertate, ale modului în care aceste preocupări majore se pot transforma în imagine artistică emoționantă, în imagine concret-senzorială proprie artei scenice. O artă efemeră, dar atât de minunată, capabilă să adune seară de seară la un loc, în același gînd și aceeași suflare mii și mii de oameni, ce se simt dintr-o dată legați unii de alții, membrii ai aceleiași umanități chemate să-și apere cuceririle spirituale și culturale.

CAP LIMPEDE

un foarte util dicționar de personaje celebre (de la A la K, partea a doua următoare, probabil, în almanahul viitor!), dar și sport, umor și ceva OZN-istică; poezii de Marin Sorescu, Constanța Buzea, Mihai Beniuc, Mircea Dinescu, Grete Tartler ș.a., aventuri hazlii, dar și curiozități ale naturii, dar și un instructiv îndemn adresat de V. Silvestru (Citiți-l pe Caragiale); o cinematecă pentru copii, dar și informații din mitologie, zoologie, botanică, istorie. În sfîrșit, pentru a găsi, totuși, un nod în papură (ceea ce este, uneori, amuzant, nu-i

asa?), să semnalăm și testul cu tema: „Cunoașteți originile denumirilor?” unde „sînt înșirate 12 denumiri comune, fiecare avînd la origine numele unei personalități care s-a ilustrat într-un anumit domeniu”. Una din acestea este „vespasiană”, termen neexplicat, dar care, ca răspuns are „Vespasian, împărat roman”. E drept, fie și numai instaurarea vespasieneilor și tot ar fi fost un motiv de a binemerita de la posteritate. Dar numai atît să fi însemnat existența bietului împărat roman? ● O nouă apariție în seria **Caietelor-program** editate de Teatrul Național

din București: **Mircea Iorgulescu** despre teatrul lui Liyiv Rebrenu, un pofret — Ileana Iordache, realizat de Ovidiu Constantinescu, o convorbire cu Simona Bondoc, Florin Manolescu despre teatrul Ecaterinei Oproiu, **Teatrul Național în Iugoslavia**, de Natalia Stancu, considerații teoretice despre creația regizorală și fidelitatea față de textul dramatic, aparținînd lui Silviu Iosifescu, Ion Henter despre Victor Ion Popa, Tia Șerbănescu despre nu demult-apărutul volum I din scrierile cehoviene, **Însemnări despre dramaturgia canadiană** (Margareta Bărbuță)

și **Festivalul internațional de teatru de la Venetia** (N. Al. Toscani), cronici la volume de D.R. Popescu, Ileana Berlogea, Mircea Diaconu, Horia Deleanu, Mihai Măniușu, Mihai Neagu Basarab, semnate de Nicolae Manolescu, Natalia Stancu, Dana Dumitriu, C. Paraschivescu, Marian Popescu, ș.a. Un interviu acordat revistei **Theater heute** de către Heiner Müller, și o prezentare a **Teatrului național britanic**, realizată de Iudith Cook incheie sumarul unui număr pregnant, în linia consecvent-valorică a publicației. (Tania Radu)

Două fotoreportaje de ELENA GHERA

O comună în ritm de oraș

Doi țărani la primărie

Revanșa istoriei

De la uliță la bulevard, schimbarea nu ține doar de vocabular

Intr-un timp istoric relativ scurt pe harta economică a comunei au apărut noi și importante edificii social-culturale. S-au construit 500 de apartamente din anul 1947 pînă azi. S-a dat în folosință un spital modern cu 160 de locuri. O filatură modernă unde lucrează 800 lucrătoare. Un magazin universal impunător. O casă de cultură cu 400 locuri. Maria Avătă-măniței are 40 de ani. Este președinta unității agricole. Tere-nurile sînt întinse pe 30 km. În unitate sînt 6 ingineri și 8 tehnicieni care conduc, îndrumă și organizează cu pricepere 780 de brațe de muncă. Oamenii sînt săritori la lucru pentru că sînt plătiți bine. În satul Poiana au rămas acasă mulți tineri. Ei vor fi calificați în meserii pentru

secțiile anexe. Conducătorii de formații de lucru: Constantin Axinte, Maria Pișnei, Ion But-naru, Virgil Pricop, Elena Să-dăgurschi știu să lucreze bine cu oamenii, iar cînd a fost cazul — și a fost — și-au luat ei înșiși parte de porumb și sfeclă pen-tru prășit în acord global. Pu-terea exemplului personal nu este de neglijat. În cițiva ani agricoli buni s-au realizat în medie pe ha producții de 33 000 kg la sfeclă de zahăr sau 17 000 kg de cartofi. Întrebăm care este zestrea comunei și aflăm că: gospodarii mai dețin 2 820 bo-vine, 1 600 porcine, 8 280 ovine, 30 000 de păsări, 700 familii de albine. În anul 1985, spre exem-ple, s-au predat prin sistemul de achiziții și contractări de la gospodăriile populației 350 cape-

te bovine, 760 hl lapte, 190 tone de legume și fructe, iar planul la plantele aromatice și medica-nale a fost depășit în procent de 217 la sută.

Vasile Trócin, primarul comu-nei, provine dintr-o familie cu 8 frați, din care 4 au rămas în comuna Flăminzi. El ne spune că zestrea obștei se ridică, ex-primată valoric, la peste 192,4 milioane de lei anual. Nivelul desfacerilor cu amănuntul în co-operația de consum este 6,1 milioane lei, iar al desfacerilor mărfurilor către populație depă-șește 47,1 milioane lei într-un singur an. În comună sînt 70 de autoturisme. Ni se mai spune că investițiile de 250 milioane lei au fost gospodărite cu chib-zuință. Primarul împreună cu Aurel Budacă, secretarul ad-

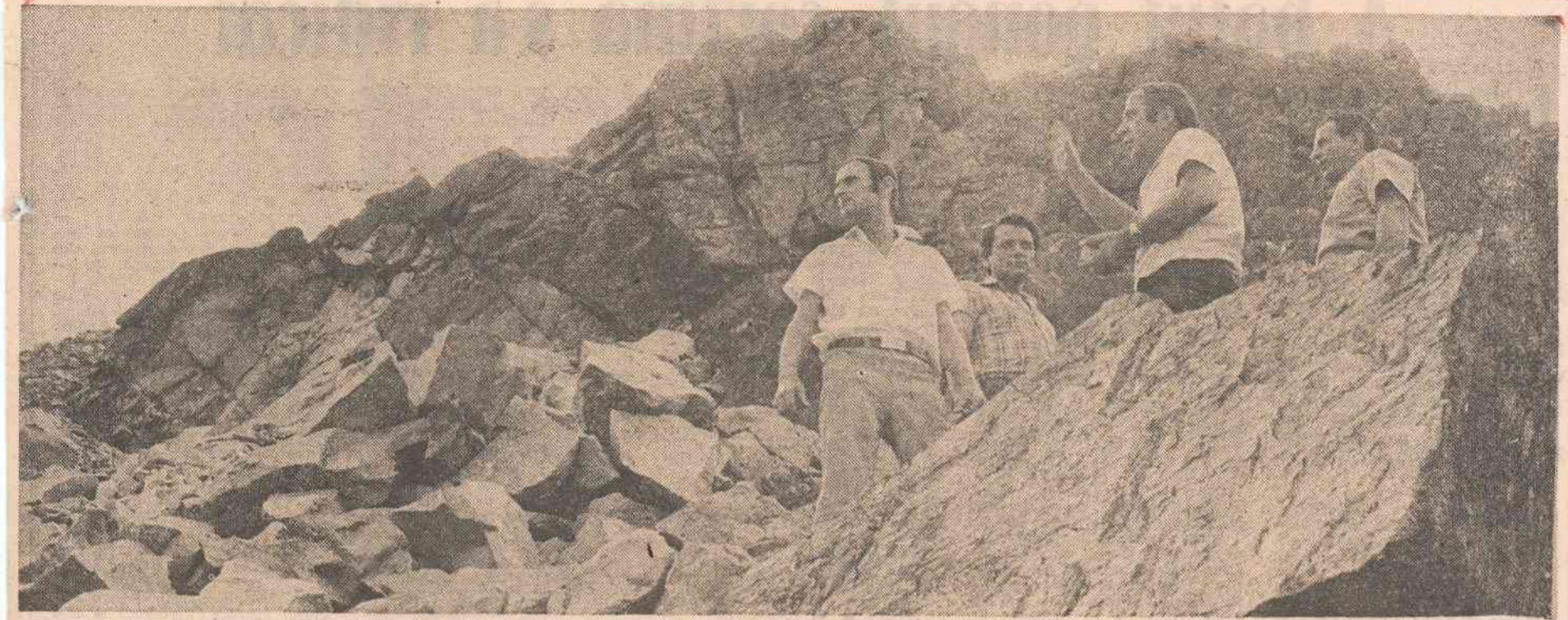
junct al comitetului comunal de partid, ne însoțesc la Filatura de bumbac Flăminzi. Fiindcă, pe lângă indeletnicirile tradi-ționale de lucrător agricol, de țăran, de mecanizator, zooteh-nist, pomicultor au apărut alte-le noi: bobinatoare, sculuitoare, laminoare, filatoare cardé etc. Cele 800 de lucrătoare de aici dau o producție de 4 004 tone de fire de bumbac cardate pe an. Nicolae Corsei, inginerul șef al unității, relatează că, lunar, unitatea în care lucrează livrează circa 330 tone de fire cardate, că 90 la sută din firele car-date dar, mai cu seamă, preluc-rate sub formă de textile din in și bumbac iau drumul expor-tului.

Mulți tineri din Flăminzi au plecat la școli înalte. Ei nu au

pierdut însă contactul cu satul. Se reintorc adesea aici ca la matrice primordială, datătoare de noi puteri, de noi resurse ma-rale.

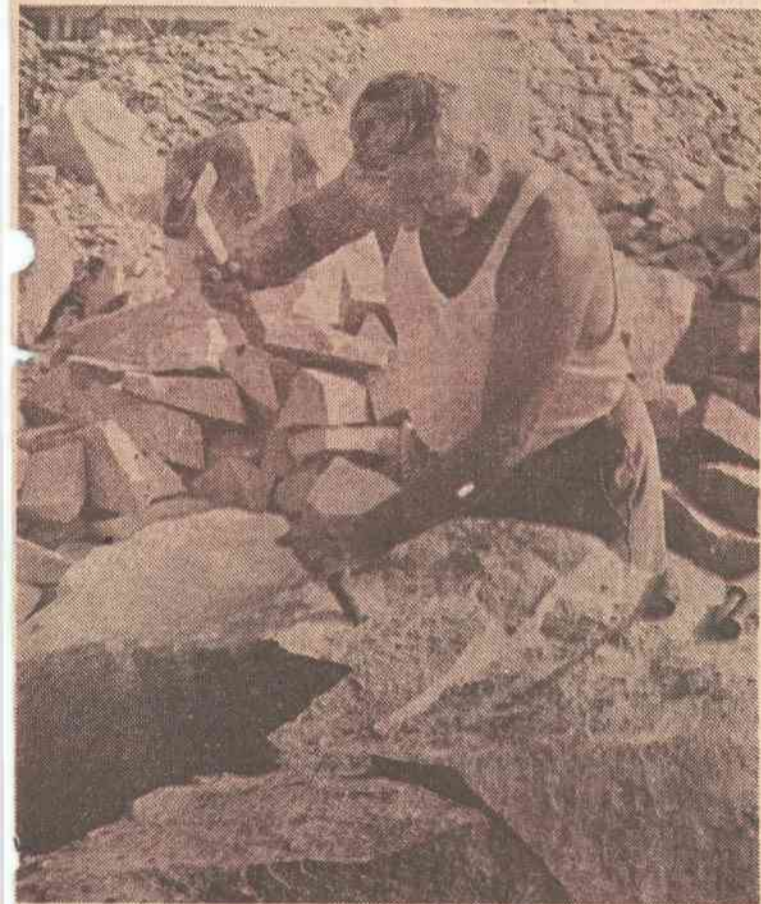
Casa-muzeu care adăpostește coase, securi, ciomege, furci m- aminteste încă despre răscoa-din 1907. Privirii i se înfățișe-ză imaginea de neuitat a ob-liscului înălțat în memoria ac-lora care au aprins răscoala d-primăvara lui 1907. Curînd vor implini 80 de ani de la ac-memorabil eveniment. Emoți-nantă cronică a luptelor țărăr-mii oprimate, dar și mai em-ționantă cronică a metamorf-zelor contemporane, comu-Flăminzi este astăzi un fel- revanșa a istoriei.

DORIN SALAJAN

Se discută despre viitorul granitului

Granitul de Măcin

Tainele pietrei în miinile omului

Se șlefuieste valțul pentru hirtie

De la Tulcea, cu o „navă” de uscat, cu un Aro 241, am străbătut circa 80 de kilometri, mai întâi pe șoseaua Brăilei, apoi părăsind-o, cufundându-ne într-o laterală perpendiculară pe orizontul unei măguri, peisaj arid dominat de un soare nemilos și de suvoaie de piatră încremenită, cu o vegetație cenușiu-albăstrie, amintindu-mi de lecturile despre Orient. Ajungem la 10 km. de orașul pitulat la poalele Măcinilor, și care i-a imprumutat numele, ajungem la Greci, o poartă de pătrundere spre comoara cenușie, de unde putem urca, prin grohotișuri și serpentine abrupte — peste care zboară zilnic curajoșii șoferi. Așași moderni ce duc în spate felii uriașe de stincă — către una din cele mai prețioase cariere. Sat de pietrari din tată în fiu, înfățișarea și destinul lui țin de orarul granitului. Din el răsare și apune soarele, din el se naște piinea copiilor. Ulițele, într-o desăvârșită ordine, desenate parcă de un arhitect scrupulos, se sprijină pe granit, pe calupurile măiestrit tăiate și zidite sub gardurile din scinduri calde de stejar. Centrul te surprinde cu alura unui îngrijit și cochet oraș de munte, potrivit pentru vilegiatură și vacanțe tihnite. Primarul Gheorghe Balaican, tânăr și inimos, abia a implinit 30 de ani, ne vorbește de proiecte încă mai mari pentru localitatea careia valorificarea superioară a comorilor ei îi va aduce faima binemeritată.

Lângă un obelisc ridicat în cinstea sătenilor — eroi căzuți în primul război mondial „pentru întregirea neamului românesc”, s-a înălțat de curind încă un monument. Un monument-lemnă al oamenilor și al locului. Un crin-fintină arteziană cioplită cu har de miini iscusite din trupul unui singur bloc de piatră ales cu o pricepere rară, se pare, căutat îndelung prin inima munților, din cel mai nobil și mai pur. Cel care l-a cioplit și-a pus semnătura conștient, se vede, de reușita opere sale, ca un Michelangelo pe alegoriile „Aurorei”, a „Zilei” și a „Noptii”. El își zice modest — „constructor Del Puppo Giovanni”. Del Puppo Giovanni își păstrează numele bunicului ori străbunicului, pietrarul venit din Italia, poate din zona Carrarei, poate din zona Florenței ori a Lombardiei, aici în inima de piatră a Dobrogei, acum mai bine de un veac, după faima granitului de Măcin, care atrăgea pe cei mai mari meșteri europeni. Anton Pastorci spune și el că, de fapt, numai numele îi mai amintește originea, el s-a născut aici, acum 56 de ani, ca și tatăl său, cioplitorul de la care a moștenit meșteșugul și care a muncit, până s-a stins, în carieră, iar el l-a moștenit, la rindu-i, în același fel, de la părintele lui. Meșterii de prin alte zări au trebuit să se măsoare cu localnicii, neîntrețuși și harnici pietrari care, în plus, cunoșteau izvoarele muntelui, locurile cu cel mai bun granit. Ion Grigoraș, la 54 de ani are 30 de ani de muncă asupra pietrei, dintre care nu puțin a stat umăr la umăr alături de tatăl său, Petru Bulgaru — la fel. Petru R. Roată — la fel. Ei sînt a

două generații de cioplitori, bărbaii satului nu s-au desprins de piatră și de pământ, dar dintre cei mai tineri și dintre cei mai buni ca Gigi P. Ștefan, Barbu Topea, Costică Topoleanu, Gheorghe Baigus, Florea Oancea, sînt la a treia și la a patra generație ce poartă în miini făclia pietrei. În Greci, nu există familie care să nu fi dat cel puțin un pietrar. Cioplitor sau minier, sau artificier, sau compresorist, sau șofer, în meseriile mai noi sau mai vechi ale granitului. Ei au fețele și caracterele aidoma acestei pietre rare și nobile pe care o cuceresc și o supun de peste un veac. Poartă în ochi lucrurile lui de abanos și luferi dar și adîncimile lui necunoscute. Nici cînd și niciunde n-am întîlnit mai multă demnitate și mîndrie a unei meserii atît de aspre. Poate din conștiința înrîdirii ei cu arta, poate din conștiința faptului ce ni-l divulgă nea Ion Grigoraș, că nu oricine e capabil să facă această meserie. Îți trebuie agerime de minți și iscusință de mină, îți trebuie să ști și să înțelegi mersul pietrei, adică să pricepi „ceva geologie”. În caz contrar, „nu te ascultă”. Vorbește, în timp ce își vede de treaba sa și de uneltele sale, puține și deloc spectaculoase, așezate, într-o ordine numai de el știută, lângă blocul mut și cenușiu cu care, totuși, cum am să constat, comunică. Spite, poncete, șcarpele, ripițe și dălițe... Ia o ponceta și o înfige în carnea pietrei cu o precizie ce uluiește și din două lovituri de ciocan o despică. O croiește în calupuri de un cub perfect cu muchia de 16 cm. Sînt pavele pentru export. Cu virful poncetei desenînd linii nevăzute peste stîncă de-ălături, stăruie să mă facă să văd ceea ce vede și simte el de 30 de ani de zile. Să zăresc „pioada”, să simt „contrabon”-ul, să percep „trîncante”-le, să intuiesc „contrarătul”... Amestecul ciudat de foneme românești și străine este limba profesională a pietrarilor, este, mai mult, codul de comunicare cu piatra și cu muntele. Cum, nu știu că „orice rocă are un răsărit și un sfîntit, că are miazăzi și miazănoapte?” Că meșterul bun este cel ce știe să-i aflu mersul? Altfel, poate să aibă puteri de Hercule, poate să aibă cele mai grozave mașini, n-o taie. Nici dinamita n-o taie, nici pușcările în munte nu se fac la întimplare. „Mersul” îl urmărești pretutindeni — în strînca-mamă, în stîncă doborîită, în blocurile în care ai tăiat-o, în bucățile și mai mici în care le-ai împărțit, pînă la ultima formă, pînă la ultimul grăunte, pînă la geometria finală, oricît de complicată ar fi. E legea firii în legea meseriei. „Pioada” ar fi cel mai bun drum, linia de la răsărit la apus. „Contrabon”-ul — firul de la miazăzi la miazănoapte. L-ai găsit, piatra se taie, pînă și granitul cedează. Ideal rămîne „trîncante”-le, punctul de intersecție dintre cele două căi, dar și cel mai greu de aflat, enigma cea mai adîncă a rocii. Chiar și cînd ești cioplitor de o viață cu greu reușești să pui stăpînire pe el, nu odată îți scapă, piatra îl ascunde, e sufletul ei misterios. Dacă în munții Măcinului să-

lăsluiesc cele mai bune zăcăminte de granit din lume, în cariera de la Greci se află cel mai pur dintre ele. De peste un veac, pietrarii se cațără pe stîncile ce străjuiesc satul, se cațără pe Tuțuiatul, (cel mai înalt în Munții Dobrogei, cu 457 metri), pe Ghiunaltu, pe Carabalu, pe Cavalu și-i caută filoanele de preț. Forajele geologice din ultimii ani, cînd valorificarea superioară a granitului de Măcin a devenit parte integrantă a programului național de punere în valoare a tuturor zăcămintelor utile de materii prime din țară, adoptat și dezvoltat la Congreșele XII și XIII ale partidului, au confirmat iscusința lor și puterea lor de a înțelege muntele. Tehnicianul Stelian Stan, șeful secției extracției Măcin din cadrul Întreprinderii de exploatare industrială a agregatelor minerale de construcții Tulcea, ne deschide o hartă cu drumul granitului și va trebui să forțeze imaginația pentru a colinda țara, însoțindu-l, și nu de puține ori să străbat Europa, să poposească prin mari și monumentale edificii, piețe publice, muzee, întreprinderi industriale dintre cele mai moderne... În stațiile de metrou ale Bucureștiului, în fața ferului nou de la Constanța, singurul din lume construit în granit, pe recente poduri înălțate peste Dunăre, în docurile celor mai mari porturi românești la mare, finalizate în ultimul cincinal — Constanța sud, Mangalia, Midia-Năvodari. În fața metopolului — cărți ale istoriei neamului din monumentul-columnă de la Adam Clisi. La Prundu Birgăului și Brăila, la Buzeni și Medias, la Bistrița și Dorohoi și din nou la București. În fabrici de hirtie, în fabrici de sticlă și porțelan, în fabrici de produse ceramice. Valturile de granit pentru hirtie ca și utilajele pentru șlefuirea sticlei fine și a porțelanurilor prețioase le importam pînă nu demult. Acum le construiesc cu artă, cu precizie de milimicroni, pietrarii de la Greci. L-am văzut lucrînd la un valț pentru CCH Brăila pe cioplitorul Gheorghe R. Mocanu, un munte de bărbat în puterea virstei, dar pot să jur că ar putea să fie pianist ori chirurg, cu atîta finețe și precizie în mișcări, cu atîta profunzime și încordare a gândului își minuia uneltele pe trupul lucitor și imens al pietrei, iar virfurile degetelor îl țineau loc de microscop. Dacă pietrarii din Măcin sînt tot mai implicați în industriile și tehnologiile secolului XX, în acest cincinal și munca lor se va moderniza pe măsură. Pe prim plan stă mecanizarea lucrărilor grele de cioplire care se mai execută încă întocmai ca acum un veac. Dacă extracția și transportul sînt mecanizate corespunzător tuturor regulilor mineresti, prelucrarea e un teren deschis ce așteaptă gîndul, competența și fața constructorilor de mașini. Ca și pe cei în măsură să dea soluții mai diverse privind valorificarea superioară a acestei comori de preț a țării întregi și nu doar a unui județ. Statura granitului este tăria, frumusețea și monumentalitatea lui.

CICI IORDACHE-ADAM ■

A bătut gongul, cortina s-a ridicat

Bătăia de gong a toamnei înseamnă, în fiecare an, pentru teatrele din țară nu doar o intensificare a vieții artistice, ci și noi premiere, pregătite cu minuție peste vară. Am tras și noi cortina, cu bunăvoința secretariatelor literare, pentru a vedea ce se întâmplă în culise și pentru a informa pe cititori despre noutățile ce se pregătesc în aceste zile. Din foarte bogata și amănunțita paletă repertorială, prezentăm în acest număr partea întâi a radiografiei noastre, urmând s-o completăm în numărul viitor cu detalii din celelalte teatre.

TEATRUL NAȚIONAL (BUCUREȘTI). Un eveniment va fi redeschiderea Sălii Mari, în vederea căreia se pregătește premiera absolută a piesei *Mircea cel Mare* de Mihai și Dan Vasiliu. Tot în pregătire se află și piesa *Vlaicu-Vodă*. La Sala „Atelier” va avea loc premiera piesei *Un anotimp fără nume* de Sorana Coroamă-Stanca. Un nou spectacol cu *Marea* de Eduard Bond va înregi noutățile teatrului. Din cele 28 de piese mai vechi jucate pe această scenă (căci Naționalul bucureștean are cel mai bogat repertoriu), multe capodopere vor fi reluate și în această stagiune, printre cele mai cunoscute fiind *O scrisoare pierdută*, *Hagi Tudose*, *Zbor de-asupra unui cuib de cuci*.

TEATRUL „NOTTARA” (BUCUREȘTI). Actorii Margareta Pogonat, Diana Lupescu, Victor Ștengaru, Petrică Popa, Mircea Jida, Ruxandra Sireteanu și Dragoș Pislaru repetă cunoscuta comedie *O noapte furtunoasă*, în regia lui Dan Micu, aflată deocamdată în faza lecturii. Tot în faza repetițiilor, de astă dată în sală, se află și piesa *Floarea de cactus* (care a stat la baza unui celebru film cu Goldie Hawn), regizată de Mircea Cornișteanu. În distribuție: George Constantin, Lucia Mureșan, Dana Dogaru, Horațiu Mălăele și Cristian Șofron. În plan, se află și o piesă cu trei personaje de Petre Sălcudeanu, *La un pas de ferice*, ce va intra în discuție mai târziu. La sfârșitul toamnei, va intra în

repetiție și piesa *Livada* cu vișini de Cehov, regizată de Sanda Manu. În perspectivă, Mircea Cornișteanu va regiza piesa *Matea* de Marin Sorescu. În rolul principal, Dana Dogaru. Doi actori tineri, Tania Filip (de la Craiova) și Cristian Șofron (de la Oradea), s-au alăturat, prin concurs, redutabilei trupe de la „Nottara”. S-au retras din activitate, după o îndelungată și superbă dăruire artistică, actorii Val Săndulescu, Marga Barbu și Constantin Guriță, pe care, cu siguranță, îi vom revedea și de acum încolo în spectacole.

TEATRUL MIC (BUCUREȘTI). A fost pus în scenă, de curind, spectacolul *Amurgul burghez* de Romulus Guga, în regia lui Dan Pița, având printre protagoniști pe Leopoldina Bălănuță, Ștefan Iordache, Carmen Galin, Dinu Manolache, Rodica Negrea, Eugen Cristian Motriuc, Gheorghe Visu. La Teatrul Foarte Mic va avea loc premiera piesei *Ana-Lia* de Dina Cocea, în regia lui Dominic Dembinschi. În rolurile principale: Dina Cocea și Tiana Iekel. În repetiții se află spectacolul cu piesele *O femeie drăguță* cu o floare și

Ferestre spre nord de Eduard Radzinski. Vor juca, în regia lui Dragoș Galgoțiu, Valeria Seciu, Mitică Popescu și Dan Condurache, în rolurile principale. În curind vor intra în repetiție piesele *Coriolan* de Shakespeare (regia: Dinu Cernescu) și *O scrisoare pierdută* (regia: Silviu Purcărete). Vor face parte, începând cu această stagiune, din colectivul teatrului actorii Simona Măicănescu (de la Piatra Neamț) și Anmary Călinescu (de la Constanța).

TEATRUL DE COMEDIE (BUCUREȘTI). În curind, premiera piesei *Acești nebuni făcându-și Teodor Mazilu* (în regia lui Nicolae Caranfil și scenografia lui Puiu Antemir), în care vor apărea actorii Marian Rălea, Gabriela Popescu, Anca Pandrea, Gheorghe Dănilă, Candid Stoica, Florin Anton și Silviu Stănculescu. Se repetă deja *Zece hohote de ris* de Tudor Popescu (în regia lui Alexandru Tocilescu și scenografia lui Dan Jitianu) și *Slugă la doi stăpini* de Carlo Goldoni (în regia lui Tudor Mărăscu și scenografia lui Ion Popescu-Udrisite). În proiectele teatrului: două spectacole cu *Sfintul Mitică Blajinul* de Aurel

Baranga, pe care-l va regiza Tompa Gabor, și *D'ale carnavalului* de Caragiale, în privința căruia nu s-a stabilit deocamdată nimic. Tinerilor actori Șerban Ionescu, Gheorghe Dănilă, Virginia Mirea, Gabriela Popescu, Șerban Celea, Florin Anton și Aurora Leonte, li s-au alăturat, începând cu această stagiune, alți trei confrăți tineri: Magda Catone (de la Petroșani), Marian Rălea (de la Ploiești) și Petre Nicolae (de la Satu Mare).

TEATRUL GIULEȘTI (BUCUREȘTI). Se află în repetiții intense piesele *Simple coincidențe* de Paul Everac, *Regele Lear* de Shakespeare, *Visul unei nopți de iarnă* de Tudor Mușatescu, *Așteptăm pe altcineva* de Paul Ioachim, *Iarna când au murit cangurii* de Sorin Holban, *Medalionul de argint* de Marica Beligan și *Dinu Cernescu* (o dramaturgie după *Misterele Parisului*) și recitalul *Adrianei Trandafir*, intitulat *Pasărea măiastră*, care va evoca figura Mariei Tănase. Se anunță câteva transferuri, neconfirmate însă pînă acum.

TEATRUL DRAMATIC BRAȘOV. Trupa brașoveană e preocupată în această perioadă de calitatea sa de gazdă a *Galei teatrului contemporan*. Manifestarea se va desfășura în perioada 13-19 octombrie, cu participarea a 10 teatre din țară. Cele șase zile ale Galei vor oferi publicului și specialiștilor invitați la spectacole, numeroase dezbateri, precum și un colocviu final, pe tema „Teatrul și pacea”. Imediat după pomenita reuniune a teatrului românesc, va vedea lumina rampei, în premieră la Brașov, piesa *Porunca a șaptea*, de Dario Fo, în regia lui Florin Fătușescu, urmată la scurt timp de premiera piesei lui Mihai Gheorghe, *Ciripitori de ocazie*. Regia va fi semnată de directorul teatrului, Eugen Mercus. Doi tineri actori sînt așteptați în trupă: Catrinel Dumitrescu și Ion Belcin, ambii de la Teatrul Național din Cluj-Napoca.

TEATRUL NAȚIONAL IAȘI. Această vară a adus pe scenă două comedii românești: *...Escu* de Tudor Mușatescu — un musical în regia Nicolettei Toea și *Autorul e în sală*, de Ion Băeșu, în regia lui Paul Tăișler. A avut loc primul spectacol — în premieră — din *integrala Caragiale* pe care Naționalul ieșean își propune să o realizeze pe parcursul a două stagii: *O noapte furtunoasă*,

în viziunea scenică a studentului (an IV) la regia Ovidiu Lazăr. În distribuție, actori de prima mână: Teofil Vălcu, Emil Coșeru, Dionisie Vitcu, Sergiu Tudose, Doru Zaharia, Violeta Popescu, Carmen Tănase. În curind (probabil chiar în această săptămână) — *Năpasta* (regia, Constantin Moruzan) la secția de tineret din Suceava. Se repetă, în colaborare cu artiștii ai Operei ieșene, *Lorenzaccio*, de Alfred de Musset, în regia lui Dan Stoica.

TEATRUL NAȚIONAL CLUJ-NAPOCA. Două premiere apropiate: *Imblinzirea scorpiei*, de W. Shakespeare, un spectacol în regia lui Mihai Măniuțiu și scenografia lui T.Th. Ciupe. În rolurile principale, Miriam Cuiș și Anton Tauf. Cealaltă premieră propune spectatorilor clujeni piesa lui Valentin Kaevev, *Roata în patru culțuri*. Regia va fi semnată de Dorel Vișan, iar scenografia, din nou de T. Th. Ciupe. În distribuție, repetă la această oră Catrinel Dumitrescu (deși, cum am văzut, ea este așteptată și la Brașov), Ileana Negru, Petre Băcioiu, Marius Bodochi. S-a retras din activitate Maia Tîpău-Kaufmann. Mulțumirile colegilor de scenă pentru întreaga sa activitate!

TEATRUL TINERETULUI DIN PIATRA-NEAMȚ aniversază peste câteva zile un sfert de veac de activitate. Jubileul se va bucura de participarea unor foști actori, regizori, scenografi ai teatrului, precum și de cadre didactice ale institutelor de teatru, ziaristi, critici de specialitate. În ziua de 13 octombrie, un spectacol cu *Tinerețe fără bătrînețe*, de Victor Eftimiu, va aduce pe scenă foști și prezenți actori ai trupei de la Piatra-Neamț. Se repetă un musical cu *Sinziana și Pepelea*, de Vasile Alecsandri, pe muzica lui Mircea Octavian și în regia lui Andrei Mihalache. În distribuție, doi foarte tineri actori, absolvenți ai I.A.T.C. „I.L. Caragiale” din București, promoția 1986: Carmen Ionescu și Mircea Rusu. Au plecat, spre alte zări, (bucureștene!), Simona Măicănescu (în prezent, la Teatrul Mic) și Mihai Căfrița (la Bulandra). O nouă versiune scenică a piesei lui Büchner, *Leonce și Lena*, pregătește aici regizorul Nicolae Scarlat.

TANIA RADU
RADU G. JEPOSU

IARNA CÎND AU MURIT CANGURII de Sorin Holban, pe scena Teatrului Giulești

Spre deosebire de alte romane, de la noi sau din alte părți, consacrate primului război mondial (dintre care unele au cunoscut o largă circulație internațională) *Pădurea spinzuraților* de Liviu Rebreanu este o carte care nu zăbovește asupra unor amănunte cit mai singeroase de pe cîmpurile de luptă pentru a-și impresiona cititorii. Desigur, sub cerul cenușiu, ca un clopot uriaș, se aude canoada tunurilor, țiuie gloanțele și se înalță spinzurații. Dar nu descrierea vieții de tranșe, a ororilor cit mai cumplite constituie preocuparea prozatorului român. Geniala lui intuiție l-a îndemnat să fie mai atent la un alt război, mai dramatic, care se desfășoară în conștiința oamenilor, torturați pînă la paroxism de întrebări și neliniști. Sub clopotul uriaș se delimitează astfel un vast laborator unde un eșantion de umanitate este observat cu minuție cum se comportă într-o împrejurare catastrofală, înregistrează ce relații se stabilesc între indivizi, cu cită ardoare își justifică ei acțiunile și opțiunile existențiale. Conflația din *Pădurea spinzuraților* nu e numai o înclăstare între armii ci mai ales o aprigă confruntare între oameni care susțin o dezbateră pasionantă și la un ridicat nivel intelectual despre condiția umană, lucru mai rar întâlnit în cărțile de război.

Toamni această înflăcărată confruntare de idei, susținute de fiecare personaj cu bună credință, i-a atras și pe Ion Brad și Dan Micu în dramaturgia după romanul lui Rebreanu pe care ne-o oferă pe scena Teatrului Nottara. În *Ultimul bal* regăsim o sumedenie de secvențe revelatoare pentru atmosfera romanului și care contribuie în timp, justificat și verosimil, la modelarea protagonistului într-un chip nebănuț la început nici de el însuși. Fiindcă Apostol Bologna trece printr-un cortegiu de întimplări care-l transformă dintr-un tânăr exuberant, dornic să-și facă da-

toria chiar și față de o patrie care nu-i a lui, într-un vrednic urmaș al tatălui său, condamnat în procesul Memorandumului. Dar pînă cînd se va implini așa cum se cuvine, așa cum a visat părintele său, eroul va trece prin febra năvingă a imbrăcării hainei militare, va fi apoi zdruncinat în convingeri în toiul controverselor cu ceilalți ofițeri de pe front, va face parte din curtea marțială și va trimite la moarte fără nici o remușcare, se va îndrăgosti cu patimă, va urî cum n-a făcut-o niciodată pînă atunci pe dușmanii neamului său.

Spectacolul pe care l-a realizat regizorul Dan Micu se des-

te și lipsă de fantezie și pripă în descoperirea unor simboluri mai profunde și mai răscolitoare.

Mircea Diaconu sugerează admirabil intrarea lui Apostol Bologna în păienjenii unor îndoieli mistuitoare. Din clipa în care se înrolează, protagonistul este cuprins ca într-un vârtej de un dans al morții. Muzica spectacolului, de o plăcută ambiguitate (coloana sonoră — Horia Murgu) alternează fraze melodice optimiste-ademenitoare cu altele grave și chiar sinistre, dar frenezia dansatorilor nu se oprește nici o clipă. În prima parte a spectacolului Mircea Diaconu dezvăluie pe chipul

ființă statuară, plină de măreție.

Din păcate însă, întregul proces al unor frământări lăuntrice intense îl lasă pe protagonistul interpretat cu atita har pînă atunci de Mircea Diaconu la fel de lipsit de forță ca la început, dominat continuu de parteneri. Dacă am înțeles bine, aceasta a fost și intenția regizorului: aceea de a-l prezenta pe Apostol Bologna drept o victimă a celorlalți, credibili și vehemenți cînd își strigă adevărurile pentru care trăiesc, în timp ce protagonistul suferă parcă de abulie și nu li se poate opune cu aceeași virulență. De aceea pare într-un fel normal ca în scena

finale: Ștefan Radof (Klapka) a intruchipat umanitarismul care n-are curajul să se exprime fățiș; Dragoș Pislaru (Gross) s-a dovedit într-o continuă ascensiune de formă artistică, personajul interpretat de el reușind să se impună atenției spectatorilor prin pasiunea arzătoare cu care și-a susținut ideile; Valeriu Preda a dat viață unui Varga inflexibil dar totuși gata să cedeze la primul gest de tandrețe; Valentin Teodosiu (Cervenco) a schițat un erou într-o continuă frământare; mai simplificați — mai ales din pricina textului care le-a stat la dispoziție — au fost Ion Siminie (Generalul Karg), Viorel Comăneci (Pretorul), Dorin Moga (Doctorul Mayer); o remarcă specială pentru Mircea Jida (Boteanu) care, printr-un joc echilibrat, gîndit la nuanță și datorită înzestrării sale cu o voce plăcut timbrată dar și cu o știință a rostirii cuvintelor, a menținut trează atenția asupra sa; cu nimic surprinzători, dar exact în rolurile lor George Buznea (Paul Vidor), Victor Ștengaru (Pălăgieșu), Radu Dunăreanu (Groză). Mai înțeleg să amintim pe Diana Lupescu (Ileana) care trece prin scenă ca o sălbăticune ce abia așteaptă să fie imblinzită și pe Emilia Dobrin Besoiu (Marta) intruchipare subtilă a versatilității feminine.

Dacă ar fi să alegem ca o emblemă a acestei reprezentații una din propozițiile rostite de personaje ne-am opri la aceasta: „Nimic nu e mai presus de om”. Într-adevăr, dramaturgia lui Ion Brad și Dan Micu este o pledoarie emoționantă și convingătoare pentru salvarea omului și a valorilor care-i conferă statutul de cea mai minunată făptură ivită în acest colț de univers. Iar spectacolul de la Teatrul Nottara nu e doar o reverență protocolară în fața unui mare scriitor român, ci e un act de cultură de vibrație intelectuală.

GEORGE ARION

Mesajul tulburător al unui act cultural de ținută

Nimic nu e mai presus de om!

său întregul vălmășag de gânduri care se abat asupra lui. E cînd senin, cînd înnegurat; cînd șovăielnic, cînd ferm decis. Altei lasă să i se vadă că nu-i pasă de moarte; ca pe urmă, dintr-odată, să fie infricoșat pînă în măduva oaselor. E încrezător în valori care i-au fost inculcate încă din copilărie; apoi le respinge cu vehemență și-și constituie alte repere existențiale. Dacă am face abstracție de toți ceilalți de pe scenă, de ce spun și ce fac, tot am pricepe din jocul reținut al lui Mircea Diaconu, de pe chipul său expresiv, din tăcerile lui care sînt un reflex al unor uriașe combustii interioare, în ce involburare fără seamăn au ajuns eroii. El trece prin fața noastră bintuit de neliniști, încordat ca o vietate aflată în primejdie, crispat și dornic de iubire, încercenat și tinjind la o vorbă prietenească, pînă cînd o altă conștiință i se va edifica, limpede și curată, și care ar trebui să-l transforme într-o

finală — cea mai tulburătoare și mai încărcată de sensuri din tot spectacolul — Bologna să se lase tîrît pentru ultima orară într-un dans frenetic de foștii lui tovarăși de arme care-l trec în neființă aproape pe neobservate. E ca și cum cel mai pur, cel mai puțin culpabil ar fi trebuit să fie sacrificat pentru mintuirea lumii smulse din țîțni. Scena este covîrșitoare și memorabilă, dar semnificația sa nu este plauzibilă decît în contextul acestei reprezentații. Dan Micu n-a reușit sau poate nici n-a fost interesat să-i imprime monumentalitatea cărții lui Rebreanu. De aceea, Apostol Bologna va rămîne încă o vreme, dacă nu cumva pentru totdeauna, în memoria noastră, sub înfățișarea lui Victor Rebengiu din neuitatul film al lui Liviu Ciulei.

Aproape nimic nu li se poate reproșa celorlalți actori care au evoluat pe scenă, fiecare reușind să-și apropie personajele în funcție de intențiile regizo-

atelier literar

G. Dumitrescu

Mirela State: Răspunsul pentru prietenul dv. (v. „Flacăra” nr. 39) vi se potrivește și dv. în mare măsură (mai ales în legătură cu primul pic). În al doilea, există și unele vagi încercări de individualizare. Să vedem, în continuare.

C. Savin: Scădere de substanță, stagnare, un fel de „storce” cuvintele (care sînt încă prea puține, sărace, ca și experiența, informația, cultura dv.). Sinteti la vîrsta acumulărilor — trebuie să citiți, să studiați mai mult, să scrieți mai puțin (ați trecut prea repede la „profesionalism”!). Ceva (dar încă destul de naiv și inconsistent) în „Spre poem”, „Acolo”.

Mirela Adr. Munteanu: Scrieți la „Viața studentească”.

Ioan Preda: Am primit. Le vom folosi după posibilități.

W. Kramps: Da, e o adiere de aer proaspăt și de spontaneitate, în noul ciclu (aproape în întregime). V-am văzut circuli și prin alte reviste și ne-am bucurat (nu poate fi vorba de „tră-

dare”!). — un tânăr condei se confirmă și se impune în măsura în care este „adoptat” de cit mai multe publicații...). Reușită ni se pare și parodia (dintre cele două rezerve pe care le formulați, numai prima ni se pare întemeiată. A doua, dimpotrivă, nu e numai savuroasă, dar și plină de iluzii...).

I. Cioran: Tot ce ne-ați trimis după primul nostru răspuns (prea optimist, se pare!) e de un nivel cu totul mediocru și nu justifică nici cum pretențiile dv. (în ce privește dezaconurile gramaticale pe care vi le-am semnalat, v-ați făcut — cum se zice — că plouă!).

Angus Young: Aproape în fiecare număr al „Atelierului”, indicăm corespondenților noștri că nu ne putem ocupa și de manuscrisele de proză (nuvelă, eseu, critică, teatru, etc.), ci numai de poezie.

Marius D.: Un soi de oboseală, stare de obișnuință și inerție (cu efectele inerente ale repetării, monotoniei, sărăciei de mijloace, etc.).

Ar fi, credem, foarte meritată o pauză, cu lecții multe, esențiale, studioase, cu meditații și reverii, etc.

A. Ploscaru: Comparativ cu primele, pare să se manifeste acum o anumită neglijență față de puritatea și coerența sensului, o alunecare înspre confuz, nebulos, incifrat. Ceva, în „Amurg”, „Cariatidă”. (Dar textele trebuiesc semnate!).

Al. Drăgănoaia, Lil. Hecanu, M. Franchetti, L. El. Botez, R. Lăscac, V. Sraier, D. Bucures, Max Vlădescu, Dor, Cr. Crețu, Daniela Coman, T. Mamonu, Ad. Zamfira, Agneta F., Șerban E., I. Chiper, Fl. Matei, E.G. Ioniță, M. Dumitracu, A. Delmar, Anca Ioniță, Marinela Ionescu, A. Spirescu, M. Dragoș, Ayuna K., Tr. Bistrița, T. Tulea, Dan Gligor: Sînt unele semne favorabile, încă nu deajuns de clare și concludente, dar nu lipsite de promisiuni. Reveniți.

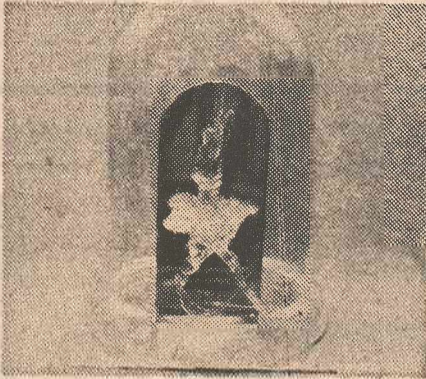
GEO DUMITRESCU

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

DE VIU, INTR-O FLOARE

Viață, dă-mi la mină hirtie, să mă-ntorc în copilărie, că am uitat ceva într-un scrin (asta pentru ca să-mi fie sepin); îți jur că n-am să rămîn de tot, am să mă-ntorc cît de repede pot! Nu iau decît un singur fluture, pe care îl voi învăța să se gudură pe lângă mina ta atotfăcătoare, ca să-mă-nehizi de viu într-o floare ce-și va înălța, în loc de parfum, pină la tine, o diră de fum.

NICOLAE ALEXANDRU VEST

EU SINT...

Eu sint femeia, aceea simplă purtătoare de inimă, cea curată ca o veșnică trecătoare prin ape.

Aerul din jur stă în mine ca pe aripile păsării și îl împing afară ca pe un copil ce nu se mai sfîrșește.

VIOLETA PĂTRĂȘCU

LA MARGINE DE CUVINT

La margine de cuvint, ca o slăbiciune, făcînd imi înăbuș inima. Ca o nălucă fugi ochilor mei depărtîndu-te. Merindele inchipuirii nu mă mai hrănesc, pătura pînește din bice în vînt, cărările mi se închid și eu te aștept la margine de cuvint

IOANA PREDĂ

VEGHIND

Un soldat camuflat pe o buză de munte, sărutîndu-și pămîntul nefiresc de încordat, apărîndu-l cu carnea, cu singele greu, derutîndu-și dușmanii cu linistea sa, zboară-n aer să-ți pună sub pernă călătoreala speranță dintr-o zi care eade, ca un hohot orbînd jucătoarele trestii ale copilăriei.

ADRIAN CREȚU

TRISTEȚE

În magazinul mărunț probam pălării (mari de dantelă sau micuțe și fine) — mă simțeam tinări, mă simțeam frumoasă.

Probam mereu pălării Dar n-am ales niciuna.

De ce să le port? Pentru cine? Pălărie grea, oboseala nu-mi dă pace.

CELIA BĂNUȚ

DUMITRU SOLOMON

(Urmare din pagina 9)

sale, aș vrea să pot îndura fără să cedez, să pot învinge fără să cad, să pot trece peste rătăcirile, și ezitățile, și slăbiciunile mele, așa cum se întîmplă în povestea ce se desfășoară pe scenă.

— Ați conturat, cu alte cuvinte, tot un personaj model.

— În definitiv, personajele de teatru nu pot fi imitate. Ele pot stîrni latențe, convoca energii neștiute, lumina colțuri ascunse ale conștiinței, pot re-sensibiliza celulele adormite ale sufletului nostru.

— Atunci, după ce-ar asculta cu atenție suspusele eroului dumneavoastră, curiosul erou care îl vizitează (parea am înțeles un astfel de personaj chiar în scrierile dumneavoastră, Dumitru Solomon) ar susține că omul din fața sa a străbătut la un moment dat calea invocării unor oameni celebri ca Socrate, Diogene, Platon, Arhimede pe care i-a folosit în demonstrații strălucitoare, pline de vervă, despre locul pe care-l ocupă omul în istorie, cum poate el să nu fie aservit de ea. De ce l-ați interesat o astfel de viziune asupra Marelui Mecanism pe eroul dumneavoastră?

— Dați-mi voie, mai întii, să-mi manifest surprinderea față de sintagma cit se poate de exacte pe care ați folosit-o — Marelui Mecanism... — De, mai citim și noi cîte ceva...

— ...și căruia, deși am simțit-o ca atare, n-am avut inspirația și curajul să-i dau un nume. Da... Marelui mecanism, în care omul este parte a istoriei și, ca parte, străduindu-se cu o încăpăținare tragică să miște acest mecanism, să modifice istoria, să devină, el, roată dințată (sau știrbă), o piesă principală în determinarea destinului umanității. De ce m-a interesat aceasta?

— Chiar! De ce?

— Imi îngădui să vă întreb la rîndul meu: există oare ceva mai important, mai dramatic, mai... teatral decît această permanentă luptă a omului individual cu destinul său social?

— Poate că la fel de dramatică poate fi lupta lui cu el însuși. Zic: poate.

— Socrate, Diogene, Platon, Arhimede sau Erasmi imi evocă nu atît personaje istorice sau legendare, cît ipostaze ale omului universal — așadar tot atît de actuale ca și noi doi, care stăm acum față în față — în efortul, nu o dată cumplit, auto-devorator, de a căuta răspunsuri liniștitoare la întrebări chinuitoare, de a descoperi rosturile existenței sale pe pămînt, de a intra în armonie cu lumea și cu sine însuși. În fond, exercițiul, speculația filozofică nu se pot constitui ca atare în obiect sau subiect dramatic. Dar căutarea adevărului, a dreptă-

ții, a libertății, a dragostei — rostesc cuvintele astea și-mi dau seama cu tristețe că, de multe ori, în vorbirea curentă, ele nu mai au nici un relief, din cauza unei întrebuintări nerăționale, automate — toate aceste noțiuni care, împreună, înseamnă viață (ce altceva ar putea să fie viața?), căutarea lor, lupta pentru fiecare din ele, da, constituie subiect dramatic, cel mai interesant și cel mai dramatic, totuși, după părerea mea. Dacă aveți cumva altă părere, sint pregătit nu să ader numai decît la ea, dar să o discut...

— Ca discuția să nu curgă lin, ei să aibă și momente mai tulburate, mai pline de tensiune, să ne-nchipuim că eroul meu l-ar zădări pe cel al dumneavoastră astfel: de ce oare pe unele dintre personajele pe care le-ați creat nu îi le poți închipui în carne și oase, ci sînt doar niște embleme, niște semne pentru un discurs dramatic care se-ncheagă într-o demonstrație?

— Observația personajului dumneavoastră este dreaptă și inatacabilă. De ce nu personaje în carne și oase ci semne pentru o demonstrație? Fiindcă preponderent în teatru pe care-l scriu (ca să nu abandonăm jocul, răspunsul e al personajului meu) este ideea, dezbateră una ideii. Și atunci — fiind vorba îndeosebi de piesele scurte — mă interesează mai puțin ca aceste personaje — semne să aibă biografie, complexitate psihologică și cîte altele: mă interesează, în schimb, ca ele să aibă o idee, o poziție, o atitudine, iar din confruntarea ideilor, pozițiilor, atitudinilor să rezulte concluzia morală, filozofică, semnificația. Sînt personaje de fabulă, care nu au, prin definiție, existențe de sine stătătoare, ci existențe determinate. Determinate, adică, de demonstrația ce se urmărește prin intermediul lor. Dar, dacă le-ați vedea pe scenă — eu am văzut o bună parte din aceste piese jucate — ați constata că personajele semne au și carne și oase. Ba chiar și fețe expresive.

— Iar după aceea, zăbind în rafturile bibliotecii volumul Iluzia optică, în care poate fi înțeles un teatru eu oameni și animale, să-și exprime dorința de a-l felicita pe eroul dumneavoastră fiindcă a scris-o, deoarece paginile ei spumoase, pline de umor, sculptoare de inteligență și fantezie, supun firului necruțător al hazului falsă respectabilitate, prostia, ignoranța, lenca, ipocrizia, mediocritatea și multe alte cusururi ale firii umane, tare de care ne tot despărțim rizînd fără însă a reuși încă să ne luăm de la ele rămas bun pentru totdeauna.

— E un fel de-a spune că ne despărțim. Răul progresează în același ritm cu binele, ba chiar

ia forme din ce în ce mai subtile, mai sofisticate; mai greu de observat. Dacă toate acestea ar dispărea, noi, autorii de comedie, ar trebui probabil să ne lăsăm de scris. Este o iluzie — nici o referire la titlul cărții — să ne imaginăm că defectele morale ar putea să dispară, după cum este o iluzie să credem că literatura satirică le poate cumva stîrpi. Am mai spus-o, noi scriem nu pentru cei răi, ca să-i convertim, ci pentru cei buni, ca să-i avertizăm asupra răului din jurul lor, dar și din ei înșiși. Aceștia din urmă sînt speranța literaturii. Ei ne citesc, ne văd spectacolele, ne ascultă. Comedia îi îndreaptă nu pe cei strîmbi, ci pe cei dreapți. Dacă n-aș ști asta, aș fi cit se poate de trist.

— Vorbii în numele dumneavoastră, ieșind din joc. Poate că personajul dumneavoastră ar susține altceva. Există întotdeauna o șansă de îndreptare pentru oricine.

— Personajul meu mă exprimă pe mine.

— Mi-am dat însă seama că e foarte interesat de om, de evoluția lui. Cum vi-l închipuiți în acest sfîrșit de secol? Care sînt căile lui de salvare? Cum vi se mai pare secolul în care trăim? Ce ne-a adus el bun? Ce ne-a adus rău?

— Acest sfîrșit de secol ar putea fi — prin reducere la absurd, fiindcă tot am vorbit de absurd — și sfîrșitul omului. Nu mă gîndesc numai la probabilitatea acută a neantului nuclear, dar și la pericolele care amenință viitorul speciei din interiorul ei. Intoleranța, fanatismul, artificializarea, înșingurarea, abrutizarea, egoismul, alienarea, aservirea față de obiecte sînt, în perspectivă istorică și luate împreună, un risc la fel de mare ca și holocaustul atomic. Firește că și opoziția față de acest destin este deopotrivă de puternică. Deși sînt multe semne rele, nu cred în aceste semne. Salvarea, spun unii, ar putea fi în credință. Salvarea, spun alții, ar putea fi în rațiune.

— Care ar fi cea mai bună soluție?

— Credința a fost, în istorie, un factor de stabilitate, dar și un pretext de fanatism, de intoleranță, de ură, de distrugere. Rațiunea, însă, este înainte de toate, un mod de comunicare, iar comunicarea poate deveni solidaritate. Dacă specia umană ar fi amenințată de, să spunem, o altă specie, de un cataclism natural, de o invazie extraterestră, s-ar crea o solidaritate spontană, așa cum se creează în sinul speciilor inferioare. Animalele sînt și ele solidare, înăuntrul speciei lor, la atacurile din afară. Dar cînd amenințarea vine din interiorul speciei, singură rațiunea poate declanșa solidaritatea în fața răului. Așa că secolul nostru a adus cea mai întinecată umbră asupra ființei umane, dar și cea mai puternică lumină a rațiunii, a conștiinței de sine a umanității. Înfruntarea a ajuns

la paroxism în acest secol al luminilor, în care nu trebuie să ne pară rău, totuși, că trăim. Dar mă tem că am devenit prea solemn, prea grav, nu?

— Nu dumneavoastră, personajul dumneavoastră. Devenit însă și el grav, eroul meu n-are ezita să-și întrebe preopinental: în numele căruia crez vă așezați la masa de lucru? Care credeți că mai este menirea scriitorului într-o lume cum este cea a secolului 20?

— Cîți putere are un scriitor prin ceea ce scrie? Pînă unde se întinde cîmpul său de influențare, de ameliorare, de educare, cîmpul său magnetic sau cum vreți să-l numiți? Iată două întrebări — de fapt una singură — care ar putea constitui tema unei alte lungi discuții. Ce-și poate propune scriitorul cînd se așază la masa de lucru? Să tulbure conștiințele amorțite, să arate drumuri noi, să avertizeze guvernele, să schimbe sau să accelereze cursul istoriei? Și asta, deși rezultatele sînt greu de apreciat. Ceea ce poate face, însă, în deplin acord cu menirea sa, cu conștiința sa profesională, este de a scrie adevărat, de a nu încerca să mistifice, să înșele, să abată sau să adoarmă conștiința publicului. Oricît de sceptic, un scriitor trebuie, cred, cu îndrjire, să aibă încredere în om, în capacitatea omului de perfecționare, în șansele lui de a deveni mai bun, mai uman, mai solidar cu semenii săi. Un scriitor care, așezîndu-se la masa de lucru, ar avea o mie de subiecte și nici un ideal moral ar fi, după opinia mea, un scriitor sărac. El poate dispune de aptitudinea de a îmbina și combina cuvintele, dar dacă aceste combinații de cuvinte nu descoperă un adevăr de viață, exprimat în numele unei idei umanitare, ele nu-i apropie cititorii. Scriind, nu am convingerea infatuată că aș putea schimba lumea, dar cred sincer că-i pot determina pe cititori și pe spectatori să se gîndească, fie și o clipă, la condiția lor umană. Clipa asta merită orice efort.

— Dar eroul dumneavoastră nu este numai grav, interesat sincer, de ceea ce se petrece pe o planetă pe care se și plînge, dar se și ride. Iar eroul dumneavoastră minuieste cu multă îndeminare replica sprînzărilor, dialogul spumos. Limba română are virtuți, are resurse care încă n-au fost folosite așa cum se cuvine. Vorbii-mi vă rog despre ele, ca de altfel și de acele calități care sînt deja cunoscute.

— Imi amintesc un interviu în care Borges se plîngea de sărăcia limbii spaniole, în soeță a vocabularului, dădea și exemple de noțiuni care, în alte limbi, aveau multiple variante lexicale, cu nuanțele respective, în timp ce în limba spaniolă nu se defineau decît printr-un singur cuvînt. Ceea ce nu l-a împiedicat, adaug eu, să fie unul din cei mai mari scriitori contemporani de limbă spaniolă.

Orice limbă oferă scriitorului infinite posibilități de expresie artistică, iar limba română, cu bogăția ei lexicală și cu libertatea sintactică pe care o lasă vorbitorului, este un dar inestimabil. Eminescu, Caragiale, Sadoveanu, Arghezi sînt nu numai culmi ale literaturii, ci și ale limbii române. Dar, să îngăduite personajul dumneavoastră personajului meu să-l corecteze: personajul meu să-l alarme treabie dată în direcția nefolosirii tuturor virtuților limbii noastre, ci în aceea a folosirii abuzive a limbii. În definitiv, literatură este și un fel de joc cu cuvintele, să mi se ierte alăturarea neelegantă de silabe. Fiecare joc se desfășoară însă după anumite reguli, iar jocul acesta nu poate avea alte reguli decît cele ale gramaticii. Intruic literatură este un mod de comunicare, ea trebuie să se facă mai înțelesă. Și e de presupus să se facă înțeleasă ca, de pildă, muzica, decit ca o pereche de palme, muzica și palmele fiind și ele — nu-i așa? — forme de comunicare. Ar fi trebuit să ocolesc răspunsul la această întrebare, fiindcă nu mă consider nici un virtuoz al limbii și nici măcar un bun cîșcător al ei. Sînt nevoit să constat, însă, că, după ce mi-am exprimat repulsiă față de diluția verbală, m-am lungit peste măsură, mai cu seamă că stabilisem de la început că vom compune împreună o „schită dramatică”.

— S-a făcut tirziu, e simțată seara, personajul dumneavoastră dă semne de nerăbdare, orice vizită are și un sfîrșit, mai ales o asemenea vizită protocolară. E timpul, deci, să le despărțim pe cele două personaje și să ne promitem că la următoarea noastră întîlnire, Dumitru Solomon, vom discuta fără intermediari. Noapte bună!

În acest număr, reproduceri după lucrările lui Marian Pleșa

La ora cind apar aceste rinduri, Capitala țării găzduiește lucrările celui de al IV-lea Congres național de ortopedie și traumatologie, întrunire de specialitate onorată cu prezența unor numeroși experți ai domeniului din țară și străinătate. Cele peste 150 de referate inscrite în programul celor trei zile de comunicare și dezbateri — a ținut să ne informeze președintele congresului, eminentul chirurg, general profesor doctor docent Gheorghe Niculescu — vor viza în marea lor majoritate trei grupe de probleme aflate în ultima vreme în atenția cercetării de specialitate: Traumatismele bazinului; Picioarul strimb congenital; Complicațiile protezelor totale de sold. Nu vom intra în amănunte, — o vom face probabil după încheierea congresului, cu prilejul unei viitoare relatări — ne îngăduim totuși să aducem, prin mijlocirea interlocutorului nostru, câteva precizări. Traumatismele bazinului au devenit o problemă mult discutată deoarece adeseori sunt însoțite de leziuni asociate ce afectează viscerele abdominale, manunchiuri de vase nervoase, căile urinare etc. În ceea ce privește picioarul strimb, afecțiune ortopedică congenitală sau provocată de poliomielită, practica chirurgicală anunță reușite notabile prin intervenții asupra părților noi ale picioarelor până la vârsta de 7-8 ani, sau a unor operații de structură osoasă a membrului în următoarele etape de viață ale pacientului. S-a vorbit mult cu ani în urmă și despre protezele totale de sold, intervenție apreciată la vremea respectivă ca saltură și cu rezultate apreciabile, dar proba timpului, acest îmbatabil și intransigent judecător, a oblieat și chirurgie de specialitate să privească astăzi cu mai multă prudență și nu cu puțină rezervă această soluție terapeutică. Cauza o constituie posibilele complicații ce se pot ivi prin infecții, decimentare sau prin protruzia capului împreună cu cotilul în cavitatea pelviană. Știința și practica chirurgicală propun în acest caz adaptarea unei proteze fără ciment, metodă ce se va afla și ea în dezbaterile întrunirii de la București. Congresul va aduce, de altfel, cum e de așteptat, și alte noutăți de ultimă oră, soluții și metode novatoare de tehnică chirurgicală, de diagnostic și tratament, nu pu-

ține, sintem convinși, în premiera mondială.

În rindurile care urmează ne propunem să prefațăm acest eveniment științific printr-o realizare de factură mai deosebită și care, și ea, va face obiectul unei comunicări. Ne vom referi în fapt la o serie de invenții datorate unui colectiv de cercetători ai Clinicii de ortopedie și traumatologie din cadrul Spitalului Militar Central, colectiv condus de general profesor doctor docent Gheorghe Niculescu. Este vorba, așa cum vom arăta de îndată, de realizarea pentru întâia oară în țara noastră a unor proteze ce înlocuiesc parțial sau total brațul amputat, capabile cu alte cu-

flexiei sau extensiei degetelor miini.

2. **Senso-presoproteză electronică.** În acest caz, comanda tactilă se află în interior. Proteza poate fi montată pe un antebraț care mai beneficiază de primul rind de carpiene, flexia acestora declanșând flexia degetelor, iar extensia lor provocând, la fel, extensia degetelor. Se va înțelege, deci, că bolnavul se folosește de degetele artificiale aproape la fel cum o făcea înainte de accident cu degetele normale.

3. **Proteză electronică de antebraț cu comandă magnetică.** Ea poate fi montată tot unui bont lung, (unui antebraț fără primul rind de carpiene). Me-

emise de beneficiarul protezei, nu influențează mecanismul de recepție și execuție al brațului artificial.

5. **Proteză bioelectronică pentru antebraț.** În această variantă, proteza poate fi adaptată unor bonturi cu masă musculară bine păstrată. De data aceasta performanțele și inventivitatea ating aproape incredibilul. Degetele protezei se mișcă pur și simplu ca urmare a unor comenzi sosite din scoarța cerebrală, deci exact ca degetele unei miini vii! Electrozi speciali plasați pe suprafața pielii, în zona musculaturii flexoare și extensoare captează comanda sosită de la creier prin intermediul biocurenților de acțiune,

de variate, dar în primul rind poate să scrie, să mănince, să deseneze, să presteze diferite munci, să se slujească de proteză pentru necesități de igienă personală.

— Ideea de a realiza aceste miini cu comandă electronică — ne mărturisește profesorul dr. Gheorghe Niculescu — s-a născut cu ani în urmă. Am pornit la treabă din dorința de a fi de folos semenilor noștri traumatizați fizic și psihic, știind fiind faptul că aducerea din import a unor asemenea mecanisme reclamă eforturile valutare deosebite. Ne-am bucurat de sprijinul permanent al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, al Ministerului Apărării Naționale, al Ministerului Sănătății și Conducerii spitalului nostru. Protezele se realizează la prețuri accesibile și vor fi de o calitate egală sau chiar superioară celor din străinătate. Considerăm, de asemenea, că, prin munca noastră, ne-am străduit să venim în întâmpinarea recomandărilor formulate de secretarul general al partidului nostru, care, în repetate rânduri, adresându-se oamenilor de știință, le-a cerut acestora să folosească în mai mare măsură inteligența proprie pentru realizarea unor produse originale, competitive pe plan mondial, sau capabile de a le înlocui pe cele din import. Asupra fabricației de serie a acestor proteze, atât de așteptate de cei aflați în suferință se vor pronunța factorii competenți. Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Industriei Electronice, și Ministerul Muncii Avem siguranța ca protezele noastre se vor bucura de o bună schimbare și la export.

Mina, acest semn distinct și capital al antropogenezei, este de nelipsit din viața ființelor conștiente, după cum lipsa unui braț sau a amindorora reprezintă o cădere bruscă și dureroasă pe scara filogenezei. Miinile celor fără de miini s-au născut din gindul, din spiritul de dăruire al unor oameni de omenie; totul a fost înfăptuit în afara orelor de producție, în zile și nopți albe, numai și numai din dorința de a aprinde din nou flacăra speranței în inimile celor năpăstuiți de soartă. Prin pilda lor emoționantă, colectivul de specialiști ai Spitalului militar din București se alătură celor care fac cu adevărat din medicină știința dragostei de oameni.

LIVIU TIMBUS

Un emoționant exemplu de solitudine omenească

Lasă-mă,
prietene,
să-ți strâng
mîna...

vinte să redea funcționalitatea și cinematica membrului extrinsec. Ei bine, față de protezele folosite până acum și în comparație cu cele construite în străinătate, aceste brate artificiale se recomandă prin două noutăți absolute în primul rind, în toate cazurile, proteza se adaptează bontului și nu viceversa, deci pacientul nu mai este obligat să suporte o nouă amputație de corectare. În al doilea rind, bolnavul își poate roti proteza din încheietura brațului (poate efectua, spun medicii, supino-pronația miinii), la fel ca un om cu braț normal.

Invențiile au fost proiectate, executate și experimentate în cinci variante:

1. **Proteză electronică cu antebraț cu comandă tactilă.** Se adaptează oricărui bont, pacientul folosind două butoane externe pentru declanșarea

canismul de funcționare include în acest caz doi magneti care, în funcție de dorința purtătorului, și prin mișcarea de supino-pronație (rotirea brațului) se deplasează în dreptul unui senzor declanșând fie flexia, fie extensia degetelor. Sistemul este absolut original.

4. **Fonosemproteză electronică.** Mecanismul poate fi folosit de persoane cărora le lipsește un braț sau chiar de către indivizi cu infirmitate bilaterală (cu ambele brațe amputate). De data aceasta flexia sau extensia degetelor se face prin comandă fonică codificată, stimulii vocali provocând la dorință mișcarea degetelor. În acest scop, purtătorul are la gît un laringofon capabil de a percepe un număr de octave caracteristice, dispozitivul fiind adaptat cu alte cuvinte vocii pacientului, timbrului său vocal specific. Nici un alt suncet, în afara celor

transmițând mai departe ordinul degetelor artificiale. Posesorul unui asemenea braț artificial își va mișca degetele la fel ca noi cei ce ne bucurăm de miini întregi, și care acționăm în mod inconștient în baza unor acte de voință elaborate la nivelul scoarței cerebrale. Cu adevărat miraculos!

Toate aceste realizări de excepție (la care s-au folosit în exclusivitate componente electronice, electrice, mecanice și chimice de producție indigenă) reprezintă proprietatea intelectuală a unui colectiv alcătuit din general prof. dr. doc. Gheorghe Niculescu, col. col. dr. Silviu Diaconescu, col. ing. Constantin Cojocaru, cpt. dr. Cătălin Butunoiu, cpt. dr. Cristian Babalic. Cu asemenea membre artificiale, orice persoană handicapată prin pierderea antebrațului are posibilitatea de a efectua mișcări extrem

Dacă autorul lor n-ar fi cum e, adică din cale-afară de modest, fierindu-se să facă zarvă în jurul său, e sigur că despre prioritățile cure urmează, aparținând scoții medicale românești și, totodată, chirurgiei universale, am fi aflat mai demult. Așa, a fost nevoie de ajutorul întâmplării, degnizată într-o cunoștință bolnavă, spre a ajunge față-n față cu doctorul în medicină Petre Lepădat (n. 13 aprilie 1931, Crăgești, Mehedinți), care este (din 1981) șeful Clinicii de chirurgie toracică-generală din Spitalul de pneumologie al municipiului București și ale cărui contribuții științifice s-au dovedit, și se dovedesc, de referință, fiind apreciate elogios acasă și deopotrivă peste hotare.

Cum toate poveștile au un început, are și aceasta. Revenit în Capitala, după ce va fi fost, pe rind, medic de circumscripție, director de spital rural (la nici 31 de ani!) și, între 1964-1968, medic șef de regiune, Petre Lepădat a avut șansa să-l reintilnească, la „Colentina”, pe profesorul Theodor Firiță (în trecut fie spus, intemeietorul Spitalului de urgență), pe care îl numește, emoționat și azi, „maestrul meu venerat”. Zicem să reintilnească, de-acum în calitate de asistent universitar (intrat prin concurs), pentru că Petre Lepădat lucrase și ca intern sub îndrumarea profesorului amintit. S-a pus problema, imediat după reluarea colaborării, ca tinarul Lepădat să-și aleagă o temă pentru doctorat. S-a oprit asupra infarctului intestinal, numai că, surprinzător, n-a găsit adeziunea profesorului Firiță! Petre, l-a prevenit maestrul, te bagi într-o treabă prea grea, pe care nici alții, americani, sovietici, francezi ș.a. n-au reușit s-o lămurească, fiind și la această oră. Eu nu te pot sili să renunți, dar e de datoria mea să te avertizez că, la noi, cercetarea în acest sens, e deficitară și că vei descoperi 3, maximum 4 lucrări de specialitate. Profesorul se înșela. Erau 5 lucrări, dar tot o sursă de informații negliabilă pentru o teză de doctorat care, nu-i așa, plănuia să aducă ceva nou. Dar Petre Lepădat n-a dat înapoi.

S-a pus pe lucru și, cercetînd, comparînd, clasificînd etc., a terminat teza în 1971, iar în 1973 a publicat, sub auspiciile Editurii medicale, cea dintîi (pe plan mondial!) monografie asupra acestei dramatice afecțiuni. Intitulată chiar așa, „Infarctul intestinal”, cartea, tradusă ulterior în rusă (1975) și în curs de traducere, ca o probă a actualității ei, în franceză și engleză, a surprins nu doar prin abundența cazuistică (865 de cazuri, statistică fără precedent!) cit și, mai ales, prin cucerirea demonstrației. Într-un domeniu abordat mai demult, la Paris organizîndu-se un congres cu acest subiect încă în 1935, românul Lepădat a răsunat multe judecăți (sau prejudecăți), descriînd, de pildă, 4 tipuri de infarct intestinal (arterial, venos, alergic,

„Infarctul” drept „o contribuție de seamă pe acest teritoriu al medicinei”, iar Ivar Liavag din Oslo l-a socotit ca fiind „extrem de important și interesant, oferînd o sumedenie de informații noi, necunoscute”. S-au mai pronunțat asupra lucrării fără excepție elogios, specialiști de pretutindeni, incluzînd aici (de parte de a epuiza lista!) pe profesorii Valdoni de la Roma, Muto de la University of Niijata, Glotzer de la Harvard Medical School, Mainetti de la La Plata, Jacob de la Paris, Barnard de la University of Cape Town, Relifschield de la Aachen etc.

Nu mai și o asemenea izbîndă științifică, menită să impună rapid un nume sau altul, să-i confere un loc de cinste în marile tratate, i-ar fi fost suficientă

ză, pentru întâia dată în literatură, tratamentul unor forme de hipertensiune arterială prin decapsulectomie pancreatică. Tehnicile chirurgicale utilizate de autori s-au regăsit imediat, și se regăsesc și azi, în celebrul Tratat al lui Patel și Léger, adevărată „biblie” a chirurgiei moderne. Avînd la bază vaste studii de microscopie electronică, de histochimie și histopatologie, asociate cu scintigrafia pulmonară, „Tromboembolismul” se înscrie, și el, ca o noutate, fiind prima lucrare de acest gen (acoperind 1 654 de cazuri, cea mai mare statistică invocată pe plan mondial!) din medicina europeană. Fără să intrăm în cine știe ce amănunte, n-ar strica, credem, să zăbovim o clipă. Producerea morții, aproape fulgerătoare într-o embolie pulmo-

specifice că „lucrarea constituie o trecere în revistă foarte completă, cu ipoteze de mare răsunet”. Profesorul suedez Viking Björk, de la Karolinska Sjukhuset, a apreciat „Tromboembolismul” ca o „carte excelentă”, iar Marvyn Pollard, președintele Organizației mondiale de gastroenterologie, a fost de părere că „prețuiesc cit se poate de mult lucrarea Dv., care apare ca un compendiu conținînd o cantitate enormă de informații valoroase” etc. etc.

Asta ar fi, ca să spunem așa, partea de rezonanță a personalității doctorului Lepădat căruia, iarși în fugă fiind vorba, i s-au acordat nu mai puțin de 6 lucrări (!) la al IV-lea Congres internațional al Societății europene de pneumologie, Milano, 23-28 septembrie 1985, și 3 la Tel Aviv, 15-20 mai 1986, cu prilejul celui de-al VI-lea Congres european de chirurgie toracică. În rest, adică dincolo de cărțile și lucrările sale (în jur de 200), Petre Lepădat e om al muncii pe Șoseaua Ștefan cel Mare 11. Acolo, ca șef de secție, vine primul și pleacă ultimul, luptînd din răsputeri să facă din foștii bolnavi viitori oameni sănătoși. Bătălia e mărturisesc, dificilă, de vreme ce cancerul bronho-pulmonar are crescut și crește ca incidentă (fumatul, bătu-l-ar vina!), trecînd de-acum înaintea celor digestive, genitale etc. Obisnuit să nu dea înapoi, să nu se mulțumească cu jumătăți de măsură, doctorul Lepădat nu dă nici în prezent, punîndu-și lumina, energiile și bisturiul în slujba sănătății semenilor. Nu e atât de mîndru de cărțile sale, deși ar avea, v-ați edificat, destule motive, cit e de victoriile operațiilor zilnice, împărțite cu o echipă de profesoriști destoinici: Constantin Ciulavu, Dan Atanasiu, Constantin Antofie. Doctorului Petre Lepădat și colaboratorilor săi, și cu asta încheiem această schiță de portret, stîmă și recunoștința noastră.

TRAIAN EMIL

Dincolo de filele unei cărți

mixt) într-un moment în care știința medicală părea definitiv împăcată cu ideea că nu există decît unul singur, cel alergic! Sau, altă prioritate absolută, stabilind printr-un procedeu de scintigrafie abdominală diagnosticul precoce, ușurînd astfel (cum avea să se și îndeplinească în practică) suferințele a mii și mii de bolnavi.

Firește, catrea a stîrnit un interes extraordinar, ea fiind recenziată în toată lumea și rămînd, în pofida scurgerii vremii, o pozitie bibliografică fundamentală. Am acoperi o pagină întreagă de revistă găzduind opiniile favorabile ei, care au salutată-o ca pe o „deschidere de drum”, de aceea ne vom mulțumi să spicim, notînd că pînă și celebrul chirurg Denton Cooley de la Texas Heart Institute, unul dintre pionierii transplantului cardiac (o importantă fundație îi poartă azi numele), l-a felicitat pe colegul din București. Reputatul profesor elvețian Albert Senn a caracterizat

doctorului Lepădat pentru a lăsa, cum zice, semne. Prețuire ca atare, intrucît cel despre care scriem este, în prezent, membru titular sau asociat al Societății internaționale de chirurgie, al celeia de medicină internă, al Colegiului american de chirurgie toracică, al Academiei internaționale a medicilor și chirurgilor toracici (singurul român!), al Societății europene de pneumologie și așa mai departe. Doar că succesul nu l-a determinat pe Petre Lepădat să se culce pe-o ureche. În paralel cu munca din spital, din sala de operație, el a găsit răgazul să-și continue activitatea de cercetare, trecîndu-și semnătura pe alte două lucrări de căpătîi: „Zona reflexogenă pancreatică” (cu profesorul M. Gilorteanu), Editura Academiei, 1973. „Tromboembolismul pulmonar, infarctul pulmonar” (cu D. Burnea și P. Galbenus), Editura Medicală, 1977.

Prima dintre ele reprezintă, de fapt, o monografie care abordea-

nară, i-a contrariat în așa măsură pe specialiști încît s-au elaborat, de-a lungul timpului, numeroase teorii patogenice, diverse. Alături de colegii săi, Petre Lepădat a evidențiat fără putință de tăgadă, că tromboza și infarctul pulmonar se datorează ligaturării arterei pulmonare. Inițial, recunoaște chiar cel în cauză, ipoteza a părut lumii medicale prea îndrăzneată, drept pentru care, o foarte scurtă perioadă, a și fost contestată. Dar cit poate fi adevărul înăbușit? N-a trecut mult, cam cit a fost necesar ca „Tromboembolismul” să circule și să fie aprofundat, și autorilor români li s-a făcut deplină dreptate. Înșuși Jean Claude Léger, secretarul Societății franceze de chirurgie, i-a comunicat lui Petre Lepădat că „ați îmbogățit cu experiența Dv. munca noastră, a tuturor”, pentru ca, rezumînd volumul în „Lyon Chirurgicale”, profesorul René Fontaine de la Strasbourg, membru al Academiei franceze de medicină, să

Da, se pare că secretul lui Stradivarius a fost scos la lumină. Cititorii își amintesc, poate, că în ultimii ani, la intervale mai lungi sau mai scurte de timp, Revista „Flacăra” revenea asupra căutărilor unui pasionat grup de clujeni, hotărât să ajungă la atingerea perfecțiunii măștrilor lutieri ai vechilor școli italiene (Cremona, Brescia, etc.). Sînt citiva oameni, un grup interdisciplinar, numit din ce în ce mai des „noulă școală clujeană de lutieri”. Printre ei se numără Serafim Pascu Cristescu, de la Conservatorul „George Dima”, inginerul Traian Tudor, măștrii lutieri Dumitru Fărcaș și Pavel Onoia, profesorul Ioan Cămărășan, Lor li s-au alăturat Constantin Nistor, Vectoria Nistor, Harko T., Bălan Maria, Dan Maria, Szabo Susana, Faur Virginia, Visul comun, care i-a tinut strins legați, era construcția unor violi care să poată sta alături de cele din „familia” Stradivarius.

Fiecare an a marcat un pas înainte pe drumul de întoarcere înapoi, în timp. Încet, încet, — sînt de părere cercetătorii — au fost elucidate enigmaticele legate de calitatea lemnului și de forma elementelor constructive care intră în componența unui instrument de o asemenea valoare.

A rămas în continuare nedezlegată enigma compoziției lacurilor și grundurilor ce au fost date pe aceste instrumente — de fapt, principalul secret al violilor Stradivarius.

O fericită întimplare i-a pus față-n față pe căutătorii „co-

morii” lui Stradivarius cu bichimistul dr. Constantin Nistor de la Institutul oncologic din Cluj-Napoca. La ora aceea, măturisese fără ocol C. Nistor, nici măcar nu se considera un meloman. Doar că, starea naturală a bichimistului clujean a fost

Secretul lui Stradivarius a fost descoperit?

dintotdeauna aceea a căutării. Autor a 75 de brevete de invenții, Constantin Nistor se aventurează cu aceeași nestăpînită ardoare pe drumul descoperirii medicamentului miraculos care să înlăture boala secolului — cancerul — ca și în prepararea unor mercu noi, eficiente și teribil de gustoase sucuri naturale. Rigorile muncii de cercetare rămîn mereu aceleași. Și, iată, pentru bichimistul Constantin Nistor, vioara lui Stradivarius a ajuns să reprezinte mai mult decît un „violon d'Ingre”. Propunîndu-și să găsească o rețetă de lacuri cit

mai aproape de aceea a măștrilor cremonezi, Constantin Nistor a plecat de la o constatare: instrumentele vechi nu mucegăiesc, deci nu sînt atacate de microorganisme. Grundul și lacul trebuiau să conțină o substanță antibacteriană care să fi existat pe vremea aceea. „Nu cumva este propolis?” — s-a întrebă cercetătorul. Izvoarele istorice au arătat că lemnul folosit de vechii măștri lutieri italieni proveneau din pădurile Moldovei, iar propolisul apicol folosit pentru grund și lac era adus din „provinciile valache de la Dunăre”.

Din cele 75 de brevete de invenție ale dr. C. Nistor, vreo douăzeci se referă la preparate pe bază de propolis, așa că, și-a orientat cercetările în această direcție. Lacul și grundul trebuiau să mai reunească o serie de cerințe referitoare la culoare, elasticitate, menținerea porozității lemnului.

— M-am gîndit că alcool etilic de 95-96 grade era puțin probabil să existe pe vremea aceea. Dar, regiunea Padului este din vechime o renumită zonă viticolă. Puteau avea, deci, acid acetic (oțet). Am încercat o substanță de acid acetic în care am dizolvat propolis. În această substanță am introdus o vioară oarecare, luată de la fabrica din Reghin, o vioară în alb (nelăcuită). Cînd au văzut culoarea care a ieșit, toți au exclamat: „Asta e ce ne trebuie! Nuanța Stradivarius!”

LIANA MOLNAR ■

Saloane de invenții

Săptămîna trecută, Sibiu a marcat cea de-a cincea întîlnire a inventatorilor țării. Nou prilej de a ne inventaria zestrea de aur onusiu; o parte doar, e drept, dar poate, cea mai strălucitoare. „Sîntem conștienți — am reținut pentru adevărul lor cuvintele tovarășului Gheorghe Popescu, secretar al Comitetului județean Sibiu al P.C.R. — că un «Salon de invenții și inovații», oricît de bine ar fi conceput și organizat, nu poate prezenta în totalitate rezultatele obținute, că în spatele fiecărui panou și expонат, al fiecărei invenții și inovații prezentate, stau sute și mii de alte fapte de muncă, ce ogîndesc eforturile care se depun în cadrul fiecărui colectiv

de muncă”. Experiența acumulată la întîlnirile anterioare ale inventatorilor țării (Timișoara, Brăila, Satu Mare, Bacău) a avut ca rezultat o perfectă organizare, menită să ducă la cunoașterea îndeaproape, de către toți specialiștii județului, a ultimelor cuceriri ale invenției românești. Consfăturile, desfășurate pe secțiuni în chiar unitățile sibiene apropiate ca profil, au dat posibilitatea de participare unui număr foarte mare de oameni. Dialogul direct între autorii invențiilor și viitorii beneficiari s-a legat firesc, întrebări și răspunsuri născîndu-se de ambele părți, căci, la rîndul lor, inventatorii au dorit să cunoască în

amănunțime condițiile în care vor prinde viață roadele gîndirii lor.

În ciuda criteriilor de selecție, numeroase și greu de îndeplinit, premiile au fost numeroase, căci foarte multe invenții au obținut punctajul maxim. Vom nota, cu regretul că nu le putem trece în revistă pe toate, doar premiile speciale ale salonului: „Valorificarea superioară a pieilor de porcine”, un grup de brevete de invenții, ai căror autori sînt Ioan Botezan, Silviu Sirbu și Ioan Băcilă, „Instalație de transfer, poziționare și retur pale post plesă”, autor: colectivul condus de ing. V. Ramba de la ICSITMU — București, „Procedeu și instalație de ardere pentru cuptoare industriale”, autori: M. Drăgulin, C. Sirbu, O. Pătrîngenaru și I. Scipcaru de la ICSITPSCM București, „Procedeu și instalație pentru tragerea monocristalelor din safir” autori: D. Nicoară, I. Nicoară, G. Tirpe, F. Chidirmic, Z. Schlett de la IAEM Timișoara, „Lac adeziv pentru aplicarea pe sticlă, ceramică sau email”, autori: ing. Constantin Bălan de la I.S. Vitrometan Medias.

Indiferent... de laureați, „Salonul de invenții și inovații” de la Sibiu a dat cîștig de cauză promovării noului, posibilităților de sporire în ansamblu a creației tehnico-științifice, soluționării, cu eficiență tot mai mare a multor probleme pe care le pune în fața noastră noua etapă de dezvoltare economico-socială a țării.

...și ecoul care nu se lasă așteptat

Din noembrie anul trecut și pînă la data cînd începîm tiparului aceste rînduri, la Brăila, Satu Mare, Bacău și Sibiu au avut loc, sub egida organelor locale de partid și de stat, în colaborare cu Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci și ministerele economice — deschiderea succesivă a unor saloane de invenții. Următorul se va desfășura la Iași în cursul acestei luni și se va bucura, ne încredințăm organizatorii, de o amploare și importanță deosebite.

Asemenea întruniri de specialitate, cu o mare densitate de inteligență creatoare pe metru pătrat, oferă toate datele pentru a deveni momente de referință ale progresului tehnic și științific național. Ne-am îngăduit totuși să ne punem întrebarea în ce măsură aceste largi colocvii ale inventatorilor se recomandă deopotrivă prin eficiența practică, prin schimb util de idei și experiență, citi dintre cei ce participă, în calitate de titulari de invenție sau de simpli vizitatori, părăsesc lucrările pe secțiuni și săliile cu expozate cu gîndul de a folosi în producție acest tezaur al gîndirii originale, inovatoare. Am adresat această întrebare

re Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci și, iată, prin mijlocirea acestuia, ne-a răspuns Consiliul județean al sindicatelor din Brăila, oraș în care a avut loc, cum aminteam mai sus, primul din cele patru saloane de invenții inaugurate în ultimele 11 luni. Informarea care ne-a parvenit are în vedere numai întreprinderi din raza județului, ea se referă în exclusivitate la acestea, sau ceea ce ne obligă să prezentăm cititorilor noștri o situație incompletă. Și asta deoarece nu e greu de presupus că nu puține brevete și soluții novatoare au fost preluate și de către unități economice din alte localități ale țării. Dar modul în care brăilenii ei, singuri, și-au manifestat interesul pentru aceste noi izvoare de cunoaștere și progres este revelator și constituie — ne permitem noi să apreciem — un exemplu seducător și demn de urmat.

Am fost informați astfel că din noiembrie anul trecut și pînă la ora actuală au fost introduse în practica curentă un număr de 14 invenții și inovații din totalul celor expuse în salonul amintit. Iată situația de fapt: Întreprinderea

„Laminorul” a preluat 5 brevete propuse de întreprinderile Electrotimis, I.R.E. Pitești, 1 Mai Ploiești și Universitatea Brașov. La Întreprinderea IUG Progresul au fost aplicate 6 invenții brevetate de către Universitatea Brașov și întreprinderile „23 August” București, „1 Mai” Ploiești, I.C.S.I.T. — P.S.C. și I.C.T.C.M. București. La I.J.G.C.L., au fost preluate trei invenții toate realizate de către E.G.C. Timișoara. Șantierul naval a folosit invenții și inovații, cinci la număr, propuse de Întreprinderea de construcții navale Constantin și de către întreprinderile „23 August” București, „1 Mai” Ploiești și Electroaparataj București. Sîntem înștiințați în continuare că invenții realizate de Institutul politehnic din Iași, I.M.A.A.I.A. București, C.C.S.I.T.F. București, I.C.T.C.M. București și I.C.P.P.G. Cimpina au intrat de mai multe luni în dotarea următoarelor unități economice: I.A.S., I.M.B., Navrom, A.E.S.C.L. 1 Mai, I.J.T.L., I.T.A., Întreprinderea de reparații și Șchele de producție petrolieră și Șchele de foraj.

Ne-ar plăcea să aflăm că și în celelalte județe, în care s-au organizat saloane de invenții în marele festival național Cîntarea României, de la Satu Mare, Bacău și Sibiu s-a procedat la fel. Vom reveni cu amănunțit de îndată ce vom avea prilejul să o facem.

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Din nou despre priorități mondiale

În anul 1886, adică exact acum un veac, Editura „Asselin et Houzeau” publica lucrarea **De la suture des nerfs à distance**, reprezentînd teza de doctorat în medicină a lui **George Assaky** (1855—1899), nepotul lui Gheorghe Asachi, care expune o metodă chirurgicală originală, constituind o **prioritate necontestată în neurochirurgia mondială**. Și astăzi tratatele și istoriile neurologiei de pretutindeni continuă să citeze această scriere de pionierat, referindu-se la **operația Assaky**, denumire consacrată de terminologia științifică internațională. De altfel, lucrarea a fost distinsă cu premiul „Amussat” al Academiei de Medicină din Paris. Nu este singura contribuție prin care **George Assaky** și-a înscris numele în terminologia mondială; tot el a descris cel dintîi un tubercul osos din articulația scapulo-humerală, care a fost denumit **tuberculul lui Assaky**.

Nu ne propunem să facem biografia sa, deși în afara cercurilor de istorici ai medicinei este, credem, prea puțin cunoscut, eclipsat poate de personalitatea marelui cărturar din ascendența sa; vrem doar să conturăm valoarea aportului său, subliniind că prin studiile sale privind problema, atît de delicată, a regenerării fibrelor nervoase, **George Assaky** este un incontestabil precursor al neurochirurgiei moderne. A publicat de asemenea lucrări importante privind domeniul de avangardă al embriologiei experimentale, al istoriei dezvoltării inimii, al anatomiei topografice, al tratamentului chirurgical al herniilor inghinale și al dislocării uterului. A fost fondatorul și directorul Institutului de Chirurgie și Ginecologie din București, profesor în aceeași specialitate și **promotorul asepsei la noi**, salvînd numeroase vieți prin înlăturarea infecțiilor postoperatorii. **Victor Babeș** îl considera pe drept cuvînt „reformator al chirurgiei române”.

Să amintim că și un alt descendent al lui Gheorghe Asachi, anume fiul său, **Dimitrie Asachi**, (1820—1868), s-a ilustrat în știința românească. La numai 21 de ani, în 1841, el a devenit autorul primei contribuții românești originale de matematici superioare și totodată al celui dintîi studiu de matematică al unui român apărut într-o revistă străină: **Über die Umkehrung der Reihen (Asupra inversiunii seriilor)**, aceasta reprezentînd de asemenea teza sa de doctorat. A mai publicat prima lucrare de topografie în limba română (1854).

Anul 1886, la care ne-am referit la început în legătură cu sorierea fundamentată a lui **George Assaky**, ne amintește și de o altă aniversare centenară, căci este data nașterii unui medic căruia îi aparține de asemenea o prioritate însemnată. Este vorba de **Aurel A. Babeș** (1886—1962), nepot de frate al lui **Victor Babeș**; numele lui, familiar istoricilor medicinei, este mai puțin cunoscut marelui public, probabil datorită aceluiași „efect de eclipsare” care a planat asupra lui **George Assaky** și **Dimitrie Asachi**. Anatomopatolog de mare valoare și profesor de anatomopatologie al Facultății de Medicină din București, autor al unui clasic tratat de **Anatomopatologie** în 2 volume, (1922—1925), scris în colaborare cu **V. Babeș**, el s-a impus în știință în primul rînd ca **pionier al luptei împotriva cancerului**. A fost de altfel președinte al Societății de Anatomie și Studiul Cancerului din România (din 1928), membru al Uniunii Internaționale contra Cancerului și al Societății Regale împotriva Cancerului, din Londra, director al Centrului Anticanceros din București etc.

Cea mai importantă descoperire a sa a fost realizată în cadrul Clinicii de Ginecologie

conduse de **Constantin Daniel Aici**, **Aurel A. Babeș** a elaborat o **metodă originală de depistare a cancerului genital răspîndit la femei, prin examenul frotiului citovaginal**. La 10 august 1927, el a prezentat procedeul său, împreună cu dr. C. Daniel, care l-a sprijinit în cercetările sale, în fața Societății de Ginecologie din București. Își descrie apoi metoda în „Revista de ginecologie și obstetrică” nr. 3/1927, iar în anul următor, la Paris, în publicația de circulație internațională „La Presse Médicale” din 11 aprilie 1928, sub titlul **Le diagnostic du col utérin par les frottis**.

Metoda de diagnostic timpuriu amintită, care a salvat viața multor bolnave, a fost propusă, la mai bine de un an după **A. A. Babeș**, și de către morfopatologul grec **G. N. Papanicolaou**; acesta din urmă fiind mai cunoscut în cercurile medicale ale vremii, procedeul a fost legat un timp numai de numele său, astăzi însă prioritatea lui **Aurel A. Babeș** fiind recunoscută metoda a intrat în analele științei ca **testul Babeș-Papanicolaou**.

Să mai amintim că de numele lui **A. A. Babeș** se leagă și publicarea unui interesant studiu asupra patogeniei pelagrei (1923) și a unei lucrări intitulate **Cancerul** (1928).

O personalitate al cărei nume și aie cărei realizări importante nu circulă nici ele la cota valorică la care ar fi fost îndreptățite este aceea a lui **Theodor Saidel** (1874—1967) — întemeietorul agrochimiei în România. Specialiștului contribuția sa nu le este nicicum străină, iar în **Istoria științelor agricole** (coordonatori: **Grigore Obrejanu** și **Amilcar Vasiliu**), din 1976 — i se consacră aprecieri binemeritate. Dar în cadrul larg al oamenilor de cultură români, se poate spune că **T. Saidel** este un „pe nedrept uitat”.

Licențiat în științe fizico-chimice al Universității din București (1897), apoi doctor în chimie al Universității din Heidelberg (1910), profesor la Școala Superioară de Agricultură de la Herăstrău și la Facultatea de Agronomie din București pînă la pensionare, cercetător și șef de secție la Institutul Geologic al României, **Theodor Saidel** a fost un eminent chimist și pedolog, care și-a închinat întreaga viață științei. A întreprins studii experimentale privind sporirea fertilității solurilor, aplicarea diferențiată a diferitelor tipuri de îngrășăminte, punerea în valoare a solurilor salinice, analiza procesului solubilizării și absorbției substanțelor nutritive din sol. Tot el a stabilit **relațiile S₂** în baza cărora se poate calcula matematic cantitatea de substanțe nutritive din sol. Este considerat pe drept cuvînt un **pionier pe plan mondial al metodelor moderne de analiză electrochimică a solului arabil**. A atras atenția, începînd din 1911, asupra însemnătății reacției chimice a solurilor, exprimată prin concentrația ionilor de hidrogen. **A fost cel dintîi în lume care a aplicat metoda potențimetrică pentru determinarea reacției solului (pH) pe cale electrochimică (metoda S)**, comunicînd-o în 1913 la Academia Română și în anul următor la Congresul Științei Solului de la München, procedeul care s-a impus în lumea științifică, iar apoi sintetizînd-o în lucrarea **Rezultate obținute la determinarea reacțiilor diferitelor tipuri de sol din România** (1927).

Sobru, cumpătat, temeinic, inventiv în tot ce întreprinde, profesorul **Saidel** a reprezentat un vîrf de creativitate în aplicarea chimiei la științele agricole.

I. M. ȘTEFAN ■

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

● **Ion Dobrescu din Cimpulung-Muscel**, strada P. Zamfirescu nr. 19-b. sugerează responsabililor culturali din comuna Aninoasa-Argeș, amenajarea unei colecții de etnografie și artă populară, existând aici o bază materială, și surse de exponate și, mai ales, localitatea fiind situată într-o zonă folclorică binecunoscută. Argumentele sale sînt localnicii în vîrstă care păstrează vestigiile ale trecutului, bote din lemn în care aduceau saramura de la Slănic, pe vale în sus, folosită în loc de sare pe vremuri; putinele pentru bătut laptele pentru a scoate untul; scaune din jumătăți de brad avînd picioarele naturale — crengile pomului; rodane la care se confecționau țevile pentru țesut; războaie de țesut străvechi etc. Aici se păstrează costume populare de bărbat și femeie, străvechi, de o valoare artistică inestimabilă; tronuri de zestre sau pentru păstrat mălai, țărîte; căciuli ciobănești, sarici, poclade, unele pentru prelucrat lemnul, bătut cînepa, afumat prune; instalații de morărit, medalii de vitejie, monede ce fac obiectul numismatiei. Un bătrîn păstrează lanțurile lucrate manual, cu incuitori aduse tocmai din Albania în 1877, piese rare. Tot aici fințează monumentul feudal Aninoasa, restaurat în ultimii ani pentru valorile sale arhitecturale. Tocmai în aceste spații, care stau goale, ar putea fi expuse toate cele de mai sus polarizînd astfel atenția turiștilor — comuna este situată pe riul Bratia, la nici 25 kilometri de Cimpulung.

● **Primum, din partea Ministerului Comerțului Interior**: „In revista FLACARA nr. 37 din 12 septembrie s-a publicat sesizarea pensionarei Olga Lupu din București, referitoare la atitudinea lipsită de respect a unor lucrători din unitatea de desfacere a legumelor și fructelor de la parterul blocului M.C. 18. A., din strada Lucrețiu Pătrășcanu nr. 19, Sectorul 3. În legătură cu aceasta, vă informăm: în urma controlului efectuat în ziua de 17 septembrie de către organele Inspectoratului comercial de stat, au rezultat și alte încălcări ale regulilor de comerț, printre care punerea în vânzare a unor mărfuri necorespunzătoare calitativ ca urmare a neefectuării recepției, lipsa din unitate a „jurnalului cumpărătorului“, nelocuirea documentelor pentru mărfurile ce se vînd prin tonete, abateri remediate în timpul controlului și sancționate contravențional. În afara măsurilor luate de organele de control, pentru numeroasele abateri de la prevederile legale, s-a dispus conducerea și scursului de legume fructe a sectorului 3 îndepărtarea din unitatea vizată a lucrătorilor care au săvîrsit abateri și trecerea lor în alte locuri de muncă“.

● „Mă numesc **Ilie Vasile** și locuiesc în orașul Abrud, strada Republicii nr. 12, bloc AR. 36, apartamentul 15, județul Alba; atît eu cît și soția mea sîntem oameni ai muncii: în orașul nostru a funcționat o creșă pentru copii. Începînd cu data de 1 august această creșă a fost închisă — pentru zugrăvire și igienizare — pe o perioadă de o lună de zile, timp suficient pentru a se construi o casă, nicidecum pentru zugrăvirea citorva camere. A trecut data de 1 septembrie și creșa noastră nu a mai fost gata, mai mult: nu s-a apucat nimeni nici măcar de zugrăvit. A trecut mai mult de o lună și jumătate, acum cînd vă scriu creșa continuă să fie închisă; vă scriu aceste rînduri în numele a mai multor familii de oameni ai muncii care au copii mici, poate că organele în drept ar trebui să țină cont și de faptul că altfel muncim, stîindu-ne acești copii îngrijii în siguranță, și nu lăsați singuri acasă“.

● **Primum, din partea Consiliului popular al județului Galați**:

„Referitor la scrisoarea adresată redacției și trimisă nouă spre competență rezolvare, de către **Geta Manole** din Tecuci — scrisoare prin care solicită sprijin pentru încadrare în muncă — vă comunicăm:

cu dispoziția nr. 695/1986, numita a fost repartizată ca muncitoare la Întreprinderea pentru prelucrarea lemnului Galați — Secția Tecuci“.

● „În blocul nostru, în garsoniera 50, a locuit **Marin S. Ion**, cu care am avut mult de furcă — aflăm, dintr-o scrisoare semnată de către președintele și administratorul **Asociației locatarilor bloc 1, strada Ziduri între Vii nr. 23, București, Sectorul 2** — rău platnic, neavînd buletin de Capitală, a spart și o ușă pentru a intra într-un apartament eliberat. S-a hotărît, în cele din urmă, să reintre în cîmpul muncii: tractorist-ruiter la C.A.P. Dobroiești, Sectorul Agricol Ilfov; a fugit din bloc fără să predea apartamentul la ICRAL, lăsîndu-l, practic, distrus, precum și cu un debit de 1501 lei. Pentru urmărirea acestei restanțe, la 26.08.1985 — precum și la 20.01.1986 — am depus la respectivul C.A.P., două **titluri executorii notariale** (numerele 35 626/1985 și, respectiv, 755/1986), pentru recuperarea sumei. Neprimînd răspuns, am revenit în scris și telefonic, în cel de al doilea caz, deși președintele, lov. Ghetu, ne-a asigurat că legea va fi respectată, **economista C.A.P.-ului ne-a pus la punct**, în sensul că „să lăsăm omul în pace!, că va fi așa precum vreau eu, iar pînă la urmă cazul se va prescrie...“! Avem convingerea că executarea unui titlu notarial nu este benevol, dar iată că realitatea, impusă printr-un abuz, este alta — socotiți firesc acest lucru?“

● **Florian Bucur**, cu domiciliul stabil în Moara Vlăsiei, S.A.I. face următoarea propunere către M.T.C.: „Trenul-cursă nr. 7322, pe ruta București — Urziceni și retur, este format din opt-nouă, cel mult zece vagoane; călătorim nu numai oameni ai muncii, dar și elevi, foarte mulți navetiști din alte sectoare de activitate. Propunem atașarea a încă patru vagoane la această garnitură, ar fi, credem, suficient pentru a evita aglomerația și a ne scuti de întirzieri repetate de la servicii“.

● **Consiliul popular al județului Argeș**: „Cu privire la scrisoarea adresată redacției de către **Dina Gh. Nicolae** din București, prin care aceasta arată că s-a adresat atît în scris cît și telefonic Trustului antrepriză generală construcții-montaj Argeș, pentru obținerea unei adeverințe de vechime în cîmpul muncii și nu a primit-o: în urma cercetărilor efectuate au rezultat următoarele: nu s-a primit de către TAGCM-Argeș nici o cerere din partea numitului, iar la telefon a vorbit cu o persoană neidentificată din cadrul Bazei de aprovizionare a TAGCM care, oricum, nu a avut calitatea să dea indicații în această privință. În vederea rezolvării acestei situații, este necesar ca numitul să se adreseze TAGCM — Argeș cu o cerere în care să dea unele date suplimentare cum sînt: funcția sau meseria în care a lucrat; echipa (numele) sefului de echipă, al maistrului, al șefului de lot sau șantier; la ce fel de lucrări a participat, industriale sau civile“.

● „Mă numesc **Agata Topcioc**, mamă a patru copii, domiciliată în Arad, zona Micalaca, blocul 354, scara B, apartamentul 8, și mă adresez dumneavoastră pentru a mă ajuta cu privire la trimiterea către Judecătoria Arad a dosarului reprezentînd furtul de curent făcut de **TOMULESCU NICOLAE** în dauna mea, acesta bransîndu-se la contorul electric al meu în februarie 1984. Deși organele care au cercetat fapta au trimis dosarul cu furtul de curent la Întreprinderea textilă „UTA“ pentru soluționare — întreprindere unde T.M. este angajat pe post de tehnician — aceasta, din mai 1984, refuză trimiterea dosarului, deși am făcut câteva demersuri la susnumita întreprindere“.

● **Direcția de telecomunicații a municipiului București**: „Urmare sesizării făcute de către **Gheorghe Voican**, domiciliat în soseaua Pantelimon

nr. 96, blocul 210, scara 1, apartament 30, prin care acesta reclama neplăcerile avute din partea abonatului cu care era cuplat în folosința postului telefonic, vă comunicăm că, analizîndu-se situația, s-a dispus decuplarea postului său telefonic; în ceea ce privește taxa-rea convorbirilor adiționale, vă comunicăm că s-au efectuat verificări atît în centrala telefonică, precum și în rețea și nu au fost depistate defecțiuni ce să afecteze contorizarea“.

● **Din partea D.P.M.O.S.-București — Oficiul forțe de muncă**: „În legătură cu scrisoarea prin care numitul **Dobre Stoica** din București, B-dul Păcii nr. 17, bloc M. 10, apartament 64, sector 6, a solicitat sprijin pentru a fi încadrat în muncă: la data de 4 septembrie a. c., D.S. a fost repartizat la Oficiul special pentru editarea timbrelor și controlul mandatelor, unde în prealabil s-a discutat cu conducerea acestei unități“.

● „Sînt posesorul unui autoturism DACIA-1300, careia urmează să-i fac verificarea tehnică anuală și, fiind foarte precaut, am vrut să văd de ce piese am nevoie în acest sens, ca urmare a noilor precizări în legătură cu această atît de necesară și utilă treabă. S-a constatat că am nevoie de: roțule superioare și inferioare, saboți de frînă pentru spate, bielete, cablu de kilometraj, garnitură pentru pompa centrală de frînă, iar pentru unele retușări ale caroseriei, de elementarul produs chit de cutit. Cum era firesc, am început să caut, dar căutările mele s-au dovedit a fi zadarnice. Vă rog să mă ajutați să ies din acest impas, deoarece fără verificarea tehnică nu pot circula, iar mașina îmi este indispensabilă, intrucît o folosesc drept mijloc de transport pentru un băiat de 16 ani, care este deficient motor. Cu stimă și considerație“. (**Florian Chis**, Halmășd 338, județul Sălaj).

● **Direcția județeană de poștă și telecomunicații — Timiș**: „Urmare sesizării adresate redacției de către **Gregor Francisc** din Timișoara, strada Amforei nr. 12, scara D, apartamentul 16 — în legătură cu instalarea unui post telefonic la domiciliu — vă informăm: cererea înregistrată la noi cu nr. 8785 din 10.XII.1978, n-a putut fi rezolvată pînă în prezent din lipsă de posibilități tehnice existente în rețeaua telefonică stradală. În urma executării unor lucrări efectuate în zona respectivă, s-au creat condiții tehnice de rezolvare. Cererea numitului a fost aprobată de Comitetul Executiv, urmînd ca acesta să se prezinte pentru achitarea tarifului de instalare“.

● „**CURGE APA!**“ — da, curge apa pe carosabil pe strada Girleni nr. 11 în fața blocului C. 45; pe aceeași stradă Girleni, la nr. 9, în fața blocului C. 46; pe strada Serg. m. Cara Anghel în fața blocului C. 43; pe strada Sold. Letea în fața blocului C. 53, cît și pe strada Compozitorilor, din grădina ce se află în fața ICRAL-„Giulești“, lângă Complexul comercial „Drumetuș“. Pentru primele două adrese am dat telefon de nenumerate ori, prima dată la 1 august 1985, ultimele intervenții fiind pe 28 august și 8 septembrie a.c., la telefonul ICAB 49 36 18, apoi 13 28 10 — apa continuă însă să curgă pe caldarim, tocmai acum, cînd avem atîta nevoie de ea“ (ne scrie pensionarul **Solomon Ion**, domiciliat în București, strada Girleni nr. 11, blocul C. 45, scara A, apartamentul 39, sectorul 6).

● Într-o scrisoare adresată redacției, **Stoica Porumb** din Buzău, om al muncii la I.U.M., căsătorit și cu doi copii, locuind cu chirie, ne aducea la

cunoștință un fapt surprinzător: înscriindu-se pe tabelul de locuințe fond locativ de stat, a fost afișat astfel: loc. 8 (1984); loc. 10 (1985); loc. 28 (1986)...!? Trimițînd scrisoarea, spre competență rezolvare, **Consiliului popular al municipiului Buzău**, iată și răspunsul acestuia din urmă: „REFERAT, privind modul de rezolvare a scrisorii adresate de (...), din verificările efectuate a rezultat că petentul este încadrat în muncă la I.U.M.-Buzău, căsătorit, are în întreținere 2 copii și locuiește cu chirie la (...). Pentru rezolvarea scrisorii s-a discutat cu conducerea unității unde petentul este încadrat în muncă și, verificînd lista cu ordinea de prioritate, a rezultat că este inclus pe tabelul cu ordinea de prioritate, la poziția 28, urmînd ca în ordinea stabilită să primească locuință din fondul locativ de stat în conformitate cu prevederile Legii nr. 5/1973...“.

● „Vă rog ajutați-mă într-o problemă aparent minoră, dar grea pentru mine: din luna martie a.c. am depus cerere la ADAS Cluj-Napoca pentru restituirea sumei de 2971 lei, constituind niste cheltuieli de înmormîntare; menționez că această sumă este stabilită printr-o hotărîre judecătorească. Cererea trebuie însă semnată și de ADAS-București, oficiul juridic din strada Smîrdan nr. 5, dar de aici, din martie, cum vă spun, întirzie semnătura necesară“. (**Ioan Roman Pitincan**, strada Băișoara nr. 9/A, apartamentul 10 — Cluj-Napoca).

● **Consiliul popular al orașului Gherla**: „La scrisoarea adresată redacției de către **Maria Mora**, țesătoare covoare la Întreprinderea de gospodărie comunală și locativă Gherla, județul Cluj, prin care solicită sprijin în obținerea unei locuințe, vă comunicăm următoarele: se confirmă unele probleme cuprinse în scrisoare și a fost reanalizată cu atenție și solitudine situația acesteia. Biroul executiv al Consiliului popular al orașului Gherla a hotărît, în data de 4 august a.c., atribuirea unui apartament tovarășei **Maria Mora** scrisoarea fiindu-i astfel soluționată favorabil“.

● „La scara C a blocului nr. 12 din strada Poienari nr. 2, proprietate mixtă, se află o spălătorie-uscătorie în suprafață de 26 mp, destinată celor 35 de apartamente ale acestei scări. De peste 8 ani, fostul președinte al asociației noastre, **Vasile Fota**, care deține un apartament vecin — avînd perete comun — a închis această dependință, transformînd-o în magazie personală și crescătorie de cîini, împiedicînd astfel locatarii de la scara respectivă să o întrebuințeze conform destinației ei și nevoilor lor. Deși a fost criticat în adunarea generală, atunci cînd a și fost schimbat din funcție, deși noul comitet i-a făcut numeroase somații în scris, pentru a elibera această dependință, dînsul a refuzat, proferă chiar amenințări la adresa celor care ar îndrăzni să meargă spre a o deschide. Vă trimitem aceste rînduri, poate că în acest fel vom reuși să punem capăt abuzului fostului președinte și să redăm celor 35 apartamente folosirea legală a spălătoriei-uscătoriei, singura existentă la această scară“ (semnează **C. Diaconu și D. Florescu**, președintele și, respectiv, administratorul Asociației civile a proprietarilor Blocul 12, strada Poienari nr. 2, Parcul Tineretului, București — Sectorul 4).

● Mă numesc **Puiu Ioana** și locuiesc în localitatea Sicula, județul Arad; mă adre-

sez dv. în următoarea problemă: în luna septembrie a anului 1975 m-am mutat împreună cu familia din localitatea Căiuți — Bacău aici, în Sicula — Arad. De atunci, de 11 (unsprezece) ani, solicit formele de transfer de la C.A.P. Căiuți la C.A.P. Sicula. Am trimis „n“ scrisori la acest C.A.P., am fost și personal acolo de trei ori, chiar și conducerea C.A.P. Sicula s-a adresat celor din Căiuți în mai multe rînduri, au trimis scrisori și telegrame, dar, degeaba. Cum am așteptat 11 ani, hai să zicem că aș mai aștepta... 22, dar în octombrie, în ziua de 28, voi implini 60 de ani și nu-mi pot completa dosarul de pensionare. În urmă cu vreo trei luni le-am trimis o ultimă scrisoare, solicitînd aceleași acte, și din nou nimic. Le-am dat telefon acum o săptămînă, mi-au spus, mințindu-mă cu nerușinare, că „ți le-am trimis acum două luni!“; le-am spus că mă voi adresa presei; „Poți să te adresezi unde vrei!“ mi s-a răspuns. C.A.P.-ul nostru mi-a confirmat că nu a primit nimic. Nu mai știu ce să fac!“.

● Poate că măcar acum, în al 12-lea ceas, crasa birocratie manifestată de funcționarii C.A.P. Căiuți — Bacău va înceta să mai ființeze: ar fi un frumos cadou făcut vîrstnicului P. I., de ziua sa!

Pagină realizată de **HORIA PĂTRĂȘCU**

● Poșta redacției

● **Chelaru Mihai** — satul Vaduri, com. Iana, jud. Vaslui: 1. Dacă instanța de judecată a hotărît că desfacerea contractului de muncă nu a fost legală, unitatea este obligată să vă reprimească la același loc de muncă și nu în altă parte. 2. Potrivit art. 147 din Codul Muncii, puteți fi repartizat, pe baza recomandării medicale, în alte munci decît cele care vă revin în perioada în care vă aflați în tratament medical, dar nu mai mult de 3 luni pe an. ● **David Antonie** — Alba Iulia: Trebuie să dovedeți că din vîna personalului brigăzii nu ați încasat alocația de stat pentru copil și atunci aceasta vi se va plăti retroactiv, în condițiile legii. ● **Dumitriu Cornelia** — Tecuci: Acordarea alocației de stat pentru copii soției constituie o excepție și se aplică numai în cazurile în care soțul nu este încadrat cu contract de muncă pe durată nedeterminată, iar aceasta pierde dreptul respectiv începînd cu luna următoare celei în care soțul s-a încadrat.

● **Bada Florica** — com. Răbăgani, jud. Bihor: Scrisoarea dv. a fost înaintată spre cercetare Direcției sanitare a județului Sibiu. ● **Pana Mirela** — Cluj-Napoca: Data și condițiile de participare la concursul de intrare în specialitate se publică în ziarul „Muncitorul sanitar“ cu cel puțin 45 zile înainte. ● **Gheța Maria** — satul Hurez, com. Beclean, jud. Brașov: Trebuie să prezentați documente medicale din care să reiasă că dv. sau soțul sînteți în incapacitate de muncă. ● **Spirache Mihail** — Feldioara: Cînd o locuință devine disponibilă, în termen de 3 zile unitatea este obligată să o repartizeze unei alte persoane îndreptățite. Dacă acest termen nu s-a respectat, unitatea va suporta cheltuielile perioadei respective (chirie, întreținere). ● **Gospodaru Zamfir** — Pașcani: Oficiul farmaceutic Iași, str. Smîrdan 19, vă va informa de unde să cumpărați medicamentul necesar. ● **Andronescu Virgil** — Craiova: Biroul permanent al Comitetului executiv al Consiliului popular județean va analiza situația dv. ● **P. F.** — com. Chișada, jud. Timiș: Înscrierea la pensie se poate face la implinirea vîrstei de 60 de ani bărbății, dacă au o vechime în muncă utilă la pensie de minimum 30 de ani. Numai persoanele încadrate în muncă pot contribui cu 3% din retribuția tarifară.

REGHINA VĂRVICI

● „Flacăra“ nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Bucurii de toate zilele

Oborul s-a mutat și în Domenii!

Piața 7 Noiembrie de pe bulevardul 1 Mai cunoaște o afuență de cumpărători. Și nu întâmplător. Piața cunoaște acum o mare abundență de produse datorată, așa cum am aflat de la șeful pieței, Cristian Ciuntu, în primul rând faptului că, urmarea unei chibzuite inițiative, au venit să-și desfășoare aici marfa Asociația economică horticolă 1 Mai Brăila și Asociația economică de stat și cooperatistă Brinceni-Zimnicea. Zilnic, sint descărcate cite 7 camioane, adică în jur de 40 de tone de legume și fructe. Gestionarul punctului de desfășurare al asociației brăilene, Ioan Prună, ne-a spus că de la începutul lunii septembrie a vândut 120 tone de gogoșari, 60 tone de ceapă, 92 tone de cartofi, 25 tone de ardei gras ș.a. O situație perfect normală dacă avem în vedere că marfa este de cea mai bună calitate (mai frumoasă decît cea a multor piețe mari din Capitală) și care atrage, se înțelege, și oameni care locuiesc și în alte cartiere. Iată cum o idee simplă dar eficientă reușește într-un timp scurt să ofere cumpărătorilor motive de satisfacție.

— Ce înseamnă, atunci — întrebuie eu — 10 la sută? — și îi întind Nota de plată O.J.T. Mureș.

— Nu înseamnă nimic, adică Remiză — și imi arată că pe Nota de plată scrie vag Remiză.

Va să zică „Remiză” înlocuiește formula „Serviciu special” și nu mai înseamnă nimic pentru șeful restaurantului din Hotelul Central din Tirgu-Mureș. Inșă dacă ne gândim mai cu grijă la banul nostru, muncit, acest nimic înseamnă, de fapt, în situația la care mă refer, jupuirea clientului într-un local de lux. Dacă lua micul dejun într-un local de altă categorie, nu mai plăteam Serviciul special și atunci nici nu mai aveam pretenția ca piinea la ceai să fie prăjită atunci și nu cu o zi în urmă și, deci, ajunsă la mine rece, nici ceaiul nu trebuia să fie neapărat fierbinte ci abia adormit iar cit despre „serviciu” cafeaua putea fi adusă — cum a și fost adusă — și înaintea ceaiului avind, firește, dreptul și timpul să se răcească pînă venea ceaiul călii și așa mai departe. Din nefericire eu am rămas, în acest domeniu, al Serviciilor plătite cu 10 la sută remiză, un înrăit conservator și dacă nu pot să accept nici la un birt oarecare să mi se dea piinea prăjită cu o zi înainte, bine răcită apoi de trecerea vremii, atunci vă dați seama că nu pot accepta situația asta la cel mai luxos restaurant al unui oraș ambițios al cărui standard de civilizație a serviciilor nu trebuie și nu se cade să fie știrbit de oricine.

Inșă la Nota de plată cu pricina se mai adaugă și o inovație care e cazul să ne pună serios pe gânduri și în primul rînd se cade să ridice un mobilizator semn de întrebare Direcției comerciale din urbea cu pricina. Izbutesc să solicit lucrătorului foarte luxosului salon consacrat micului dejun și 100 de grame de Șvaițer și zic „izbutesc” pentru că în tot salonul nu erau ocu-

pate decît două mese, ceea ce m-ar fi putut face să sper în promptitudinea serviciului. Inșă de la speranță la realitate, — cum bine se știe — e o distanță. In sfîrșit, mi se aduc cele o sută de grame din care, în final, la socoteală, lucrătorul cu pricina constată că numai cincizeci de grame sint șvaițer, restul fiind citeva bucățele de... zice el... cașcaval uscat, firește de nemîncat și, băiat de inimă, mi

fără nici o obligație față de plătitor, concepția după care clientul nu contează decît în ipostaza de jupuit, mi se par foarte grave și acuză o condamabilă atitudine. De ce să plătească cineva cojile de la șvaițer drept cașcaval? In ce nomenclator comercial e prevăzută soluția asta?!

Cum poate cineva justifica piinea prăjită ieri cu scuza: „știți, am avut multă bătaie de cap cu niște turiști și cred că așa s-au incurcat lucrurile.”. Adică mie care nu sint turist, și nu sint, în capul negustorului, decît băstinaș, să mi se dea piinea prăjită rămasă de la masa altora? Cine a consacrat concepția, metoda, formula, morala asta? Cine o permite?!

Să mă mulțumesc numai cu scuza că lucrătorul cu pricina: „știți, e un tăntălău”?! Dacă e un tăntălău ce caută la un local de lux? Și dacă a ajuns acolo, cine îl ține? Dar dacă tăntălăul practic o metodă bine pusă la punct, de jupuire, cum mai ziceam, a clientului?!

Vedeți, așadar, că nu de trei lei e vorba, sau de diferența de doi lei dintre suta de cașcaval și suta de șvaițer, ci de diferența dintre buna credință a clientului și negustorul fără nici o morală!

Clientul care e localnic nu trebuie și el respectat?!

De unde, atunci, lipsa de respect față de noi în ipostaza de simpli cetățeni locali? Dar mai este și chestiunea moralei serviciilor. Dacă 10 la sută Remiză nu înseamnă nimic, atunci nimicul să nu fie plătit cu 10 la sută în plus față de bietul serviciu fără pretenții!

DINU SĂRARU

P.S. Ținem la dispoziția vreunui curios Nota de plată cu pricina. Poate că se brevetează transformarea șvaițerului uscat ca piatra în cașcaval.

Opinia unui alegător

10 la sută „Serviciu special”

le trece în cont cu 3 lei și nu știu cit (fiindcă nu se înțelege din notă, iar eu ca orice biet client nu știu să descifrez o Notă de plată făcută iute) în loc de 5 lei și iar nu, se înțelege cit. Sint, așadar, clientul care am consumat cincizeci de grame de cașcaval, pe nota de plată, deșigur, și sint foarte bucuroși că luxosul restaurant nu refuză unui client nici măcar un astfel de capriciu avind și cîntarul farmaceutic de rigoare.

E limpede că lipsa de seriozitate a lucrătorului respectiv nu mai are nevoie de alte argumente, după cum e limpede că nu cei trei lei și ceva m-au împins la mașina de scris. In fond au fost împrejurări în viața mea cînd am fost înșelat, ca și dumneavoastră, poate, cu mulți mai mulți lei.

Concepția inșă după care Serviciul special nu înseamnă nimic, că sub cuvîntul Remiză poți să încarci o notă de plată

Etica în contraste

Tu ce fel de anonim ești?

In aglomerația străzii la orele după-amiezii, un bătrîn, trecut de 80 de ani, se împiedică și se lovește grav la frunte. Cîțiva oameni întorc capul, așa cum alții în autobuz, ocupanții lucrurilor care nu li se cuvîin, privesc pe fereastră. Alții, din mers, întrebă: „Unde s-a lovit?”. Si unii și alții își vîd de drum. Singele gîlgie, umplînd fața, hainele, asfaltul. Bătrînul, speriat, tremură tot, nu-și amînteste nici unde locuiește, nici numărul de telefon. De la un magazin alimentar casierita îi aduce o cană cu apă și un scaun. Un tînăr, care lucrea la construcțiile din Piața Norilor, aleargă și îi dă ajutor după puteri. Il sprijină pe bătrîn, singele-i împroșcă și lui hainele, îl ajută să facă cîțiva pași pînă la farmacia nr. 51 unde i se pune un pansament cu dezinfectant, dar este nevoie urgentă de un doctor. Unii cumpărători din farmacie isi acoperă ochii: „Vai, singe!”, alții, curioși, se interesează unde s-a lovit, de ce. Tînărul cheamă salvarea, în așteptare îl liniștește pe bătrîn ca pe un copil. „Nu vă speriați, mergem împreună la doctor, am și eu un bunic ca dumneavoastră...”

Salvarea i-a luat pe amîndoi... A doua zi îl caut pe tînăr și aduc vorba despre bătrîn. Imi povestește cum l-a ținut în brațe pînă la spital, cum a fost de față cînd doctorul i-a cusut sprînceana, cum, deși l-a asigurat că nu e nimic grav, l-a întovărășit pînă acasă. I-a aprins lumina, l-a făcut patul, i-a încălzit supa.

Mă duc să-l vîd cînd termin lucrul, familia lui este plecată în concediu, nu pot să-l las singur... M-am învîrtit pe lîngă zidar, m-am prezentat, el a schimbat vorba, i-am spus direct că m-a impresionat gestul lui, că aș vrea să știu cum îl cheamă și să scriu despre el. S-a întors cu fața către peretele, pe care-l netezea cu mistria și s-a răstit: „Si dacă mă cheamă Ionescu sau Popescu, ce importanță are? Sint un om, dacă nu e prea mult spus!”.

Tot zilele trecute eram în Piața Romană, la trecerea pentru pietoni. Alături de mine cîțiva elevi zgomotoși, care discutau despre primele ore, despre reintîlnirea cu colegii, despre abonamentele de cinematograf. Deodată strigăte, agitație...

O fată din grup a fost trîntită de o mașină. Automobilistul, speriat, s-a dat jos din Dacia 1100, a constatat că fata, ajutată de colegii, s-a ridicat de pe asfalt, a privit în jur precum, a fost văzut?, nu, nu era nici un militan în preajmă care să-i tragă la răspundere, s-a urcat la volan, avind grijă să dea un sfat, din mers: „Pune o compresă cu acid boric și fii mai atentă!”

Omul de la volan, reiese limpede, fără nici o interpretare, n-a avut decît o singură preocupare, pentru el, să nu lase urme, și să plece cit mai repede. Nu s-a gîndit o clipă la posibilele consecințe pentru fată. Cel mai uman gest ar fi fost s-o ia în mașină, s-o ducă la primul spital și să-i facă o radiografie la piciorul lovit. Eleva din clasa a XII-a de la Liceul Zoia Kosmodemianskaia a absentat citeva zile pentru că lovitură de mașină, căpătată la trecere de pietoni, a lăsat, din fericire, numai contuzii.

Marea grijă a șoferului, ca a oricărui rîufăcător, a fost să spele... putina. Lucrurile s-au petrecut fulgerător, lumea de pe stradă, colegii, martori la scenă, au încercat să dea firec primul ajutor și abia după aceea s-au gîndit să noteze numărul Daciei 1100. Dar... făptusul a stat cu inima cit un purice o zi, două, apoi s-a liniștit... Poate că nici acum nu e prea tîrziu pentru a-l identifica. Oricum, îl sancționăm, moral, pe această cale.

Două chipuri ale anonimatului sau două feluri de a privi și înțelege viața. Unul — fuga lasă de răspundere și celălalt — gestul simplu, cald, al unui om gata să facă totul pentru alt om.

CARMEN DUMITRESCU

este urmată de o adresă (numărul 3113 din 30 iulie), semnată de prim vicepreședintele Consiliului popular municipal, Mihai Chiriac, și de secretarul consiliului, Ioan Bădău: „La cererea dv., vă facem cunoscut că s-a pus în vedere E.G.C.L. să nu execute nici o lucrare fără a avea autorizație de construcție.” Scurt și drept. Același gen de răspuns i-a parvenit lui Gheorghe Perdy și din partea Inspecției pentru construcții nr. 27 din Tirgu Mureș, care-i comunică și prevederile Legii 8, ce hotărăște, la articolul 11, că „se interzice proiectarea sau executarea oricărui modificării care slăbește rezistența construcției. Modificările care nu dăunează rezistenței construcției se pot face numai pe baza unui proiect

Căutînd un drum pe lîngă lege...

special, aprobat în condițiile prezentei legi”, iar la articolul 38 specifică: „este necesar ca toți coproprietarii să-și dea acordul asupra modificărilor ce se solicită a se face. Dacă nu există sentința coproprietarilor, cel ce dorește să facă modificări trebuie să se adreseze în prealabil organelor de justiție”. Dar iată că acela care — incredințat de tăria argumentelor lor sale — sesizează judecătoria este Gheorghe Perdy. Și, la 14 august, Judecătoria Sighișoara decide, prin sentința civilă numărul 1088, „sistarea lucrărilor de extindere-adăugire cameră baie începute”. Sentința se bazează atît pe răspunsurile date către Consiliul popular și de Inspecția județeană pentru construcții, dar și pe adresa cu numărul 4285 din 13 august, prin care chiar E.G.C.L. comunică încetarea lucrărilor.

Se părea că s-a intrat, în sfîrșit, pe făgașul normal. Inșă, după nici o lună de la sentința judecătorească, totul reîncepe. La 6 septembrie, E.G.C.L. se adresează în scris — sub semnătura directorului său, inginerul Mihai Maioru, și a șefului

sectorului locativ, subinginerul Mihail Meyndt — celui care avusese cișug de cauză în fața justiției, prin adresa numărul 4681: „In legătură cu cererea colocalatului dv., Walter M. de a se execută o baie la apartamentul pe care îl conține cu contract de închiriere. Vă rugăm să ne comunicați în scris și în termen de șase zile de la primirea prezentei, condițiile în care vă dați (!) acordul pentru executarea băii respective”. Tonul este imperativ, iar cererea trece cu vederea aspectul esențial al problemei: nu e vorba de precizarea condițiilor în care Gheorghe Perdy, în calitate sa de coproprietar, să-și dea acordul, ci, pur și simplu, dacă-și dă sau nu acordul. Or, era de la sine înțeles că un om care a dat în judecată E.G.C.L.-ul și se află în posesia unei sentințe care dispune încetarea lucrărilor — după ce chiar întreprinderea vizată promisese că le va sista — nu are de gînd, în ruptul capului, să-și dea respectivul acord. Ceea ce Gheorghe Perdy a și afirmat, în scris (conform solicitării). După care — la fel ca și prima dată —, omul pus pe drumul elaborării continue de adrese și reclamații, a intrat în morișca unei corespondențe care-i macină nervii și sănătatea sa de octogenar. Privesc cu amărăciune la lucrările începute și nu înțelege cu nici un chip cum de pot fi sfidate atît prevederile legii, cit și hotărîrea judecătorească, opinia Consiliului popular și propria decizie a E.G.C.L.-ului, chiar de către această din urmă instituție!

Am încercat să aflăm opinia celor care ar trebui să fie cei dintîi apărători ai legalității. Ni s-a spus că situația este în curs de analizare, după care se va lua o decizie definitivă. Ce să se mai analizeze? Hotărîrea a fost deja luată în condițiile strictei respectări a spiritului și literii legilor noastre. Legei pe care nimeni nu are dreptul să le eludeze și să le interpreteze, după bunul plac, la nesfîrșit.

Gheorghe Perdy este, pe bună dreptate, derutat și necăjit. Nedreptatea se vede, de către orice om de bună credință, eu ochiul liber. Iar cel nedreptătit — un bătrîn care a adus și aduce în continuare însemnate servicii orașului său — nu merită, datorită exemplarității vieții sale, dar mai ales faptului că legea este aceea care-l apără, această nedreptate ce-i înnegurează cerul unei vieți liniștite, trăită în respect față de cei din jur și în dorința de-a face bine.

DAN MUCENIC

Peste 10 zile, „al doilea val” în cupele europene!

TUDOREL STOICA (Steaua)

Anderlecht — „Prietenii noștri”

— Neașteptată această reîntilnire cu Anderlecht!

— Mai mult decât atât. În primul rând pentru că Anderlecht rămâne o echipă extrem de puternică. A dovedit-o și modul în care a eliminat o echipă foarte bună, cum este Gornik Zabrze, campioana Poloniei. Apoi belgienii nu pot uita severa înfrângere de la București. În plus, în turneul de la Madrid, aproape că ne-am împrietenit. Ne dezbrăcam în vestiare vecine și belgienii s-au dovedit a fi cei mai prietenoși. Cordiali, plini de farmec, veneau și discutau cu noi. Nu ne așteptam ca sorții să ne aducă atât de repede în postura de adversari.

— Care erau diferențele pe care le-ați observat în turneul din vară, în raport cu echipa care a evoluat la București?

— Aparent, s-ar putea spune că Anderlecht a slăbit. La Madrid a jucat fără Olsen, fără Vandenberg, fără iugoslavul Peruzovici, plecați la alte cluburi. Atunci, Arie Haan era în căutarea unei formule de echipă, îi încerca pe internaționalul zairez Kabongo, pe australianul Krncevici și pe Van Tiggelen, transferat de la Groningen. În plus, Anderlecht era la începutul pregătirii, așa că potențialul echipei se afla în creștere.

— La București, după formidabila victorie cu 3-0, am stat 20 de minute în autocarul echipei belgiene. În afară de Seito care răspundea la întrebări n-am auzit nici măcar două cuvinte. Era o liniște apăsătoare. Dacă mai luăm în calcul și victoria de la turneul din vară, am putea vorbi de un handicap psihologic favorabil echipei noastre.

— Corect, dar în egală măsură, există riscul ca după două victorii consecutive și colegii mei să considere că avem un joc ușor. Or, nu trebuie să uităm că, de la semifinale de anul precedent, a trecut multă vreme. Atunci eram o echipă în ascensiune, o surpriză, acum avem de apărut prestigiul de campioni ai Europei, enorma simpatie și respectul care înconjoară echipa noastră. Belgienii trăiesc și ei cu sentimentul că au o datorie față de suporterii lor, așa că trebuie să ne așteptăm la o replică hotărâtă, la un meci extrem de dificil.

— Dificil și din cauza faptului că Steaua va trebui să joace meciul tur fără trei din titularii de bază.

— Vor lipsi Bumbescu, Băloni și Lăcătuș, fapt extrem de neplăcut pentru noi. Dar jucând în deplasare ne vom mobiliza, vom încerca să le suplینim absența. E o datorie a celorlalți, inclusiv a noilor veniți.

— Te bucură numirea lui Emerich Jenei la echipa națională?

— Într-un fel da, e o recunoaștere a meritelor și calităților sale, probate în atâtea ani de muncă. În același timp îmi pare rău, îl simțeam foarte apropiat, comunicam și era un adevărat dirijor. Mă bucur însă pentru Puiu Iordănescu. Toată echipa este hotărâtă să se strângă în jurul lui pentru a fi la înălțimea așteptărilor, deja mult mai mari decât înainte.

— O să joci acum și-n echipa națională?

— Aș vrea să risipesc o confuzie. Eu niciodată n-am avut nimic cu nimeni. Când am fost chemat, am jucat, am respectat sarcinile de joc. Dacă voi fi chemat, mă voi duce cu mare plăcere și sper să fac față exigențelor.

CORNEL NISTORESCU

GINO IORGULESCU (Sportul studentesc)

„Calificarea este o obligație morală”

— Am câteva motive să te felicitez: golul de la Nicosia, evoluția de astăzi (4-0 cu Corvinul — n.r.) și, mai ales, rechemarea la lotul național. Să însemne asta că a ieșit soarele și pe ulița ta?

— Mai degrabă că s-a încheiat o eclipsă de formă sau că întreaga noastră echipă a ieșit dintr-un con de umbră. Cât despre rechemarea la lot, ea reprezintă un stimul pentru mine și un motiv în plus de mobilizare în jocurile de campionat. Cât am lipsit de la lotul național (ajunsesem al cincilea fundaș central din țară, dacă ne luăm după componenta ultimelor loturi...) m-am simțit

cam nedreptățit, intrucît, după accidentarea din meciul cu Scoția, nici n-am mai contat în vederile selecționerilor. În orice caz, revin la națională cu gîndul de a fi titular, de a mă lupta pentru această retitularizare și de a dovedi că, la experiența acumulată, pot fi cel mai bun pe postul meu.

— Apropo de posturi: ca jucător de bază al echipei Sportul studentesc și căpitan al ei, îți identificei o „contribuție” la rezultatele mai slabe ale echipei în acest început de campionat?

— Aș răspunde mai pe ocolite, și anume că toți jucătorii Sportului am ajuns la concluzia că numai prin respectarea sarcinilor de joc și prin subordonarea tuturor unei idei de joc pe care încercăm s-o cristalizăm de mai multă vreme putem avea rezultatele dorite. Dar, parcă vorbeam despre meritele calificării și nu despre cauzele înfrîngerilor din campionat?!

— Are această calificare vreo morală pentru voi, ca jucători, pentru echipă, în ansamblul ei?

— Morala ar fi că nu trebuie să simțim cuțitul la os, cum se spune, pentru a juca la valoarea pe care o avem. Acel scor de numai 1-0 în prima manșă ne-a mobilizat pe toți astfel încît, la Nicosia, am putut face unul din cele mai bune și reușite tactice jocuri ale noastre. Ne place să credem că Sportul studentesc este o adevărată familie — la bine, dar și la rău, atunci cînd nu ne iese jocul sau cînd avem rezultate mai slabe. Acest spirit ne poate propulsa din punctul mort în care ne aflăm la un moment dat — și prima dovadă a fost meciul de astăzi, cu Corvinul. Pentru că mai este ceva: în anii trecuți am început tare campionatul, crezînd că primul tur al Cupei U.E.F.A. va fi o formalitate — și nu s-a întîmplat deloc așa. Acum, avînd rezultate mai slabe în campionat, atenția s-a îndreptat „în compensație” spre Cupa U.E.F.A.

— Se pare că aveți un culoar favorabil, care vă poate duce pînă în... primăvară. Ești de acord?

— Nu știu cît de favorabil este, dar obligațiile noastre de calificare abia acum încep, deoarece, după tragerea la sorți pentru primul tur, toată lumea a considerat că abia din turul doi vom intra „în joc”. Deci greul abia acum începe.

— Crezi că va fi greu?

— Nu știu nimic despre adversari. Poate doar faptul că reprezintă un fotbal puternic, cu care am luat contact nemijlocit chiar în această vară, cînd am jucat cu Standard Liège și Charleroi. Oricum, va trebui să tratăm cu multă seriozitate ambele meciuri, pentru că, repet, ne simțim obligați față de public și față de noi înșine să realizăm o performanță în Cupa U.E.F.A. Este tot ce pot să vă spun acum.

— Mulțumesc, e bine și-atît, mult succes.

OCTAVIAN ȘTIREANU

SILVIU LUNG (Universitatea Craiova)

„Aș vrea să nu se simtă că am lipsit”

— Nu știu de unde s-a născut ideea că l-ai fi injurat pe arbitrul Lo Bello. Mărturisesc că din tribună n-am observat.

— Nu-i adevărat. După ce mi-a acordat cartonașul galben, m-am luat cu mîinile de cap. Pe cuvîntul meu de om că nu l-am injurat. Mă simt însă vinovat că am răspuns provocărilor sale. Tot meciul a venit la mine, m-a avertizat să degajez mai repede. După ce mi-a acordat cartonaș galben, trebuia să mă întorc și să plec. Nici el n-a fost corect. După ce mi-a dat galben n-a plecat. Așteptat să vadă ce fac, ce reacție am și apoi a scos cartonașul roșu.

— Îți dai seama, ești un căpitan de echipă care nu poate lupta alături de coechipieri într-o mare bătălie!

— E prima dată în viața mea cînd sint eliminat și amărăciunea este enormă. Eu trăiesc jocul la tensiunea maximă și cei de pe margine te judecă numai cu psihologia vieții cotidiene. O înfringere, mai ales una nemeritată, mă doare și mă revoltă. Dar incidentul de la Istanbul mă apasă și mai mult, acum cînd am căzut cu Dundee United.

— Ce știi despre ei?

— Nu i-am văzut niciodată jucînd. În acest moment intervine Ungureanu. Știm că ne lipsește Lung. Scoțienii nu fac excepție de la stilul englezesc, cu centrări înalte în careu. Cu Lung aș fi avut certitudinea calificării, așa rîmîn numai cu presimțirea ei. Și Silviu Lung, cu amărăciunea celui care nu va juca într-un meci hotărîtor, a continuat: Faptul că au eliminat pe Lens și că au cîteva nume, familiare în naționala Scoției, trebuie să ne dea de gîndit. Nici nu-i subestimăm, dar nici nu ne sperie.

— Mai ales că nu joacă Craiova de altădată.

— Toată lumea vorbește de Craiova de altădată, dar cei care sint alături de noi și ne vîd în fiecare meci își dau seama că echipa de acum, aflată într-un proces de întinerire, nu este prea departe de formula care a făcut cariera europeană. Gică Popescu e un mijloc de clasă (păcat că acest jucător va lipsi din sinul echipei exact în perioada de pregătire a meciului, el fiind plecat cu naționala de juniori la turneul din Iugoslavia), Săndoi joacă la marjaș cu multă precizie, Biță crește de la meci la meci și-i pregătește cartea de vizită. Din păcate resimte dureri de pe urma unei operații efectuate anul trecut, cînd juca în divizia B.

— Și totuși sinteți la minus doi în clasamentul adevărului!

— Accidental, după frămîntări și ghinioane, după o înfringere în finalul de la Bacău, unde, dacă eram odihniți, puteam câștiga. Aș vrea să mulțumesc băcăuanilor pentru sportivitatea cu care și-au apărut șansa și și-au adjudecat victoria. Oricum, după cum jucăm, în curînd ar trebui să revenim la plus, în plutonul fruntașelor.

— Întrebarea care arde la Craiova: cine va apăra la Dundee?

— Racolțea! E un portar talentat, care a dovedit că poate. Acolo va trebui să facă meciul vieții sale și m-ar bucura teribil ca în final, după calificare, să nu se simtă că am lipsit.

BOGDAN NISPOIU

Mîine, de la ora 14, la Kula (localitate din Iugoslavia, 30 km de Subotica) echipa națională de juniori va debuta în turneul final al Campionatului Europei, cu meciul în compania reprezentativei similare a R.F.G. De la aceeași oră, dar, bineînțeles, în alte localități, se vor disputa și celelalte trei meciuri: Belgia — Italia, Iugoslavia — R.D.G. și Bulgaria — Scoția. Am amintit astfel numele celor opt echipe reprezentative de juniori (sub 18 ani) reunite în acest „turneu” final, care, de fapt, se joacă eliminativ și nu — cum ar fi fost mai echitabil — sistem turneu (în două grupe de cîte patru, învingătoarele urmînd să joace finala ș.a.m.d.). Învingătoarele din aceste patru meciuri se vor întîlni în semifinale (de unde vor rezulta finala mare și finala mică, după sistemul cunoscut). Deci, dacă vom învinge echipa R.F.G., vom juca într-o semifinală în compania învingătoarei dintre Iugoslavia și Italia; dacă nu vom învinge, vom juca, totuși, cu învingătoarea din amintitul meci, pentru cîștigarea unui loc la turneul final al C.M. de juniori care se va disputa anul viitor în Chile (și la care, din Europa vor fi prezente șase echipe: cele patru semifinale de acum, plus cele două învingătoare în partidele dintre învingători în primul tur). Cam asta-i miza și cam acesta-i sistemul. Mai precizăm că, în caz de egalitate, nu se va recurge la prelungiri, ci direct la lovitură de la 11 m și (pentru amatorii de amănunte) că prima noastră partidă va fi arbitrată de belgianul Vandewijnaert.

Reamintim că echipa noastră reprezentativă de juniori și-a cîștigat dreptul de participare la acest turneu final cîștigînd detașat o grupă preliminară din

care mai făceau parte U.R.S.S. (campioana europeană de juniori en titre), Cehoslovacia (campioana europeană cu o ediție în urmă) și Turcia. Această performanță întărește opinia celor autorizați, conform căreia avem una dintre cele mai valoroase promoții de juniori din ultimii ani, chiar peste cea a „cangurilor”, evidențiați la C.M. din Australia. Să reamintim numele acestor băieți, încă juniori, dar care sint, de fapt, viitorul nostru reprezentativ: Prunea (Dinamo)

Mult succes juniorilor

și Hristea (F.C. Argeș) — portar; Bejenaru (Corvinul), Dan Petrescu (F.C. Olt), Sedecaru (Jiul), Stroia (Corvinul), Pojar („U” Cluj-Napoca) și Paul Răducanu (Pandurii Tg. Jiu) — fundași; Oluștean („Poli” Timișoara), Sabău („U” Cluj-Napoca), Daniel Sava (Flacăra Moreni), Cristian Sava (Dinamo) și Dumitrașcu (tot „U” Craiova) — mijlocași; Jerecălu (Dinamo), Nuță (Petrolul), Henika (F.C.M. Brașov) și Hentzel (Jiul) — atacanți. Din acești 18 jucători, în turneu vor putea fi folosiți doar 16, nominalizați pe o listă cel tirziu cu 24 de ore înaintea primului meci. Misiunea antrenorilor Gh. Staiacu și Constantin Frătălu nu este tocmai ușoară, date fiind condițiile în care s-a plecat la acest turneu. Astfel, la convocarea din 30 septembrie a lotului nu s-au prezentat: Gică Popescu, Stănică, Prunea și Stroia (reținuți de cluburi), Be-

jenaru și Răducanu (în stagiul militar, ei plecînd spre Iugoslavia abia la începutul acestei săptămîni), Staș (aflat la Buzău cu piciorul în ghips) și Nuță (nemotivat): în plus, la prezentare, lui Daniel Sava i s-a pus piciorul în ghips (entorsă de gradul doi), iar lui Oluștean i s-a scos ghipsul după o accidentare mai veche. Așa, fărîmițat, lotul a plecat în pregătiri la Arad și apoi, de duminică (după recuperarea, măcar ca prezență fizică, a celor absenți — cu excepția lui Bejenaru și Răducanu) — în Iugoslavia, unde au și susținut un meci de verificare, la mijlocul acestei săptămîni, în compania unei echipe din Kikinda.

lanțul de dificultăți ale echipei naționale a început, deci, prin această perioadă de pregătire în comun — mult prea insuficientă față de situația acestor jucători aflați în formare și, ca urmare, încă inapți să se plieze „din mers” unei pregătiri de cîteva zile. Trecînd la aspecte competiționale propriu-zise, trebuie să spunem că în tabăra noastră nu se știe aproape nimic despre viitorii adversari — observațiile antrenorului — Staiacu la meciul Scoția — R.F.G. (2-3) rîmînînd la un irelevant nivel intuitiv (în absența buclușei casete video...). Cert este faptul că unul din jucătorii noștri cei mai valoroși, care este și căpitanul echipei, Gică Popescu, nu va juca în acest prim meci decisiv din cauza cartonașelor galbene acumulate în preliminarii (iar Daniel Sava și Oluștean sint, deocamdată, accidentați).

Indiferent de jocul rezultatelor și-al întîmplărilor acestui turneu final — problemele fotbalistilor juniori rîmîn aceleași: numai că victoria le atenuază iar înfrîngerea, ca și-n „fotbalul mare”, le accentuează...

Civilizația sportului

Și totuși sportivitatea...

Convîși de faptul că lumea sportului nu se poate concepe în afara sportivității, am început în urmă cu trei ani în paginile acestei reviste o pledoarie pentru onestitate, loialitate, respectul adversarilor și al arbitrilor, educație sportivă a spectatorilor, întrecere cinstită, prețuire reciprocă, prietenie — toate acestea exprimate concis prin expresia fair play folosită în general pe glob în sensul care i-a fost atribuit de etica sportivă engleză a secolului post-shakespeareian.

Scrisorile primite ne-au dovedit că am reușit, într-o oarecare măsură, să convingem că spiritul sportului trimite la o anume civilizație a sportului, apelînd la veritabile trăsături morale și de caracter. Exemplele de fair play despre care am relatat și pe care le-am comentat la momentul potrivit, premiile acordate de această publicație („Cei cinstiți și valoroși merita să fie felicitați dar numai cei mai devotați și generoși dintre ei merita premiul”) demonstrează că sportul nu și-a pierdut complet puritatea. O puritate legată de corectitudine. O corectitudine care, în unele cazuri, este rece, acceptată cerebral, prin educație, iar în alte cazuri pornită din impulsuri sufletești, spontane, ce conferă gestului cavaleresc căldură și o mai mare simpatie.

Desigur, am întîlnit în arenele sportive și gesturi care ne-au făcut de multe ori să ne întrebăm dacă nu cumva fair play-ul este o idee anacronică, pe cale de dispariție din sport. Am văzut, de pildă, antrenori „realiști” care își „educă” sportivii folosind ca „arme psihologice” ura, insultele, protestele. Pe de altă parte, se pare că pasiunea șlefuirii diamantului este din ce în ce mai rară, iar plăcerea de a face prin sport „sculpturi” de oameni și caractere nu prea mai are căutare. De aici pornește lipsa de legătură sufletească dintre antrenori și sportivi. În afară de asta, nimeni sau aproape nimeni nu mai concepe să piardă. Unele competiții nu mai sint altceva decît goană după rezultate. Calitatea, frumusețea nu mai contează.

Și totuși, riscînd sindromul „Don Quijote”, rîmînem la părerea că frumusețea morală a sportului trebuie apărută în continuare, fiindcă sportul este în fond un joc, dar un tip de joc căruia Pierre de Coubertin îi dădea o semnificație serioasă, socotîndu-l „un produs al fizicului și al spiritului în slujba progresului și a demnității umane”.

La amabila invitație a revistei, reluăm astăzi comentariul unor aspecte din viața sportului, care ar trebui să fie și o viață a sportivității, cu hotărîrea de a face tot ce poate face un modest condei pentru a convinge de necesitatea respectării unei civilizații a sportului și a combaterii tendințelor de degradare a eticii sportive.

Cu optimismul celor ce iubesc sportul și cred în virtuțile lui corective, mulțumim anticipat tuturor celor care, cu scrisul sau numai cu gîndul vor sprijini această intenție.

CRISTIAN ȚOPESCU

Antrenorul echipei naționale de fotbal, Emerich Jenei, are, s-ar putea spune, o biografie sportivă care-i îndreptățește pe deplin actuala sa postură. S-a născut la Arad, la 28 martie 1937, și a început să joace fotbal de la 9 ani, când s-a legitimat la I.T.A., echipă la care a rămas până în 1955. În 1956, fiind selecționat în lotul național de juniori, a jucat la Progresul C.P.C.S. de unde s-a transferat, în același an, la C.C.A. — echipa de glorie a fotbalului nostru la care Jenei a jucat până în 1969. În acest răstimp, a făcut parte din echipele care au câștigat de trei ori campionatul (1960, 1961 și 1968) și de patru ori Cupa României (1962, 1966, 1967, 1969). Între 1969 și 1971 a activat în Turcia. A îmbrăcat de 12 ori tricoul primei reprezentative a țării, făcând parte din lotul care a participat la Olimpiada de la Tokio, în 1964. A rămas în memoria afectivă a iubitorilor fotbalului ca un jucător de mare angajament, cu o excelentă capacitate de efort, preferind sclipirilor sporadice evoluții constante, de un bun nivel tehnic și de mare utilitate pentru jocul echipei. Ca jucător a avut (cum este și-n viață și cum avea să fie ulterior ca antrenor) o înțelegere deosebită, emanând echilibrului, armonie interioară și o manieră civilizată de a înțelege și practica sportul de mare performanță. Este maestru emerit al sportului, profesor de educație fizică.

Ca antrenor, i-a succedat pe rând la conducerea tehnică a primei formații a clubului militar pe Gh. Constantin (1973) și pe C. Teacă (1974—1975). Ca antrenor principal la Steaua, a reușit eventual campionat-cupă în 1976 și din nou titlu de campioană, în 1978. În continuare antrenează echipele F.C. Bihor (1978—1981) și C.S. Tirgoviște (1981—1982). Revine la Steaua pentru un an competițional, la sfârșitul căruia echipa ocupă locul doi în campionat

Noul antrenor al naționalei de fotbal: Emerich Jenei

și se califică în finala cupei. În 1985 — al doilea event campionat-cupă al Stelei antrenată de Jenei, pentru ca, în 1986, pe lângă nou titlu de campioană, aceeași echipă cu același discret antrenor Emerich Jenei să aducă fotbalului nostru prețiosul titlu de câștigător al Cupei Campionilor Europeni — cea mai importantă competiție europeană intercluburi la fotbal.

Deci, la capătul a patru decenii de activitate fotbalistică, trăită pe o traiectorie ascendentă, am zice (deși nelipsită de unele sinuozități pe care nu și le poate revendica), Emerich Jenei a preluat conducerea tehnică a echipei naționale într-un moment în care întreaga sa biografie sportivă, pe de o parte, și noile exigențe cărora trebuie să le răspundă prima reprezentativă de fotbal a țării, pe de altă parte, fac din acest gest o hotărâre legitimă și chiar de o anumită moralitate sportivă și profesională, totodată. În același timp, trebuie spus că punctul de plecare a „mandatului Jenei” este mai favorabil decât alte starturi similare — prin popularitatea și prestigiul de care se bucură astăzi ideea de echipă națională, prin acumulările deloc negliabile (inclusiv sub aspectul rezultatelor) obținute în ultimii ani de tricolorii noștri, prin ascendența particular pe care-l generează, inclusiv în fața Europei fotbalistice, situația că antrenorul echipei noastre naționale este de acum același care a adus fotbalului românesc primul titlu de campioană europeană intercluburi. Nu se înțelege din asta că misiunea lui Jenei este ușoară, dimpotrivă: antrenorul de până mai ieri al Stelei are dubla datorie să probeze la echipa națională calitățile confirmate la echipa de club și, mai ales, cum este și firesc, să obțină cu echipa națională rezultate peste palmaresul acesteia din ultimii ani. Punând capăt, la timp, unui provizorat e nu putea dăinui (doi antrenori ai naționalei și, de fapt, nici unul) și scutind fotbalul nostru de comentariile generate de „denunțurile reziduale” inerent acumulate în asprele campanii de calificare purtate în ultimii ani, sosirea lui Emerich Jenei poate să emnifice un aer proaspăt în tabăra tricolorilor și o accentuare a îndatoririlor de moralitate, profesionalism și cerebralitate pe care angajase activitatea din ultimii ani a echipei naționale.

Încrederea cu care privim acest important eveniment din viața echipei naționale de fotbal nu poate fi egalată decât de speranța că Emerich Jenei va confirma cât mai grabnic că este omul potrivit la locul potrivit. Proximul examen: 12 noiembrie, Sevilla, meciul cu Spania.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Intitulind articolul de azi „De bun augur”, odată cu victoria categorică a tricolorilor noștri asupra naționalei tunisiene, mă refer în primul rând la dorința noastră a tuturor ca rugbyul românesc să-și onoreze încrederea acordată, recuperându-și strălucirea cu care ne-a deprins în anii din urmă. Sperăm ca noua organizare întreprinsă în sinul Federației Române de Rugby să-și dea roadele cât mai curând printr-o viziune de perspectivă temeinică, dar, pe de altă parte, acest mai curând este acut de pregnant, întrucât, pe plan competițional internațional am și intrat în linie, ca la alinierea planetelor, într-o adevărată lună de foc, având de parcurs un octombrie fierbinte cu nu mai puțin de patru întâlniri hotărâtoare asupra treptei valorice pe care o pretindem și trebuie să o justificăm. După lejera victorie de la Constanța asupra Tunisiei, ne mai așteptăm confruntarea de la Birlad, la 18 octombrie, cu Portugalia, iar la 25 octombrie Bucureștiul va găzdui jocul cu naționala Franței, meci devenit tradițional în ierarhia rugbyului continental, iar după aceste trei întâlniri din cadrul returului Campionatului European (ediția 1985—87), naționala noastră se va deplasa la Dublin, pentru a susține, la 1 noiembrie, un meci-test cu Irlanda. Iată un bogat program rugbyistic, puțin cam aglomerat pentru purtătorii frunzei de stejar obișnuiți cu lungi interstii între asemenea dispute, dar putem să observăm că etalarea acestor importante confruntări are o ascendență favorabilă unei bune pregătiri și unui coerent dozaj tehnico-tactic, laolaltă cu intensificarea adecvată a curbei efortului, ținând seamă de faptul că adversarele noastre întâlnite acum sînt din ce în ce mai redutabile, reglind astfel și diagrama pregătitoare după nivelul lor valoric.

În recentul interviu acordat revistei noastre, Marin Cristea, președintele Federației Române de Rugby, definea acest sport ca fiind „sportul oamenilor înstruiți de muncă și de viață” și își arăta încrederea și curajul de acțiune în sprijinul lui numai prin spiritul generos al tuturor celor care se preocupă de acest sport. „Mă simt încurajat, când văd că lucrurile au început să se urmească pe făgusul dorit de toată lumea” — declara președintele Federației, iar noi dorim, cu toții, ca aceste cuvinte să fie spornice — de bun augur! Rezultatul jocului cu Tunisia, pentru început, ne-a reconfortat intrucitva, după acel dezagreabil 15—17, tot cu Tunisia, suferit în luna mai a acestui an, în deplasare. Rezultatul ultimului meci, de la Constanța, vine să recertifice raportul valoric firesc față de proaspăta promovată în primul esalon al rugbyului european, pe care, de altfel, o mai surclasasem și în anul trecut, tot în mai, la Birlad, cu scorul 30—3. În defalunga ei tradiție de luptă și afirmare, mișcarea noastră rugbyistică a făcut mari eforturi de a-și menține prestigiul și în turneele

întreprinse peste hotare, realizând un bun palmares și dovedind că e la fel de combatantă pe orice teren străin, nespecializându-se numai în „victorii de acasă”. Este drept că mai există, încă, un asemenea „complex psihic” nerezolvat până acum în deplasările făcute în Franța, dar în ultima vreme nici Italia nu se lasă mai prejos. Ba, ceva mai mult, Uniunea Sovietică se profilează ca o nouă forță a rugbyului european. În revista „Aurora” — buletin ilustrat al Ambasadei U.R.S.S. din R. S. România, în numărul 16/august a.c. — redactorul Aleksei Srebnîki, analizând rugbyul din țara vecină și evoluția lui, scrie: „Trebuie spus că ei s-au putut clasa pe locul doi numai învingându-i pe rugbiștii români, în repetate rânduri campioni con-

RUGBY

De bun augur! România-Tunisia: 37-9 (15-3)

tinentali. (—) Aceasta a fost prima victorie a reprezentativei U.R.S.S. asupra românilor, pe care rugbiștii sovietici îi consideră dascălii lor: prietenii din România s-au numărat printre cei care, în anul 1957, la Festivalul Mondial al Tineretului și Studenților de la Moscova, au prezentat iubitorilor sportului din U.R.S.S. un rugby de mare clasă. Și acum, în actuala ediție a Cupei F.I.R.A. echipele Uniunii Sovietice și României stau alături pe tabelul turneului, cu puțin în urma reprezentativelor Franței și Italiei”. Simțem bucuria pentru această publică recunoaștere a meritelor noastre propagandistice întru propășirea și proliferarea rugbyistică mondială, după cum ne bucură și succesele tot mai remarcabile ale vecinilor noștri, dar, în ceea ce ne privește, trebuie să ne îngrijoreze ideea unei temporare plafonări sau eventual regres. Pentru a preîntîmpina un asemenea nedorit impas, este necesară mobilizarea tuturor forțelor de răspundere organizatorică și instructivă într-un efort cumulat și cu o patriotică dăruire.

După meciurile din turul Campionatului European actual și după jocul nostru câștigător în retur cu Tunisia, adică în momentul de față, clasamentul se prezintă astfel: 1. Franța — 15 puncte; 2. România — 12 p.; 3. U.R.S.S. — 11 p.; 4. Italia — 11 p.; 5. Tunisia — 10 p.; 6. Portugalia — 5 p., poziția noastră resimțindu-se evident, după slaba evoluție din tur.

În confruntarea cu cincispre-

zecele reprezentativ tunisian, aflat sub competența pregătire a antrenorului francez Francis Crespo, care a căutat să-i suplinească deficiența de gabarit printr-o mișcare rapidă și un stil de joc combativ și modern, echipa noastră a fost nei superioară la compartimentul gramezii, cu impetuosul taloner Munteanu, ajutat de Opreș cu G. Gheorghe în linia întâi, câștigând și majoritatea tușelor prin L. Constantin, Caragea, Doja și Nistor, în colaborare cu Verș. De altfel, printr-un efort colectiv, pachetul de înaintași a și înscris un eseu, către sfârșitul partidei (minutul 76). Este îmbucurător faptul că aceste 37 puncte ale noastre au fost înscrise folosindu-se toate mijloacele tehnice de punctaj: lovitură de pedeapsă, transformări (Năstase), pătrunderi în terenul de tîntă advers cu grămada, însă au fost și patru escuri marcate de trucații C. Popescu, Tofan, Hodorcă și Năstase, esuri la care a contribuit, bineînțeles, și rutinatul centru Lungu, fructificându-se deschiderile lui Coman.

Aportul fundașului Toader a fost punctat cu imprecizii tehnice și erori regulamentare, ceea ce a permis oaspeților o lovitură de picior marcată de Bouganmi și chiar înscrierea unui eseu prin Hattour, transformat tot de Bouganmi. Postul fundașului rămîne încă o problemă de primă atenționare la formarea lotului.

Asadar, filmul meciului n-a stat tot timpul la discreția jucătorilor noștri, în pofida certei dominații pe înaintare. Arbitrajul extrem de corect al francezului Michel Connes, ajutat la margine de Vasile Chirondejan și Ben Ali Latif, ar fi trebuit să-i stimuleze și mai impozant în variația tactică și amplasarea scorului. Ne-ar fi plăcut să-l vedem evoluind și pe jucătorul Dumitraș, care, deși jucător de lot, n-are încă posibilitatea să joace nici la Contactoare — Buzău, unde și-a cerut transferul. În privința aripilor O. Popescu și Hodorcă, socot că trebuie să se mai pună accentul pe pregătirea și orientarea lor defensivă (repliajul, placajul, învăluirea fundașului etc.), iar Toader, care s-a dovedit o bună aripă, trebuie păstrat pentru acel post. De asemenea, trebuie să se aibă în vedere și posibila revenire la lot a incomparabilului Paraschiv sau a actualului băimărean Ion Vasile, exponentul victoriei reportată de Știința CEMIN asupra Farului la Constanța (!). Pentru marile teste ce vin, echipa noastră trebuie să pună la punct mai întâi mecanismul apărării (recuperarea, repliajul și execuția placajului necrutător) pentru a contracara întotdeauna erorile eventuale din atac, ori sarjele rapide și bine organizate ale unor echipe temerare.

Fie ca recentul joc de la Constanța, cu Tunisia, să consimneze un prag evolutiv ascendent și într-adevăr de bun augur! Ahoe!

TUDOR GEORGE

„Văd, aveți carnet, cam proaspăt, ce-i drept, doar de un an jumate. N-are însă ștampile, mențiuni, ceea ce înseamnă desigur că sinteți un om serios, care țineți la meseria dv. Ce mașini ați condus?” „A, fel de fel, grele, ușoare, camioane, basculante, autoutilitare, turisme”. „Din acte nu rezultă însă că în această perioadă ați fost sofer, ci că ați lucrat ca muncitor necalificat în atelier”. „Asta scrie pe hirtie, dar în realitate eu eram un fel de pilot de încercare. Aproape ca în aviație. Cu diferența că nu încercam mașini noi, ci ieșeau din reparație. Cele mai dificile cazuri prin mina mea treceau. Eu mă pronunțam: asta-i problema de a prinde, asta-i de carburanție și arătăm exact ce trebuie făcut. Când am plecat, inginerul șef mai să plîngă, nu alta. „Tovarășe Vasile, mi-a zis el, pierdem în persoana dv. un mare specialist. Așa o așteptăm, atîta talent înnașcut n-am mai pomenit. Îmi pare tare rău. Al doilea om ca dv. nu vom mai găsi atît de ușor”.

„Tot din documente, zice inginerul, rezultă că motivul plecării dv. de la atelierul auto al grupului de santiere e altul, și care, mă iertați că vă spun, nu prea vă onorează. Zeci de absențe nemotivate, concedii pe care vi le luați singur și altele de genul asta”. „Nu vă luați după acte, tovarășe inginer. Era unul care voia neapărat să treacă pe funcția mea de pilot de încercare, care cu alte cuvinte îmi vîna postul. El, care era amic cu fata de la compartimentul respectiv, a pus-o să-mi treacă în cartea de muncă tot felul de bazaconii. Dacă mă duceam cu

cărțuția la tovarășul inginer șef, îi făcea praf pe amindoi, nu alta!” „Și ați plecat cu asemenea mențiuni în cartea de muncă. Nu v-ați gândit la greutățile ce vor apărea la o nouă angajare?” „Eu, tovarășe inginer, mă bazez pe capacitatea mea. Asta-i cel mai convingător lucru”. „Bine, de mine veți lucra în atelier. Apoi, vom mai vedea. Avem mare nevoie de mecanici buni, dar și de soferi disciplinați, pricepuți”.

„Tovarășe inginer, a trecut o lună. „Pilotul de încercare” n-a dovedit mai nimic, îl informează maestrul. Ce-i drept, e disciplinat, vine la timp la serviciu, e ascultător, dar meserie ioc. Cu greu face față la lucrări la nivel, să zicem, de ucenic mai răsărit. Cit despre diagnostice la mașini defecte... apă de ploaie. Nu știe bine nici piesele motorului”. „Mi-am dat seama de la început că are imaginație bogată. Îmi amintesc cu cită candoare, cu cită convingere mă mințea. Dar, ce să-i faci, avem nevoie de oameni în special la loturile mai izolate. Să-l încercăm ca sofer la șantierul cinci. Mi-a spus că e de acord. Mai cu seamă că locuiește într-o comună aflată destul de aproape de punctul de lucru. Vreo 20 de km. Miine să plece, maistru”. „Pai îi dăm pe mină o autospecială așa ca o cutie cu chibrituri, fără vreo verificare, nimic? Doar știți ce fel de „pilot” a fost?”

„Ai dreptate și tu, dar de unde să-i dau înșoțitor, cînd noi avem atîția oameni lipsă, în concedii, bolnavi. E adevărat, ar trebui să-l supunem la teste, să-l verificăm, să ne dăm seama concret ce știe, dar...? Ia-i un angaja-

ment scris, dați-i mașină cu proces-verbal. Vorba aia, o autospecială ca asta e o avere, nu alta”. „Nici vorbă că voi proceda așa, dar am mari îndoieli cu mielulul asta blind și nepriceput”. La plecarea „pilotului” de încercare” asistau inginerul și maestrul. Soferul s-a pregătit temeinic pentru start. Prevedea că va fi asistat. Haine curate, cravată,

Cronica șoselei

„Pilotul” de încercare

mașina strălucind de curățenie, pusă bine la punct de mecanici, față de care noul angajat fusese deosebit de atent. „Uite dom-le ce surpriză”, exclamă inginerul vădit impresionat de modul cum se prezintă soferul și mașina. „Ai grijă cum conduci pină la șantier și să auzim despre dumneata numai lucruri bune!”. „Am înțeles, tovarășe inginer, să trăiți”. „S-ar putea să ne fi înșelat asupra lui, maistru, nu crezi?” Maistrul nu răspunde imediat. Urmărește demarajul autospecialăi, sesizează calmul soferului, plecare din loc corectă, virajul la stînga, apoi la dreapta la fel de precise și în sfîrșit modul cum rulează pe șoseaua națională, cu viteză ponderată, păstrînd dreapta, pină ce gigantul se transformă într-un punct care se pierde

la orizont. Abia cînd mașina dispăre complet din cîmpul vizual al maestrului, acesta răspunde inginerului. „Știu eu ce să zic, tovarășe inginer. Nu mi-a plăcut niciodată să mă iau după aparențe, după primele impresii. Să lăsăm timpul să-și spună cuvîntul. Am avut încredere în oameni și o păstrez, însă citeva deziluzii m-au făcut să fiu circumspect. Si era vorba de oameni despre care îmi făcusem o părere impecabilă, dar... mă cam grăbisem”. „Prea ești prăpăstios și d-ta maistru!”.

Aventura lui Miluță a început imediat după ce a dispărut la orizont. Secvența I: A cotit la stînga în loc de dreapta, la răsărucea de drumuri. Adică spre comuna natală, nu spre șantier. Secvența II-a: a umplut mașina ochi cu pasageri de ocazie, pe care i-a taxat la urecare în gigant. „Nu-mi dați voi mie cit vrei, ci să vă taxez de la început, după tarifele mele”, și-a zis soferul în gîndul lui. Secvența a III-a: A tras un chef relativ scurt (2 ore), dar zdravăn, după care a încărcat din nou autovehiculul cu doritori de a ajunge în localitatea unde se afla situat șantierul, încasîndu-și drepturile tot după „tehnologia” folosită pe traseul inițial. Secvența a IV-a: Din pricina stării bahice, Miluță se înscrie pe un traseu de „slalom special”. În ciuda șoselei perfect drepte și, făcînd un salt peste șant, dărimă un gard pe o distanță de 50 m, transformîndu-l în fărîme. O tinăre femeie care a avut neșansa să se afle în apropiere, a fost atînsă de gigantul transformat într-o uriașă coasă. Fiind, cum se zice, mai mult ștearsă, a „scăpat” doar cu

miinile și picioarele fracturate. Doctorii afirmă că va supraviețui. Secvența a V-a: Chiar în seara zilei cînd s-a derulat acest film, maestrul și inginerul au aflat:

— că Miluță are la volan un rulaț de nici o sută de km (drumul pină la locul accidentului și citiva km de exersare făcîți în zona întreprinderii);

— că soferul n-a fost niciodată angajat sofer;

— că a schimbat locurile de muncă mai des decît își schimba cămășile;

— că e un adept extrem de zelos al lui Bachus.

Miluță are însă și o „calitate”. Este posesorul unei „arte” deosebite de a juca teatrul. Îl plac cu predilecție anumite roluri și anume al omului corect, bine crescut, harnic, ascultător, care dispune de alcoolul, roluri pe care le joacă cit e nevoie, o săptămîină, două, o lună, pină se creează despre el o impresie favorabilă. În timp ce rula în prima (și ultima) sa cursă, de altfel, i-a și mărturisit unui coleg pe care îl rugase să-l mai ghideze pe drum. „În sfîrșit mi-am găsit un loc de muncă ideal. Șefii au o părere excelentă despre mine, am în primire o uzină pe roți care îmi va aduce venituri groase, căci vorba aia, punctul de lucru e izolat, control inexistent”. Visuri spulberate însă și învățăminte pentru șefii lui Miluță, să nu-și formeze chiar atît de repede și de superficial păreri despre oameni, mai cu seamă cînd se știe că pe lume există și atîția farsori.

VICTOR BEDA

Comentariul
săptămânii

Pace și dezarmare (XXIV)

Virtuțile dialogului

În condițiile de astăzi, când uriașele cantități de arme, nucleare și clasice, care s-au acumulat de-a lungul deceniilor pun în pericol existența tuturor locuitorilor globului, asigurarea păcii pe Pământ este o problemă a tuturor țărilor, indiferent de mărimea lor, a tuturor popoarelor. Prin urmare, în zilele noastre luarea de hotărâri în problemele privind pacea mondială, dezarmarea nu mai poate fi un monopol al unui grup restrâns de state, al marilor puteri. În repetate rânduri, cu numeroase prilejuri, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că toate popoarele, și în primul rând națiunile mici și mijlocii, țărilor în curs de dezvoltare și cele nealiniate trebuie să acționeze unit pentru soluționarea marilor probleme cu care se confruntă omenirea, pentru instaurarea în viața internațională a unei politici noi, de colaborare și pace. „Deși situația internațională este gravă — arăta nu de mult șeful statului român —, avem încrederea și convingerea că forțele progresiste, antiimperialiste, forțele realiste, popoarele de pretutindeni, care doresc pacea, acționând în deplină unitate, cu mai multă fermitate, pot să schimbe situația actuală mondială, să impună dezarmarea, să impună pacea; să impună afirmarea în relațiile dintre state a principiilor deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, precum și renunțării cu desăvârșire la forță și la amenințarea cu forța”. Însă marile puteri au, date fiind forța militară și forța economică de care dispun, răspunderi deosebite pentru pacea și securitatea lumii, posibilități însemnate de influențare a climatului politic și a desfășurării evenimentelor pe mapamond. Tocmai de aceea popoarele își pun mari speranțe în realizarea unor acorduri în folosul păcii și dezarmării între marile puteri, în primul rând între Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii. În acest sens, desfășurarea, adesea fluctuantă, a demersurilor având drept scop transpunerea în fapt a hotărârii de la sfârșitul anului trecut privind o întâlnire în 1986 între secretarul general al C.C. al P.C.U.S., Mihail Gorbaciov, și președintele Statelor Unite, Ronald Reagan, a fost urmărită pe întreg globul îndeaproape și cu mare interes.

Și iată că recent s-a anunțat că cei doi conducători se vor întâlni la Reykjavik în zilele de 11 și 12 octombrie a.c. După cum s-a precizat, această întâlnire nu va înlocui vizita lui Mihail Gorbaciov în Statele Unite, convenită în noiembrie 1985 la Geneva, ci se va desfășura în contextul pregătirii acestei vizite, ca o „întâlnire intermediară”. Din partea sovietică s-a arătat că la Reykjavik vor fi abordate aspecte ale situației internaționale, precum și probleme privind relațiile sovieto-americane și cele legate de conflictele regionale. La rândul lor, factorii competenți din Statele Unite au arătat că „întâlnirea intermediară” va constitui o pregătire în vederea viitorului dialog la nivel înalt sovieto-american de la Washington și că agenda convorbirilor va cuprinde problemele controlului armamentelor, precum și problemele bilaterale, regionale și umanitare.

Ca de fiecare dată când a fost vorba de ideea întâlnirilor sovieto-americane la vîrf, în temelii conceptiei președintelui României privind virtuțile de neînlocuit ale dialogului între state, ale dialogului internațional, ale contactelor directe între factorii de cea mai înaltă răspundere ai statelor, în opera de cunoaștere mai bună a punctelor de vedere și a poziției părților, de identificare în comun a modalităților concrete de acțiune, de realizare a unor înțelegeri și acorduri, țara noastră a salutat cu satisfacție hotărârea privind viitoarele convorbiri din capitala Islandei. Convenit în atmosfera optimistă ce s-a creat prin înțelegerile de la Stockholm, dialogul Gorbaciov-Reagan, care începe mâine, poate duce la realizarea unor acorduri și înțelegeri în conformitate cu interesele păcii și securității în întreaga lume. Omenirea speră că așa se va și întâmpla.

ION D. GOIA ■

Nicicind celebritățile — politicieni, vedete ale sportului și spectacolelor, industriași — n-au fost atât de solicitate de editurile americane pentru a-și scrie amintirile. Doamna Nancy Reagan își scrie memoriile. Președintele Camerei Reprezentanților, Thomas O'Neill, face același lucru înainte de ieșirea la pensie. Ca de altfel și omul de afaceri T. Boone Pickens, unul din rechinii din Wall Street. Nu e vorba decît de cîteva exemple. Mai bine de 50 de cărți de sau despre mari celebrități sînt în curs de publicare în Statele Unite unde auto și biografiile par a fi cele mai căutate cărți. Pletora actuală a acestui tip de lucrare se explică în două cuvinte: „efectul Iacocca”. Încă de la apariție, acum doi ani, memoriile lui Lee Iacocca, președintele firmei de automobile Chrysler, au fost smulse din mină în pofida scepticismului editorilor care se așteptau la un fiasco de răsunet. Slogan al Americii care permite omului provenit dintr-o familie modestă de imigranți italieni să urce pe cele mai înalte trepte ale scării sociale, cartea a atins vînzări fenomenale. S-au vîndut pînă acum 2,61 milioane exemplare broșate, iar acum se cer ca piinea caldă cele din ediția de buzunar. Încasări? 6 milioane de dolari pentru președintele firmei Chrysler. Acum 4 ani pe lista de best-sellers a ziarului „New York Times” nu exista nici o biografie sau autobiografie. Acum figurează 20. Printre cele mai vîndute cărți ale anului în curs se numără memoriile lui Chuck Yeager, pilo-

tu de încercare care a „spart” zidul sunetului, ale lui David Stockman, fost director al bugetului la Casa Albă, o biografie a lui Rock Hudson și o carte de anecdote a celui mai popular comic american, Bill Cosby. Editurile, care visează să descopere un nou „Iacocca”, nu ezită să acorde avansuri fabuloase pentru a-și asigura titluri promițătoare.

„Random House” a oferit aproape 3 milioane dolari lui

Iacocca,
Iacocca

Edmund Morris pentru a scrie biografia oficială a președintelui Reagan. „Harper and Row” a dat 2 milioane lui David Stockton în timp ce casa „Houghton Mifflin” a plătit 1,5 milioane pentru memoriile unui mare bogătaş. Majoritatea lucrărilor sînt scrise de „negri”, sau cum se numesc în America „ghostwriters”, adică scriitori fantomă, care rămîn în umbra celui care le pune condeiul în mină. Cei mai bine cotați primesc pînă la 50 la sută din încasări. William Novak, autorul cărții despre Iacocca, are carnetul de comenzi bine garnisit. După succesul mirabil al lucrării, scriitorul este foarte solicitat și a acceptat să lucreze la memoriile președintelui Camerei Reprezentanților.

Pînă vom găsi pe undeva — dacă vom găsi vreodată — o planetă sau mai multe cu atmosferă și cu alte condiții naturale comparabile cu cele de pe Terra, unde pămîntenii noștri, sosiți acolo temporar sau definitiv, să poată să-și ducă traiul ca la ei acasă, oamenii de știință se gîndesc la posibilitatea de a locui un timp mai îndelungat pe unele corpuri cerești dintre cele pe care le cunoaștem astăzi, adică pe planete neospitaliere, creînd însă în acele locuri ambianța necesară vieții. Un asemenea mediu este văzut de savanți ca un teritoriu mai mare sau mai mic, acoperit cu o cupolă etanșă de oțel și sticlă, sub care să se poată forma și menține o atmosferă. Însă înainte de a construi un complex de acest tip pe o altă planetă, oamenii de știință se pregătesc să-l facă și să-l experimenteze pe Pămînt.

Astfel, după cum citim în *New York Times*, specialiștii americani au și început construirea unui sistem numit „Biosfera-2” („Biosfera-1” fiind considerat chiar Pămîntul), cu scopul de a studia posibilitățile instalării unor astfel de stații pe Lună sau pe Marte. După ce „Biosfera-2” va fi gata (potrivit programelor, în 1989), opt voluntari vor locui în ea, complet rupți de lumea exte-

rioară, timp de 2 ani. Acești oameni vor deveni o parte componentă a celui mai complex microsystem, care va cuprinde, în miniatură, oceane, păduri, bălți, deserturi. Toate acestea se vor afla sub un uriaș acoperiș de sticlă, în care din

Planeta
din
eprubetă

afară va pătrunde doar lumina soarelui. În această lume artificială, toate procesele vor fi ciclice. Bioxidul de carbon expirat de om va fi absorbit de plante. În același timp, oxigenul eliberat de vegetație va fi inspirat de om. Reziduurile activității vitale vor asigura fertilitatea solului și vor servi drept hrană pentru alge, bacterii și plante acvatice, cu care se vor hrăni, la rîndul lor, peștii. Acest proiect original are mulți adepți, dar sînt și unii care se îndoiesc de posibilitatea înfăptuirii lui. Astfel,

Catastrofa de la lacul Nios (Camerun), soldată cu 1734 de morți, 4364 răniți, din care 60 la sută, copii, și circa 10.000 de persoane evacuate, continuă să provoace comentarii în presa internațională. Sînt consemnate opinii ale experților din diverse țări cu privire la cauzele dramei, ipotezele abundă, uneori ele mîrgînindu-se la stadiul de speculații, altele aducînd în sprijin fapte mai vechi sau mai noi sau date științifice certe.

De curînd ziarul vest-german „Frankfurter Allgemeine” releva că ceea ce s-a întîmplat la 21 august la Nios amintește de un accident similar ce a fost consemnat în urmă cu doi ani într-o zonă situată nu departe de lacul respectiv. La 16 august 1984, 37 de muncitori agricoli au încetat din viață brusc în valea riului Panke. Acest riu își are izvorul în lacul camerunez Mounon, un lac vulcanic situat, ca și lacul Nios, în craterul unui vulcan considerat stîns. Moartea celor 37 a fost atît de inexplicabilă încît guvernul de la Yaounde a invitat un grup de experți din mai multe țări pentru a cerceta cauzele accidentului. Grupul a fost condus de Haraldur Sigurdson, un vulcanolog islandez, care activează de mai mulți ani la universitatea americană Rhode Island.

Sigurdson și colegii au reușit să identifice o compoziție chimică neobișnuită a apei lacului vulcanic. În mod normal, apa lacurilor tropicale conține gaz metan și bioxid de carbon aproximativ în părți egale. Aceste gaze iau naștere în urma

proceselor de descompunere a materiei organice de pe fundul lacului și se dizolvă apoi în apă. În lacul Mounon însă a fost identificat un procent de 96 la sută bioxid de carbon și numai patru la sută gaz metan. Omul de știință islandez a tras de aici concluzia că vulcanul în craterul căruia se află lacul Mounon nu este încă stîns. În cursul răcirii magmei vulcanice, bioxidul de carbon este eliberat și ajunge la suprafață. Fînd mai greu ca aerul, bioxidul de carbon se adună în adîncituri, craterul cu pereți

Drama de la Nios

abrupți fiind un bun recipient pentru aceasta. Orice ființă care ajunge într-un asemenea mediu infestat moare în scurtă vreme prin sufocare. Fenomenul este cunoscut din antichitate. Seneca, scriitor și filozof roman din secolul I e.n., descria în una din lucrările sale cum oile pierau în zona Vezuviului din cauza intoxicației cu bioxid de carbon. În anul 1979, o erupție vulcanică pe insula Java a provocat, indirect, moartea a 142 persoane. Fugind din drumul lăvei vulcanice, victimele au nimerit într-un nor de bioxid de carbon.

După cum a demonstrat și cazul lacului Mounon, bioxidul de carbon se poate dizolva în apă. Experții își pun întrebarea

James Brett, șeful programului de cercetări în domeniul sistemelor biologice din cadrul N.A.S.A., a spus: „S-ar putea ca mediul astfel creat să nu fie suficient de variat. Pe de altă parte, funcționarea sistemului ar putea să necesite cheltuieli enorme și un volum uriaș de muncă”.

Cu toate acestea, la Santa Catalina, unde pe o suprafață de 2,25 acri (circa 1 hectar) se construiește „Biosfera-2”, funcționează deja cîteva sere, se selecționează unele soiuri de culturi agricole și specii de pești pentru experimentul de 2 ani, se testează sistemele de purificare a apelor reziduale cu ajutorul bacteriilor și al altor organisme. Cercetătorii s-au lovit deja de unele dificultăți. Una dintre ele este păstrarea aerului în construcția etanșizată. Desigur, se caută cele mai bune soluții. La fața locului se află deja 12 candidați care își dispută dreptul de a fi printre primii opt „biosferieni” ce vor locui în acest complex. Savanții sînt de părere că experimentul, oricît ar costa, merită să fie făcut, atît pentru testarea viitoarelor colonii pe alte corpuri cerești; cît și pentru conservarea unor specii de plante și animale de pe Pămînt.

ION CODRU ■

asupra modului în care gazul otrăvitor este eliminat din apă în asemenea cantități încît să provoace moartea. Echipa Sigurdson a emis următoarea ipoteză: deoarece suprafața apei lacului nu-și modifică temperatura, în zonele tropicale, în adîncuri se poate strînge foarte mult bioxid de carbon. În noaptea ce a precedat accidentul din 1984, în zona Mounon s-au înregistrat mai multe seisme. Locuitorii unui sat vecin au informat că aceste cutremure au provocat prăbușirea unui morman în apele lacului. Valurile astfel provocate au făcut ca bioxidul de carbon să iasă la suprafață și să infesteze zona învecinată. Savanții vulcanologi apreciază că un fenomen asemănător s-ar fi putut să aibă loc și la Nios. În ultimele luni aici au fost consemnate mai multe seisme mici. O altă ipoteză a fost emisă de Robert Anderson, geochimist la Observatorul Lamont-Doherty din Palisades (statul american New Jersey). El a apreciat că magma vulcanică de sub lac a provocat un curent ascendent care a antrenat bioxidul de carbon la suprafață, unde s-a strîns în norul ucigaș.

Cercetările continuă. Drama de la Nios demonstrează că planeta noastră continuă să existe necunoscute, că Terra rezervă în continuare surprize dintre care unele extrem neplăcute, și de aceea nu trebuie preocupat nici un efort pentru a-l afla tainele, pentru a-i înțelege avertismentele.

ROMEO NADĂȘAN ■

Accente in lume

Semne bune

Societatea chineză de zoologie ce încearcă să atragă atenția internațională asupra sorții speciilor pe cale de dispariție a imprimat pentru patru luni grădini zoologice din Portland (S.U.A.) un cuplu de maimuțe aurii. Spre marea surpriză a îngrijitorilor, femeia, a dat naștere unui pui gri-auriu, aproape lipsit de păr și cu coada foarte lungă. Apariția „bebelușului” poate fi un semn bun ce pledează în favoarea continuității acestor animale foarte rare.

Pretenție

George Jerome Pfeifer, condamnat la șapte ani închisoare pentru furt, a decis să dea în judecată, la rîndul lui, autoritățile închisorii din Arizona unde este „cazat” pentru a le constrînge să

înființeze celule de „nefumători”. Definitiv și-a motivat acțiunea arătînd că „a fost condamnat la detenție și nu la pedepse crude și neobișnuite”, căci „fumul de țigară ucide, după cum fiecare știe”. În consecință, el cere să fie eliberat din această închisoare „plină de fum de țigară” sau să fie plasat într-o celulă de nefumători.

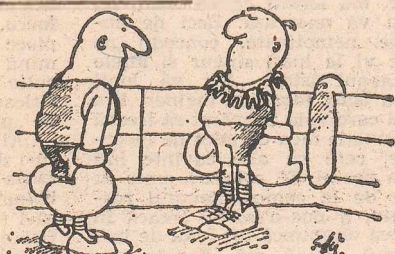
„Steaua morții”

Astrofizicianul sovietic Oleg Dobrovolski se situează de partea celor care admit

Lumea se amuză

ipoteza existenței în univers a așa numitei „stele a morții”. Potrivit ipotezei, presupusul corp ceresc evoluează pe o orbită alungită și o dată la 26 de milioane de ani se apropie de soare ajungînd în nebuloasa Oort. Ciocnirea celor două formațiuni cosmice se soldează cu o „ploaie de meteoriți”, ce durează milioane de ani. S-a stabilit că „ploaia de meteoriți” coincide cu dispariția unor forme biologice de pe Terra. Cine știe însă, peste cîte generații va fi depistată steaua cu nume nedorit și orbita pe care ea evoluează.

ELENA GRECESCU

După N.B.I.

În 1960, Gavin Frost (englez) și Yvonne Stone Wilson (americană) au înființat sub firma unei biserici, o școală de vrăjitorie. Ea poartă denumirea de „biserica și școala Wicca”.

Cei doi fondatori sînt și autorii cursurilor ce se predau aici și au scris, de asemenea, numeroase articole, cărți și broșuri pe teme de vrăjitorie. Pentru a deveni vrăjitor sau vrăjitoare cu diplomă, candidatul se înscrie la cursurile școlii menționate plătiind o taxă de o mie de dolari. Neofitul, în funcție de modul de însușire a temelor predate și rezultatele practice obținute, primește o legitimație, mai întâi de ucenic iar la sfîrșitul cursurilor este supus unei ceremonii de inițiere devenind vrăjitor. În S.U.A. și în multe țări occidentale sînt mii de persoane care, practicînd magia și vrăjitoria, obțin profituri însemnate prin exploatarea ignoranței și credulității.

Se știe că magia și vrăjitoria se bazează pe „existența și puterea diavolilor”. Vom reda esența subiectelor unor teme ce se predau la școala menționată, deși, să crezi orbeste în existența și în tot ceea ce se spune despre demoni este o nebunie. „Invențiile, fanteziile cabaliștilor, ale unor teologi și „demonologilor” — vedeți deci că există și astfel de specialiști — în legătură cu puterea demonilor nu sînt susceptibile de o examinare atentă și serioasă deoarece ridicolul care le însoțește este suficient pentru a le distruge.

Dar să vedem ce înepții susțin acești „specialiști”.

Demonologii au ajuns la concluzia că există demoni și demonițe care provin toți de la Adam și care în consecință nu pot fi altceva decît frații și surorile noastre de singe. Desigur este greu atunci să mai înțelegi proverbul „fă-te frate cu dracul pînă treci puntea”, dacă noi sîntem deja frați cu ei, încă de la Adam.

Un specialist în materie susține că Adam nu a avut relații intime cu consoarta sa Eva timp de un mare număr de ani făcînd curte, — ce crai și Adam asta — demonițelor care au născut spirite rele și demoni și chiar fantome. Și pentru că acestor spirite și demoni le convenea să fie mai ușoare ca fulgul ne asigură un alt demonolog, ele nu și-au creat decît o umbră de corp ca să poată pătrunde prin perete dar de

mai adăuga și sufletele care au devenit diabolice. Acestea ar fi sufletele oamenilor răi, apoi ale copiilor născuți morți, ale femeilor moarte în timpul nașterii. Se spune că, spiritele rele și demonii în general se înmulțesc ca și oamenii cu deosebirea că rasa lor este nemuritoare.

Se afirmă că demonii ocupă o mare parte din atmosferă și că cerul ar fi aproape plin de demoni. Acest fapt l-ar fi spus

numărul diavolilor stabilind fără eroare sau omisiune numărul acestora: 7 405 926 în fruntea cărora se găsesc 72 de prinți.

Dacă astăzi am mai trăi trista închiziție și am încerca să negăm existența acestora am fi declarați eretici și ne-ar aștepta rugul. Dar sînt și alte povești inventate în secolul nostru în legătură cu demonii. Se spune de exemplu că demonii apar în orice timp dar majoritatea „specialiștilor” susțin că ei se arată de preferință în timpul nopții, și în special în noaptea de vineri spre sîmbătă.

Dacă ar fi să credem în ceea ce spun demonologii, demonului îi place adesea să-și adune întregul efectiv al suporterilor săi, adunarea fiind denumită „sabbat” din cauza faptului că se organizează sîmbăta. Diavolul își alege de preferință o răspintie sau vecinătatea unui lac pentru a sărbători „sabbat”-ul. La ora „sabbat”-ului vrăjitorii nu pot dormi sau trebuie să aibă cel puțin un ochi deschis pentru a nu adormi profund. Desigur este un subiect interesant și îl las cu plăcere pentru dizertația vreunui specialist.

Principala înfățișare pe care satana o ia, și pe care noi am putea-o aprecia ca fiind înfățișarea sa favorabilă, este aceea a unui tap mare cu trei sau patru coarne avînd o coadă lungă. Dar în destrăbălarea sa, să nu credem că el nu poate lua și alte înfățișări mai extravagante: el poate fi întilnit ca un iepure, ca un corb, ca o pisică neagră etc.

Cred că am abuzat însă destul de ceea ce specialiștii în demonologie au stabilit despre demoni în „operele” lor. Oricum, trebuie să mai știți că „sabbat”-ul se termină odată cu cîntatul cocorilor cînd toată adunarea dispore ca prin minune.

I.G. VULCĂNEANU ■

Patrick Reynolds, în vîrstă de 31 de ani, actor, a jucat pînă acum doar într-un singur film, relativ modest, de factură polițistă — „Eliminator”. El a devenit mai cunoscut ca urmare a activității ce o depune în cadrul organizației „American Lung Association” (pe scurt A.L.A.) care desfășoară, pe plan național, o vastă campanie împotriva fumatului. Patrick Reynolds, care în treacă lăsat s-a lăsat de fumat în urmă cu 2 ani, a ajuns un fel de purtător de cuvînt pentru „A.L.A.”

Tobacco disident

Nimic neobișnuit, doar că cel în cauză este urmașul (nepotul) celui care a fondat „R.J. Reynolds Tobacco Co.” — locul al doilea în rîndul producătorilor de țigarete. Bineînțeles că pe lingă nume a moștenit și „cîteva” acțiuni la compania bunicului. În legătură cu acest aspect a fost întrebare dacă nu consideră că „mușcă mina ce i-a dat să mînce”. Răspunsul? „Este aceeași mină care a ucis milioane și mai ucide încă!”

Patrick Reynolds susține că a adoptat această atitudine din motive personale; tatăl său a murit de emfizem la vîrsta de 58 de ani. (Companiile producătoare de țigarete declară că legătura dintre fumat și boală nu a fost dovedită...)

Gurile rele afirmă că activitatea pe care o desfășoară Patrick Reynolds în campania împotriva fumatului ar avea ca scop și publicitatea (aflat de necesară profesiei lui de actor). Publicitate sau nu, fumatul este dăunător sănătății!

DAN DĂNUȚ DORU ■

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Drăcușori cu salată verde

cele mai multe ori ele ar prefera găurile cheilor de la uși. Se mai susține că demonii nu au locuințe fixe și ei bîntuie în permanență prin întinderile nemărginite ale Universului, amestecîndu-se prin vînturi și furtuni, stîrnind la rîndul lor virtuturi și uragane, care dezrădăcînesc arbori producînd pagube, numai acelor care nu cred în ei.

Desigur, afirmă aceiași specialiști, dorința demonilor este aceea de a reurca pînă la cer însă stelele, în calitatea lor de santinela, îi împiedică să ajungă în împărăția cerească, pentru a nu cunoaște secretele lui Dumnezeu.

La demoni și spirite rele s-ar

chiar sfîntul Atanasie. Deci de cite ori respirăm sau mai bine zis atunci cînd inspirăm, noi înghițim mii de demoni care s-ar instala în corpul nostru pentru a ne îmbolnăvi și a ne crea vise urite. Dar nu numai atît; demonii s-ar strecura chiar în alimentele pe care le consumăm. O călugăriță din timpul sfîntului Grigore susține că, uitînd să binecuvînteze bucatele și să-și facă semnul crucii, a înghițit un demon pe o foaie de lăptucă.

Și ce-ar mai trebui să cunoaștem despre demoni? Faptul că specialiștii în materie au reușit cu ajutorul ordinarilor, bineînțeles, să numere rasa satanică. Un autor a calculat

Pregătiri pentru „soluția finală” în stil horthyst

În primele zile ale lui iunie 1942 se zvonise că, în mai multe orașe din nordul Ardealului, evreilor li se iminează în nasă ordine de chemare. La mijlocul lui iunie, în 4 zile, mii de bărbați au primit ordine. Trebuiau să se prezinte la Gherla în fața comisiei de recrutare în ziua de 20 iunie.

Din lista hainelor și alimentelor indicate să fie luate se putea ușor deduce că vor fi duși departe. Creștea spaima că vor fi tirii în Ucraina.

Recrutarea s-a făcut în mod umilitor, cu o rară brutalitate! Tații evrei împreună cu fiii lor stăteau în fața medicului militar. Președintele comisiei era locotenentul medic Schmidt, cunoscut în Cluj ca unul din medicii haini ai spitalei militare. Aproape pe toți, comisia i-a declarat apti. „Apt. se fixează” hotărînd invariabil locotenentul medic Schmidt.

Ce se fixează? În curtea școlii, sub nucul bătrîn, un subofițer fixa banderola galbenă pe brațul fiecărui evreu.

În fața școlii, mii de femei — soții și mame — copii, așteptau încercînd să schimbe barem o privire cu soțul, cu tatăl, cu fiul, dar oamenii în uniformă îi alungau cu brutalitate.

Acest circ, numit recrutare, a durat pînă după masă, cînd cei apti, împărțiți în două detașamente de cîte 212 oameni, au fost scoși din curtea școlii. Unul din detașamente a fost dus în grajdurile fabricii de spirit, celălalt în cazarmă. Au apărut, imediat, la fața locului, comandanții și subofițerii care într-un mod dur au preluat „comanda” detașamentelor de muncă forțată 110/24 și 110/25.

În fruntea zecilor de detașamente alcătuite în acest fel au fost numiți ofițeri care în marea lor majoritate s-au dovedit a fi adevărați satrapi, iar soldații și gradatii din paza detașamentelor le-au urmat exemplul.

Locotenentul Turnér, comandant al unui detașament de muncă din Oradea, ce lucra în secuime, declara sententios:

— Evreii sînt toți spioni, toți sînt periculoși, fără excepție. Ordon celor din gardă să-i trateze în consecință.

Dacă un detașamentist îndrăznește să culeagă o zmeură, Turner urla:

— Nu pentru jidani cresc aici fructe, și izbea atît de puternic cu vina de bou încît nenorocitul se prăbușea peste tuță.

Turnér își încuraja mereu subordonații:

— Voi faceți-le de petrecanie! Proce-sele-verbale le voi întocmi eu.

Se răstia furios la cel care îndrăznește să raporteze că-i bolnav.

— Voi crede că ești bolnav, cînd drept dovadă vei crăpa!

La un alt detașament de muncă forțată dislocat tot în secuime, spaima detașamentului era medicul dr. Miké István, un ofițer aș care nu implinise 24 de ani.

Nu consulta în cabinet, ci numai în curte, spunînd că nu poate aspira aerul aceleiași încăperi împreună cu un evreu. Pe cei care declarau că au febră, îi obliga să execute „sărături ca broasca” pînă la marginea lacului din apropiere. La mal, bolnavii complet epuizați, se opreau, lăsîndu-se pe vine. Atunci, ajutat de sadicul său sergent, Bilibok, cu cite o izbitură de bocanc îi rostogoleau pe nenorocii care declaraseră că sînt bolnavi în apa rece ca gheața.

Faimosul locotenent în rezervă Kausky György, comandantul unui detașament de muncă forțată, și-a declarat deschis, înainte de a porni spre Ucraina, scopul pe care și-l propusese: să lichideze întregul detașament. Pentru a-și realiza țelul a dispus pur și simplu, pe baza

Cernigov. Ultima etapă, 44 km, printr-un teren nisipos în care te afundai pînă la genunchi. Soarele ardea neîndurător. Căii s-au împotmolit. Au fost scoși din hamuri și înlocuiți cu detașamentisti. Cînd au zărit prima fîntînă, unul din oameni s-a repezit spre ea. Locotenentul Toth i-a oprit furios și a ordonat:

— Întîi se adapă căii, apoi urmează evreii.

Árpád Radó, cunoscut ziarist, n-a mai putut răbda. Cînd s-a scos prima găleată de apă pentru cai s-a repezit cu gamela spre ea.

Locotenentul Toth a sărit la el și, în timp ce-l plesnea cu biciul, urla:

— De 5 000 de ani faceți același lucru; vă bucurați de truda altora, porcilor!

La 11 noiembrie 1942, prim-ministrul Kállay asigura parlamentul că „detașamentele de muncă forțată trimise peste hotare (în Ucraina) vor fi alcătuite în majoritatea lor din evrei din Budapesta, Ardeal (s.n.s.) și Ucraina Subcarpatică...”

Drumul fiecărui detașament plecat din nordul Ardealului, prin stepele Ucrainei pînă la Don și înapoi, a reprezentat o

A optă zi au fost selecționați 214 și constituiți în detașamentul nr. 110/34 cu destinația Ucraina. Ychak Neumann, hahamul din Lăpușul Românesc, scăpase. Întors la lucrurile lui în timp ce împacheta, a început să se roage, mulțumînd cu voce tare lui Dumnezeu că l-a salvat. Auzîndu-i murmurul, locotenentul Kapuși l-a chemat imediat înapoi și i-a ordonat să intre în front. Sărmanul haham, în 1943, în ultima noapte de „Pesach” a ars de viu la Dorosici, într-un hangar ce servea drept spital pentru cei bolnavi de tifos.

La 2 iulie 1942, detașamentul a fost imbarcat. Cei 214 oameni — în cinci vagoane de marfă, comanda și personalul de pază, într-un vagon de persoane. În alte opt vagoane — căii, căruțele și alimentele.

Un colonel al armatei regale horthyste și-a încheiat astfel discursul rostit înainte de plecarea trenului: „Și pentru că voi evreii v-ați dovedit a fi nesiguri în apărarea patriei, ați primit doar tirnăcoape și hirléte”. Apoi, adresîndu-se pazii: „Să păziți evreii cu cea mai mare severitate; în caz de încercare de evadare, împușcați-i imediat și străduiți-vă ca după victoria finală să readuceți în bună stare hirlétele și tirnăcoapele; de asemenea, caii!”

După 11 zile, trenul a ajuns la Gomel. Se inserase. Încă în prima noapte, oamenii au aflat că, în apropiere, mai sînt cazate trei detașamente din nordul Ardealului: din Cluj, Bistrita și Miercurea-Ciuc. După două săptămîni, la 26 iulie 1942, detașamentul a pornit mai departe spre Răsărit. Pe o caniculă infernală, pe un praf de nu se vedea om cu om, oamenii mărșăluiau prin stepele ucrainene cîte 40—50 km pe zi. Tot mai mulți își abandonau la marginea drumului lucrurile pe care nu le mai puteau căra; sanțurile se umpleau de rucsacuri, baloturi, pături. Au început să moară caii de foame, de sete, epuizați de efort. Au fost înhamăți evreii care se opinteau să tragă și să împingă căruțele pline cu muniții, ce mereu se întepeneau în gropile ce se succedau la fiecare pas. Zbirii din pază — frunțași și caporalii — injurau și biciuiau oamenii cu banderola galbenă mai amară decît înainte. Se mărșăluiau din zori pînă se întuneca, cu cite o scurtă haltă la prînz. Noaptea se dormea sub cerul liber. Scrie Singer în amintirile sale: „Cernigov, Nejin, Belopol... mărșăluiau mereu și mereu mai departe... pe ploaie, pe soare dogoritor, murdari, nebarbieriti, mărșăluiau spre un țel necunoscut. Bocancii începuseră să se rupă, nice hainele nu ne mai tîneau. Într-o sîmbătă fierbinte a trebuit să mărșăluim fără oprire din zori pînă seara tirău, fără prînz și fără odihnă ca să ajungem la Konetop. A fost ziua cea mai lungă și cea mai groznică: limba uscată ni se lipise de gingii; ajunși la periferia orașului pur și simplu ne-am prăbușit la marginea drumului”.

(Va urma)

OLIVER LUSTIG ■

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal însingerat

unor acuzații născocite, executarea evreilor. Pînă la începutul lui octombrie 1942 ordonase împușcarea a 96 de oameni. Dintre aceștia peste 30 i-a împușcat cu mina lui... Odată, pe baza depozitiilor a doi martori, a declarat existența unui complot. În consecință a dispus executarea a 30 de detașamentisti. După execuție, locotenentul Kausky i-a împușcat cu mina lui pe cei doi martori.

Undeva în Ucraina, Aranyi László, organizator de concerte, din Oradea, avînd un singur rinichi, n-a rezistat marșului chinuitor; după 30 de km de tras la căruță, s-a prăbușit, afundîndu-se în nisip. Camaradul său de detașament, Katzer Izsák, din Cluj, medic, s-a grăbit să-i sară în ajutor. Un soldat din gardă s-a repezit la fața locului și a început să-i izbească, fără milă, pe amîndoi cu bocancul, cu patul puștii pînă cînd doctorul, leșinînd, a căzut neputincios peste cel care de mult își pierduse cunoștința.

Léb Samuél, comerciant din Oradea, a fost împușcat de fruntașul Szabó Sándor pentru că a îndrăznit să se așeze în rînd, în fața unei brutării, alături de un grup de honvezi.

Sergentul Fülöp a tras un glonte în Fischer Imre pentru că acesta, avînd mina aproape înghețată, nu l-a salutat regulamentar.

Detașamentele 110/1 și 110/2 din Oradea au mărșăluit 1 400 de km. 6 săptămîni la rînd. Zilnic 30—40 km, pînă aproape de

Golgotă inimaginabilă. Din cei plecați, din șapte, șase nu s-au mai întors. Din unele detașamente n-au supraviețuit mai mult de 10 la sută. Chinurile au fost aceleași. Moartea i-a secerat la fel. Ur-mărînd calvarul unui detașament îl putem contura și pe al celorlalte.

Să însoțim detașamentul nr. 110/34 folosîndu-ne de amintirile lui Singer Zoltán. Bărbații acestui detașament — evrei între 25 și 40 de ani — au fost recrutați din județul Solnoc-Dăbica cu excepția plasei Gherla de pe teritoriul căreia s-a alcătuit un alt detașament.

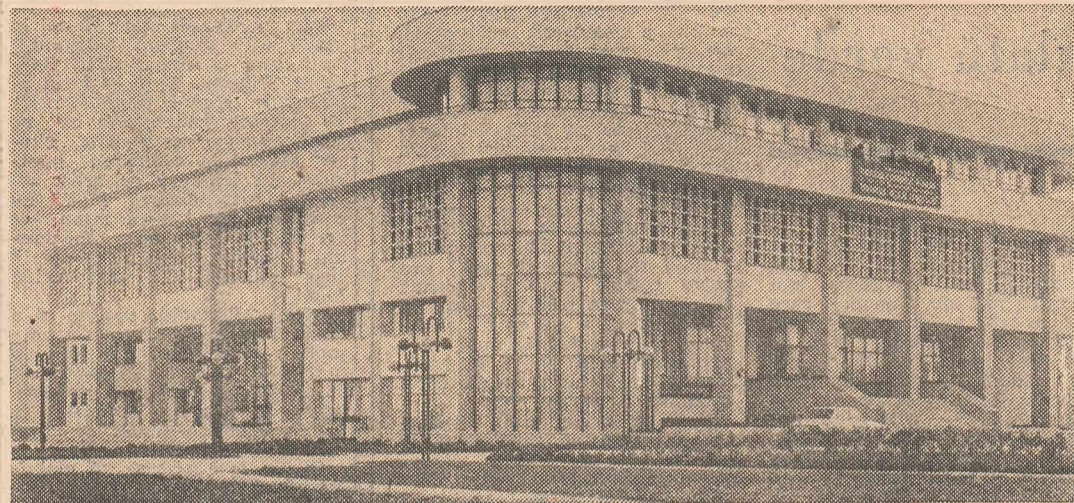
Din Dej au primit ordin de chemare vreo 70. S-au adunat în dimineața zilei de 20 iunie 1942 în colțul străzii Zápolya. La ora 8, însoțiți de plînsurile părinților, soțiilor și copiilor, cei 70 de bărbați, înghesuți în două camioane, au pornit spre Beclean. Aici s-au întilnit cu cei chemați din celelalte localități ale județului. În total erau vreo 300. Președintele comisiei de recrutare a fost locotenentul Kapusi István, antisemit înrăit. Zadarnic arătau bieții oameni certificate ce atestau ulcer sau hepatită, T.B.C. ori piatră la rinichi, în ciuda insistenței medicului comisiei, Kapuși îi declara pe toți apti. După masă, la ora 2, încononați pe patru rînduri, cu rucsacuri în spate, cu lăzi și geamantane în mîini, pe un soare dogoritor au început să mărșăluiască. „Am pornit pe drumul amaric ce ne scotea în afara condiției umane” notează Singer în amintirile sale.

Pledoarie pentru puritatea folclorului

Un serial despre poluarea cîntecului popular semnează, în ziarul **Scinteia** (nr. 13721-13723), Smaranda Oțeanu și C. Stănescu, în urma unor tot mai frecvente semne de vulgarizare a folclorului, pe care le aflăm chiar în repertoriile unor interpreți indiscutabil talentați. Invocînd și reamintînd misiunea culturală și morală a creației noastre populare, autorii articolelor fac un sondaj printre repertoriile cîtorva soliști de muzică populară, precum Nicolae Sabău, Ion Dolănescu, Ștefania Rareș, Nelu Bălăsoiu și Irina Loghin, în care avem surpriza să aflăm mostre de improvizație suburbană și, nu rareori, licențioasă, infuzii de lamentații mahalagești, imprecășii ce frizează trivialitatea, înșelări ce vin în atingere mai degrabă cu diletanțismul decît cu inspirația adevărată. Speculînd voluptățile joase și prostul gust, pedalînd pe latura exclusiv comercială a artei lor, interpreții invocă prin producții ca

cele citate nu fac decît să atenteze la „profilul spiritual al poporului”, astfel de zise cîntece nefiînd decît o „blasfemie față de o moștenire dintre cele mai sacre”, cum, remarcă, pe bună dreptate, autorii serialului.

Puse într-o comparație cu autenticele valori culturale ale creației noastre populare, cîntecele colportate pe filiera prostului gust nu ne pot apărea altfel, observă semnatarii respectivei articole, decît ca o perversiune a fondului nostru creator, ca o abatere de la o conduită artistică pentru care au pledat marii scriitori și muzicieni, artiști adevărați ce s-ar simți lezați ascultînd asemenea subproduse. Articolele semnate de Smaranda Oțeanu și C. Stănescu reprezintă o intervenție publicistică oportună și intransigentă, o reamintire a datoriei pe care o avem cu toții în apărarea acestui tezaur. (R.G.T.)

La Craiova a fost dată în folosință Casa științei și tehnicii pentru tineret. Amplasată în parcul „Craiovița Nouă”, în vecinătatea celui mai mare cartier nou de locuințe din Bănie, noul edificiu are o sală de spectacole cu 460 locuri, numeroase dotări care asigură condițiile necesare desfășurării unei bogate activități tehnico-aplicative și cultural-educative.

Să-i avem la inimă

La întreprinderea „Terapia” din Cluj-Napoca au fost asimilate în fabricație noi medicamente „Pentofilin”, „Pentoxifilin” și „Nifedipin”. Primele două, caracterizate prin deosebite proprietăți vasodilatatoare sînt utilizate în tratamentul tulburărilor de circulație, iar cel de-al treilea se folosește în terapia cardiopatiei ischemice și profilaxia crizelor anginoase.

Preparatele farmaceutice respective, ce se prezintă sub formă de drajeuri, sînt administrate celor interesați numai la re-

comandația medicului. Pentru rivna cercetătorilor, pusă în slujba oamenilor, oamenii îi vor avea cu drag la inimă.

Părinții buni din Călărași

În parcul „Dumbrava” din municipiul Călărași s-a dat în folosință o bază de agrement

Ultima oră

pentru copii și tineret. Prin acțiuni de muncă patriotică, aici s-au amenajat 3 terenuri de tenis de cîmp, unul de baschet, altul de handbal. Pentru anotimpul cald, tinerii au la dispoziție două bazine de înot, unul din ele avînd dimensiuni olimpice.

Zilele acestea se acționează la finalizarea lucrărilor la un alt obiectiv: discoteca.

Pe mările bulevardelor

S-au încheiat lucrările de suprafață la tronsonul metroului, cuprins între Piața Romană și strada Cosmonauților, executate de Centrala antrepriză generală construcții căi ferate, creîndu-se, astfel, front de lucru întreprinderii antrepriză construcții edilitare și drumuri care realizează carosabilul. În a doua decadă a acestei luni se va reda circulației rutiere zona Piața Victoriei cu accesul asigurat spre Calea Victoriei, bulevardul Ana Ipătescu și Aviatorilor. S-au finalizat lucrările de suprastructură în perimetrul Pieții Victoriei, spre Calea Victoriei și Statuia Aviatorilor, urmînd ca, în această săptămîină, să se termine și cele care asigură legătura cu Bulevardul Kiseleff. Pînă la 30 octombrie se va reda traficului și zona Bulevardul Nicolae Titulescu, asigurîndu-se în acest fel și accesul spre strada Buzzești.

Mesageri ai artei românești

Soprana Maria Slătinaru Nistor se află de mai mult timp în Statele Unite ale Americii, unde interpretează roluri prime la operele din San Francisco și Metropolitan; soprana Sanda Sandru se află în Franța, la Opera Mare din Paris; Eugenia Moldoveanu și Rodica Mitrică Bădîrcea se află într-un lung turneu în R. F. Germania, unde pe mai multe scene de operă își vor da aportul interpretativ în roluri principale; în sfîrșit, Eduard Tumageanlian se află în clipa de față în Canada, la Opera din Edmonton. Toți mesagerii de primă mărime ai școlii românești. (I.N.)

Model pentru o statuie

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU

LA OPERA ROMÂNĂ

● **Flautul fermecat** — opera lui Mozart — este programat pentru ziua de 10 octombrie, la ora 18. În distribuție figurează: Ștefan Teodorescu, Florin Diaconescu, Adrian Ștefănescu, Nicolae Bratu, Daniela Vlădescu, Elena Simionescu, Marina Mirea, Cornelia Pop, Mihaela Agachi, Alexandru Moisiuc, Cornelia Angelescu, Marcel Angelescu, Gerda Radler, Lucia Terbescu, Adriana Alexandru, Ion Grigorescu. Dirijor: Lucian Anca.

● Dirijorul Lucian Anca va asigura conducerea muzicală a operii **Ernani** de Giuseppe Verdi, simbătă 11 octombrie (ora 18), cu Lucian Marinescu (în rolul Don Carlos), Constantin Ene (debut în rolul titular), Dan Zancu (De Silva), Victoria Bezetti (Elvira), Ruxandra Vlad (Giovanna), Nicolae Andreescu (Riccardo) și Ion Grigorescu (Iago).

● Carmen Angheluş în **Swanilda**, Gheorghe Angheluş în **Franz** și Florin Mateescu în **Coppelia** sînt principalii interpreți din baletul lui Delibes **Coppelia**, un spectacol adresat în primul rînd celor mici, dar nu numai lor. Duminică 12 octombrie (ora 11). Conducerea muzicală: Carol Litvin.

● Duminică seara, la ora 18, **Lucia di Lammermoor**; în distribuție Emil Iurașcu, Silvia Voinea, Ionel Voineag, Gabriel Năstase, Adrian Ștefănescu, Lucia Becar și Marcel Angelescu. Dirijează Constantin Petrovici.

● Luni 13 octombrie (ora 18) baletul lui Cornel Trăilescu **Albă ca zăpada și cei 7 pitici**. Principalii interpreți vor fi Anne Marie Vretos, Laurențiu Guinea și Madeleine Vasilescu. Dirijează compozitorul.

● Opereta **Liliacul** de Johann Strauss — cu Florin Diaconescu în rolul Eisenstein, Elvira Cirje în **Rozalinda** și Gerda Radler în **Adela** — figurează pe afișul zilei de marți 14 octombrie, la ora 18. Dirijează Lucian Anca.

● Tripticul de balet **Anotimpurile** de Vivaldi, **Tristan și Izolda** cuprînzînd fragmente din opera wagneriană și **Simfonia clasică** a lui Serghei Prokofiev va fi prezentat miercuri 15 octombrie (ora 18). Dintre interpreți notăm: Alexa Mezincescu, Carmen Angheluş (debut în **Izolda**), Florin Brîndușă, Laurențiu Guinea și Cristina Teodorescu.

● Din repertoriul puccinian, joi 16 octombrie, la ora 18, **Tosca**, sub conducerea muzicală a dirijorului Cornel Trăilescu. Lucia Țibuleac va apărea în rolul titular. Ludovic Spiess în **Mario Cavaradossi** și Nicolae Urziceanu în **Scarpia**.

La zi, în farmacia naturii

Vă prezentăm unele specii de plante medicinale ce se pot recolta în această perioadă: am apelat, deci, din nou la biologul Mircea Alexan de la Trustul Plafar, de la care am reținut următoarele:

Pe primul plan sînt **măceșele**, fructe false ale arbustului **Rosa canina** (fructele adevărate fiind acele mici achene păroase din interior). Ele sînt vitaminizante de prim ordin, deținînd „recorduri” pe care le-am prezentat mai pe larg cu altă ocazie. Reamintim doar că depășesc în conținut de vitamina C de 4-16 ori lămile, considerate un adevărat etalon, valori foarte ridicate avînd și în vitamina A. Tonice-vitaminizante de excepție sînt de asemenea utile și ca diuretice, în reglarea circulației periferice, mărînd permeabilitatea și elasticitatea capilarelor, de asemenea în colite și afecțiuni hepatice. Cine trece în această perioadă pe Valea Prahovei va zări pe coaste ciorchinii portocalii ai **căținei**, contrastînd cu cenușii frunzelor (cățina mai vegetează și pe dealurile Buzăului, ale Vrancei, în județele Neamț și Bacău, dar și în Delta). Fructele de cătină sînt apropiate ca valoare vitaminizantă de măceșe, avînd în plus și o altă serie de proprietăți terapeutice. Vă sugerăm să încercați asocierea într-un ceai de mare valoare a măceșelor și căținei (în amestec fie în părți egale, fie cu 2 părți măceșe la o parte cătină), infuzie cu 1-2 lingurițe la cană cu coavîngerea că pentru mulți din cei ce vor încerca va intra în obișnuință ca băutură preferată pentru micul dejun sau masa de seară.

Fructele roșii ale ghimposului **păducel** sînt utile în afecțiuni cardiace cu substrat nervos, dar și ca adjuvant în tot mai răspînditele cardiopatii ischemice, contribuînd la dilatarea vascularizației coronariene. Negre-albăstrui și brumate, **porumbele** sînt puternic astringente, eficiente în colite de fermentație (fiînd utile și pentru eliminarea acidului uric în exces). Tot negre, dar mai mărunte și grupate în inflorescențe bogate, sînt fructele de **soc**, sedative și tonice cardiace.

Fiziologia plantelor ne învață că toamna substanțele de rezervă se retrag în părțile subterane, care devin adevărate camere ale plantei. Odată cu aceasta, desigur că se produce și o concentrare a substanțelor active, toamna fiind un anotimp optim pentru recoltarea rădăcinilor sau rizomilor. Menționăm pe cele mai importante: ale atît de comunului **brusture**, cu proprietăți diuretice, depurative, tonice capilare; pe cele de **osul iepurelui** din finete de deal, bune diuretice și ele; de **tătăneasă**, cu certe proprietăți antiulceroase și cicatrizante, pe care o vom întîlni în locuri umede, uneori chiar ca buruiană în culturi. Foarte ușor se smulge din pămîntul reavăn al pădurii rădăcina de **cerențel**, bună antidiareică și antihemoragică.

Se mai pot recolta încă și părțile aeriene ale unor plante des întîlnite, ca de exemplu frunzele de **păpădie** sau cele de **pătăgînă**, ca și **saschiul** cel pururea verde, din pădurile transilvane, o adevărată „piine” a industriei de medicamente.

